

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Katedra primárního vzdělávání

**Vysoké Mýto a jeho nejbližší okolí – metodická
příručka pro učitele 1. stupně ZŠ**

Diplomová práce

Autorka: Andrea Jokešová
Studijní program: M7503, Učitelství pro základní školy
Studijní obor: Učitelství pro 1. stupeň ZŠ
Vedoucí práce: Mgr. Martin Skutil, Ph.D.

Hradec Králové

2018

Zadání diplomové práce

Autor:	Andrea Jokešová
Studium:	P131357
Studijní program:	M7503 Učitelství pro základní školy
Studijní obor:	Učitelství pro 1. stupeň základní školy
Název diplomové práce:	Vysoké Mýto a jeho nejbližší okolí - metodická příručka pro učitele 1. stupně ZŠ
Název diplomové práce AJ:	Vysoké Mýto and the nearest neighbourhood - Methodic handbook for teachers at a primary school

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Cílem diplomové práce je vytvořit metodickou příručku pro učitele 1. stupně ZŠ pro výuku prvouky, přírodovědy a vlastivědy. Teoretická část je převážně zaměřena na historii královského věnného města - Vysokého Mýta, jeho historický vývoj, přírodní zajímavosti a typy na výlet do okolí. Praktická část je sestavena z metodického materiálu pro učitele a pracovních listů pro žáky 1. stupně ZŠ. Součástí je také ověření vytvořených materiálů v praxi.

Garantující pracoviště: Ústav primární a preprimární edukace, Pedagogická fakulta

Vedoucí práce: Mgr. Martin Skutil, Ph.D.

Oponent: PhDr. Vladimír Václavík, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 26.5.2016

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala pod vedením vedoucího diplomové práce Mgr. Martina Skutila, Ph. D. samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne .....

.....

Podpis

Poděkování

Dovoluji si tímto poděkovat Mgr. Martinu Skutilovi Ph.D za odborné vedení, cenné rady a trpělivost při vedení mé diplomové práce.

Anotace

JOKEŠOVÁ, Andrea. Vysoké Mýto a jeho nejbližší – metodická příručka pro učitele 1. stupně ZŠ. HRADEC KRÁLOVÉ: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2018. X s. Diplomová práce.

Cílem diplomové práce je vytvoření metodické příručky se zásobníkem aktivit, které jsou určeny učitelům 1. stupně Základní školy ve Vysokém Mýtě. Aktivity jsou navrženy pro různé předměty a ročníky tak, aby souhrnně dotvářely představu a znalost žáka o historii i aktuálním dění města. První část diplomové práce se zabývá reáliemi o Vysokém Mýtě, které jsou potřebné pro následnou realizaci aktivit či pracovních listů, které se nachází v druhé části práce.

Klíčová slova: Vysoké Mýto, historie, výuka, metodická příručka, pracovní listy, aktivity.

Annotation

JOKEŠOVÁ, Andrea. Vysoké Mýto and the nearest neighbourhood- Methodic handbook for teachers at a primary school. HRADEC KRÁLOVÉ: Faculty of Education, University of Hradec Králové, 2018. X pp. Diploma Dissertation.

The aim of this diploma thesis is to create a methodical manual with a list of activities, which are intended for teachers of elementary school in Vysoké Mýto. The activities are prepared for various subjects and classes. Mentioned activities complete the idea and knowledge of the pupil about the history and current events of the city. The first part of the diploma thesis deals with the realities of Vysoké Mýto, which are necessary for the subsequent realization of the activities or worksheets, which are written down in the second part of the thesis.

Keywords: : Vysoké Mýto, history, education, methodical manual, worksheets, activities.

Obsah

Úvod.....	9
1 Vysoké Mýto a jeho reálie	11
1.1 Geografické údaje o městě.....	11
1.2 Exkurz do dějin města.....	11
1.2.1 Osídlení okolí města před jeho založením	11
1.2.2 Založení města	12
1.2.3 Město v průběhu let	13
1.3 Architektura a urbanistický vývoj města	20
1.4 Osobnosti	21
1.4.1 Alois Vojtěch Šembera	21
1.4.2 Otmar Vaňorný	22
1.4.3 kpt. Rudolf Popler.....	23
1.5 Symboly města.....	24
1.5.1 Znak	24
1.5.2 Vlajka.....	25
1.5.3 Pečeť	26
1.6 Podnikatelé/ podniky	27
1.6.1 Smékalovo pekařství.....	27
1.6.2 Josef Sodomka, KAROSA A IVECO.....	28
1.7 Pověsti o městě	30
1.7.1 Kujebina.....	30
1.8 Zajímavosti	31
1.8.1 Muzeum českého karosářství.....	31
1.8.2 Městské hradby s daty.....	31
1.8.3 Největší čtvercové náměstí v republice	32
1.9 Výlety do okolí	33

1.9.1 Litomyšl	33
1.9.2 Nové Hrady.....	33
1.9.3 Vraclav.....	34
1.9.4 Rybník Chobot.....	34
1.9.5 Toulouvcovy Maštale	34
2 Metodická příručka	35
3. Metodika práce	38
3.1. Úvod.....	38
3.2. Cíl praktické části	39
3.3. Metodická příručka	40
3.4. Aktivity	41
4.Evaluace.....	87
Závěr	89
Zdroje.....	90
Seznam obrázků.....	93
Přílohy.....	95

Úvod

Pro tvorbu své diplomové práce jsem si vybrala rodné město a místo svého bydliště, Vysoké Mýto. Učivo o městě spadá do vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět, kde se s ním detailněji pracuje v tematickém okruhu *Místo, kde žijeme*. (RVP,2017). Toto učivo žáka provází od 1. do 5. třídy nejen v prvouce, vlastivědě a přírodovědě. Já jsem ve své závěrečné práci vytvořila metodickou příručku, která by učitelům Vysokomýtska měla ulehčit práci a pomoci při zpracovávání různých témat. Snažila jsem se pojmut Vysoké Mýto jako průřezové téma, které lze kreativně zapojit do různých předmětů. Ačkoliv mým prvotním záměrem bylo vytvoření aktivit pouze pro předměty prvouka, vlastivěda a přírodověda, při sestavování aktivit jsem změnila názor a variantu, která se nachází v mé práci a uznala ji za vhodnější.

Hlavním důvodem, který mě vede ke zvolení tohoto tématu, je nedostatek materiálů pro výuku na základních školách. Učebnice a pracovní sešity jsou vydávány celorepublikově, dočteme se tedy o republice a několika velkých a významných městech. Podklady jsou tvořeny všeobecně, aby si každý vyučující mohl libovolně dosadit informace o městě, data či fakta. Práce tedy spadá na individuální přípravu učitele a jeho samostudium o městě. Vtěžší situaci jsou pak vyučující, kteří nepochází z místa svého zaměstnání.

Znalosti dnešní společnosti o historii světa, země a měst jsou všeobecně malé. Dle mého názoru by se tyto informace dětem měly předkládat již v průběhu primárního vzdělání, aby je žáci vnímali jako samozřejmost a regionální historii se učili již od začátku školní docházky. Jelikož se jedná o místo, ve kterém se žáci denně pohybují, je jim toto téma blízké a jednodušeji uchopitelné. Dozvídají se nové informace o věcech, které vidají, znají, navštěvují nebo využívají. Proto jim nově nabitá znalost lépe utkví v paměti a při různých situacích se jim vybaví. To v nich do budoucna může zanechat pozitivní vztah ke svému městu, zájmu o historii; od útlého věku se tak zároveň vytváří představa o minulosti, současnosti a budoucnosti. Pokud bude dítě o svém městě něco vědět, lépe si k němu vytvoří citový vztah, což může vést až ke zdravému vlastenectví, šetrnosti k životnímu prostředí, ale také k citu pro vytváření budoucnosti jak politické, tak vizuální stránky města. Právě tyto důvody mě vedly ke zpracování metodické příručky pro učitele lokálních základních škol. Zmiňovaná příručka by měla učitelům přinést usnadnění práce pro výuku daného tématu.

V první části diplomové práce nalezneme stručnou historii o městě od jeho založení až do současnosti, dále informace o atraktivních místech, vysvětlení pro některé názvy, znaky, aj. Tyto znalosti by si měl učitel před výukou osvojit a porozumět jim, aby se mu s dětmi dobře pracovalo a vždy jim mohl sdělit informace navíc, které budou pouze doplňující, i když si je žák nezapamatuje. V následující části práce najdeme stručnější teoretickou část nejen o pracovních listech, které jsem volila jako prostředek k některým aktivitám. Praktická část obsahuje vytvořené aktivity s potřebnými materiály, které jsou k dispozici učitelům místních škol. Aktivity jsem tvořila po provedení dotazníkového zkoumání, na základní škole ZŠ Jiráskova. Učitelky prvního stupně základní školy, s kterou na tvorbě mé diplomové práce spolupracuji, mi vyplnily dotazníky, které poskytly potřebné informace pro tvoření aktivit a metodické příručky. Většinu aktivit jsem vyzkoušela v průběhu závěrečné praxe ve spolupráci s vyučujícími.

1 Vysoké Mýto a jeho reálie

1.1 Geografické údaje o městě

Vysoké Mýto leží ve Východních Čechách, přibližně 40 km na východ od Hradce Králové. Patří do Pardubického kraje a dnes již neuváděného okresu Ústí nad Orlicí. Město se nachází v nadmořské výšce 298 m. n. m. K 31. 12. 2015 bylo ve Vysokém Mýtě 12 497 obyvatel, kteří žijí na 42,07 km². Pod Vysoké Mýto spadá pět integrovaných obcí Brteč, Domoradice, Lhůta, Knířov a Svařeň (Vysoké Mýto, © 2012-2018).

1.2 Exkurz do dějin města

1.2.1 Osídlení okolí města před jeho založením

Dle knihy *Vysoké Mýto, tradice a současnost*, kterou vydalo město k sedmistému výročí, se uvádí osídlení Vysokého Mýta takto:

Nejstarší důkazy o přítomnosti člověka pocházejí ze starší doby kamenné, přibližně 10 000 let př. n. l. Byly zde nalezeny první kamenné nástroje. Z pozdní doby kamenné, tedy přibližně 4.–2. století př. n. l. byla nalezena dnešním katastrálním územím města nádoba, která dokládá výskyt jordánské kultury. V průběhu doby bronzové bylo na dnešním Vysokomýtsku budováno větší množství opevněných hradišť. (Klíma a kol., 2004)

Trvalé osady na tomto území vznikaly až v průběhu 10. století. (Klíma a kol., 2004, s. 30-31). Netrvalo ani celé století a další obyvatelé se přesunuli k řece Loučné. Jednou z prvních staveb byl klášter Benediktů, který se nachází v Litomyšli. Ten byl stavěn mezi lety 1093–1100 n.l. V této době se začalo osidlovat území dnešního Vysokomýtska. Ke konci 12. století přišla třetí vlna osídlování jihovýchodně, východně a severovýchodně od Mýta. Česko-německá kolonizace na počátku 13. století dala vznik větším městům jako je Česká Třebová, Ústí (pravděpodobně dnešní Ústí nad Orlicí). Osídlení bylo trvale ukončeno v druhé polovině 13. století, vznikem měst Litomyšl, Vysoké Mýto a Polička. Již založené osady se v průběhu let měnily, většina jich zůstala, ale některé z různých důvodů také zanikaly. (Dvořák, 2003, s. 6–7).

Před vznikem Vysokého Mýta se tomuto území nazývalo Vraclavsko. Nedaleko dnešního Mýta bylo založeno knížecí hradiště Vraclav. Toto hradiště mělo vojensko-

správní význam a pravděpodobně bylo založeno v polovině 11. století. Jeho trvání ukončilo založení Mýta. V roce 1338 je již doložené používání Mýtska namísto Vraclavska. (Dvořák, 2003)

Tak časté a hojné osidlování je vysvětlováno zemskou stezkou, později nazývanou také Trstenickou stezkou. Byla tohlavnícesta, která spojovala Čechy s Moravou a zároveň celé Čechy s východními zeměmi. Nesla název po řece Trstenici, podél které se vinula. Dnes se řeka nazývá Loučná.

1.2.2 Založení města

Právě po Trstenické stezce cestoval Přemysl Otakar II. nejen jako vojevůdce, ale také za obchodními účely. Přesné datum není uvedeno, protože městu chybí zakládací listina. Dozvídáme se o něm ze zakládací listiny Poličky, která byla založena 27. 9. 1265. (Dvořák, 2003). V té je odkazováno na funkci města Mýta a v ní také doložené založení Přemyslem Otakarem II. Jestliže se mohli na funkci města odkazovat při založení Poličky, je tedy možné předpokládat založení Vysokého Mýta okolo roku 1260 (Klíma a kol., 2004). Co ale víme s určitostí je, že se na výstavbě sám Přemysl Otakar II. nijak finančně neúčastnil, proto si ji místní museli financovat sami. Panovník pouze osvobodil občany města na 20 let od všech daní, aby měli dostatek finančních prostředků na stavbu města. Můžeme se jen domnívat, kdo měl hlavní slovo při rozhodování o výstavbě a architektuře města. Pravděpodobně to však byl Konrád z Levendorfu, kdo se staral o výstavbu Čáslavi, Chrudimi a Poličky. Můžeme tedy předpokládat, že se aktivně účastnil i při založení Vysokého Mýta (Klíma a kol., 2004).

Výstavbu měli občané jednodušší, protože plánované město se nacházelo na jiném místě než tehdejší Staré Mýto. Osada Staré Mýto se nacházela přibližně hodinu cesty na jihovýchod od nově budovaného města. (Koutek, 2003, str. 136). Jakonový prostor byla vybrána vyvýšenina nad řekou Loučnou. Půdorys města je dodnes neporušen a je jedním z nejcennějších památek města. V době výstavby byly pravděpodobně některé parcely nevyužity, obsazení města nebylo tedy plné. To dokládá rozmístění sklepů, které někdy zasahují až pod samotné náměstí. Obyvateli nového města se stali Němci, kteří sem byli přesunuti.

Právě ono zmíněné náměstí bylo a stále je čtvercového tvaru. Má přibližně 2 hektary a do konce 18. století v jeho středu stálo 10 domů. Z náměstí vychází 12 ulic, které dále rozšiřují čtvercový tvar. Vždy z každého rohu dvě ulice a jedna je uprostřed strany.

Zadní ulice se spojují a vytváří tak tvar podobný čtverci okolo celého města těsně před hradbami. V severozápadním prostoru města bylo vyhrazené místo na kostel se hřbitovem. Zpočátku bylo město opevněno pouze příkopem a dřevěnou hradbou. Až v průběhu 14. století město získalo kamenné hradby spolu s baštami, jejichž pozůstatky a rekonstruované části zde najdeme dodnes. (Klíma, 2004, str. 32-33)

Další dochovaná písemnost o městě pochází z roku 1289, kdy už bylo město dostavěno, noví obyvatelé zabydleni a město dosáhlo běžného života. To chtěl město panovník směnit za území v Míšni a Dolní Lužnici. K tomuto činu nakonec z neznámých důvodů nedošlo. Ale listina o této myšlence byla nalezena. (Klíma, 2004, s. 33)

1.2.3 Město v průběhu let

Kvůli nedokončené výměně měst zůstalo Vysoké Mýto, Zábřeh, Lanškroun, Lanšperk, Ústí, Svitavy, Litomyšl a Polička v majetku Václava II. Ten udělil své polské manželce Alžbětě Rejčce věno 20 000 hřiven z města Chrudim, Jaroměř, Hradce Králové, Vysokého Mýtě a Poličky. To byl první krok k získání hodnosti města. Po smrti Václava II. se po boku Alžběty objevuje Rudolf Habsburský, který dokonce věno zdvojnásobil. Města měla svými odvody nejen finančně přispívat na život českých královen, ale také zajistit ženu vdovským věnem po smrti partnera. (Dvořák, 2004, s. 11)

Po Alžbětě se o věnná města staral také Jan Lucemburský a následně i jeho syn Karel IV. Za Karla IV. docházelo v českých zemích k velkému rozkvětu. Také Vysokému Mýtu se dařilo. Díky rušné cestě, na které leželo, se zde pořádaly dvakrát do roka třídní výroční trhy, kterých se účastnili kupci z Prahy a jiných velkých prosperujících měst. Ve 14. století město dařilo i finančně. Původní areál sídliště byl již zaplněn. Město vystavělo na vlastní náklady chrám sv. Vavřince, který byl svojí architekturou velkolepou dobovou stavbou (Kaplanová, Vácha, 2001). Dále město vybuodovalo dvojistou kamennou hradbu se třemi branami. S vyššími finančními prostředky také rostl počet obyvatel města, kteří si stavěli svá obydlí i za hradbami města. Lidé, kteří bydleli za branami měst, byli sice obyvateli města, ne ale řádnými měšťany. V této době obývalo město okolo 3000 lidí. Ke změnám nedocházelo pouze ve výstavbě, ale také ve vedení města. *Od dob založení zde vládl prakticky neomezeně královský rychtář, následovník původního lokátora, který vynikal nad ostatními měšťany svým majetkem a různými výsadami. Jeho moc byla postupně oklešťována a přecházela*

na volený dvanáctičlenný sbor konšelů v čele s purkmistrem. (Klíma, 2004, s. 35.) Kmoci se tedy dostala skupina nejbohatších obyvatel, jimiž byli převážně Němci. Tento orgán byl čistě městský. Přestože ve vedení města byli Němci, neustálým přílivem venkovského obyvatelstva do nově postavených obydlí se český živel ve městě značně navyšoval. Aby konšelská správa dala rychtáři jasně najevo jejich sílu, nechala si vystavět v druhé polovině 14. století vlastní radní dům uprostřed náměstí. (Klíma, 2004, s. 35)

Na konci 14. století se na prostranství Vysokého Mýta narodilo a následně vzdělávalo několik významných lidí. Mezi ně patřil například kanovník U všech svatých na hradě Pražském Ondřej z Mýta (1360) a Mistr Jan z Mýta, řečený sofista, profesor pražské artistické fakulty, který byl u plnění zkoušky bakalářské Jana Husa a Jakoubka ze Stříbra. O dva roky později jím byl prohlášen Jan Hus za Mistra. (Klíma a kol., 2004, s. 35)

Husitské války město nijak zásadně neovlivnily. V roce 1421 stála před branami Vysokého Mýta vojska Pražanů, armáda vedena Janem Žižkou však postupovala jiným směrem. Z této doby jsou dochovány texty, které již dokumentují přítomnost českých jmen jako například Vítek, Petr, Mikuláš a Vaněk. Po smrti Jana Žižky obsadili město „siroťci“. Na jejich straně zůstalo město do Bitvy u Lipan roku 1434, kdy bylo radikální křídlo poraženo. Status – královské věnné město – zanikl v průběhu války. (Klíma a kol. 2004, s. 35)

Mýto patřilo mezi městské svazy, které se aktivně účastnily sněmů, kde se rozhodovalo o nejdůležitějších otázkách českého státu. Delegáti města byli účastni i na sněmu, kde se přijímal Zikmund Lucemburský za českého krále. Na náklonnost vysokomýtských delegátů Zikmund nezapomněl a 20. ledna 1437 Vysokému Mýtu potvrdil jeho dosavadní privilegia. Mezi ta patřilo vlastnictví některých okolních vsí či dvorů, dále mělo město pravomoc vykonávat soudní řízení, pořádat dva výroční trhy, vybírat mýtné a také vařit pivo. Panovník obnovil status královského věnného města a město připsal své ženě Barboře. Od roku 1484 mohlo město také pečeti červeným voskem, tuto pravomoc městu dala královna. Další výhodou, kterou město získalo je třetí výroční trh, který mohl být pořádat na den svatého Ondřeje. Tento trh měl trvat 10 dní a jeho výtěžek měl být použit na obnovu města, které bylo částečně zdemolované díky válkám. Význam města je doložen v záznamech o platbě bermě, kdy město platilo hned

druhou největší částku po Hradci Králové. Hradec Králové (330 kop), Vysoké Mýto (230 kop), Chrudim (150 kop), Jaroměř (100 kop), Mělník (50 kop) (Dvořák, 2003, s. 22).

V průběhu jagellonské války vyvrcholil spor mezi šlechtou a městy o jejich stará práva. Roku 1502 se měšťané snažili dokázat schválení starých práv od Zikmunda, což se jim nepodařilo. (Klíma a kol. 2004, s. 38)

Za vlády Ferdinand na Habsburského došlo ke střetům. Ke dni 26. července 1547 byla všechna královská věnná města předvolána k soudu za odmítnutí podání pomoci v boji. Za Mýto se k soudu dostavilo 30 zástupců. Městemuselo zaplatit velkou finanční pokutu, na několik let mu byla odebrána privilegia a feudální majetek. Tato změna zasáhla také do vedení města, kdy dosavadní samostatnost a rozhodování městské rady vystřídal královský rychtář. Obec vlastnila nemalé množství majetku a její občané ovládali na 40 řemesel. I přesto bylo Vysoké Mýto na konci 16. století desátým největším městem v Čechách 368 domy. (Klíma a kol, 2004, s. 38)

Město dvakrát během 50 let postihl ničivý požár, kterému padla za oběť třetina města. Tyto požáry proběhly v letech 1461 a 1517 (Dvořák, 2003, s. 23). Důsledkem toho docházelo k náhradě dřevěného obydlí kamennou zástavbou. Obvod vzkvétajícího města uzavíraly silniční závory. Významnější objekty vně města nesly jména po současných nebo minulých majitelích. Některá jména můžeme zaslechnout ještě v 21. století. Dodnes si jméno pošetilého měšťana Jakuba Kujeby připomínáme v přezdívce Vysokomýtských neboli Kujebáků. (viz. Pověst o městě)

V 17. století měla na starost školy Karlova univerzita. Ta dosazovala učitele do měst či obcí. Učitel měl povinnosti jak k obci, tak k již zmiňované univerzitě. Ve Vysokém Mýtě byli kantoři ještě zároveň písaři, kteří museli zastat obě práce (Dvořák, 2003, s. 33). K roku 1678 působil ve městě jeden kantor a dva mládenci, kteří vyučovali na škole měšťanské česko-latinské. Vzdělanostní úroveň obyvatelstva stoupla, dokonce daleko přesahovala běžné duchovní obzory. Mýtští překládali cizojazyčné spisy, a dokonce i světexty vydávali. Matěj z Mýta přeložil latinský odborný spis *Lumen Apothecariorum*, Matouš Hozius Vysokomýtský přeložil *Kroniku moskevskou* a luteránský kněz Bohuslav Bepta vydal roku 1594 svůj spis *Postila evangelická*, Jiří Hanuš Lanškrounský napsal krom náboženských knih také *Pravdivé a kratičké vypsání o zemětřesení v krajině Mejtské roku 1595 událé*. (Klíma, 2004, s.39).

V době třicetileté války město přišlo k úpadku. Zdatní muži byli povoláni k válce, materiál pro opravu města byl rozkrádán kvůli špatnému hospodaření a do města se často dostávali císařští vojáci, kteří od obyvatel vymáhali půjčky, které nebyly nikdy vráceny. Místní také museli hostit vojska na své finanční náklady. Odměnou jim byly plundrované a vypalované domy. Tento úpadek vyvrcholil trojím vpádem švédských vojsk do města, průběžně od roku 1639 po následujících 6 let. Počet obyvatel Vysokého Mýta radikálně klesl, domy zůstaly opuštěné a hrubě poničené. Město bylo zničené jak po stavební stránce, tak z hlediska finančního. Za vyjádření názoru, který se neztotožňoval s názory panovníka, bylo město potrestáno zabavením majetku a velkou pokutou. Protože s panovníkem nesouhlasilo více věnných měst, jejich hlas byl v zemském sněmu sloučen do jednoho. Města tak byla prakticky vyřazena z politického života. Znovuobrození města bylo pomalé a dlouhé. Ještě v roce 1704 státní komise konstatovala špatný hospodářský stav královských měst. (Dvořák, 2003, s. 31)

Při náboženském převratu bylo 90% obyvatel donuceno a převychovááno přednáškami s nařízením k víře katolické. Tato víra si libovala v oslavách církevních svátků. Mezi nejuctivější světce té doby patřil Jan Nepomucký nebo Panna Marie. Na jejíž počest byl vystavěn Mariánský sloup uprostřed vysokomýtského rynku. Právě Panně Marii byl z řad obyvatel pokládán velký dík za pomnutí moru roku 1715. Na mor v Mýtě zemřelo 57 obyvatel. (Vysoké Mýto, ©2012-2018).

Na začátku a konci 17. století vypukl ve městě silný požár. V roce 1700 vyhořelo 180 domů, 10 domů z nich bylo vystavěno uprostřed náměstí, po jejich zničení ohněm už nebyly nikdy obnoveny a náměstí tak získalo osazení a tvar, který je dodržen až dodnes. Ještě horší požár přišel v roce 1774, kdy shořelo 271 domů, tedy skoro celá zástavba města. Kromě obydlí občanů město přišlo také o všechny brány, veřejné budovy a kostel se všemi církevními památkami a písemnostmi. To může být jedním z vysvětlení nedostatku dochovaných dokumentů o městě (Klíma a kol., 2004, s. 42)

Roku 1777 byla ve městě založena triviální škola, která měla budoucí občany vyučovat čtení, psaní a počty. Škola měla dvě třídy, výuka probíhala v němčině a od roku 1813 se žáci mohli nepovinně učit také českému jazyku. (Klíma a kol., 2004, s. 42)

Na konci 18. století měšťané rozhodli o nepotřebném starém opevnění města. Proto byly některé části zbořeny, materiál použit na opravu stojících domů a výstavbu stodol. Některé stavby byly srovnány se zemí. Zасыпány byly příkopy kolem města a pozemky

byly využity jako soukromé zahrady. Později, roku 1844 byla odstraněna brána u Choceňské věže. (Dvořák, 2003, s. 37)

Roku 1806, v době husitských válek, byl do Vysokého Mýta přestěhován hulánský pluk, kterému bylo v roce 1830 vystavěna kasárna s konírnou přímo na náměstí. V roce 1808 proběhlo přesunutí pluku knížete Schwarzenberga. Nyní začalo osídlování města vojáky. Od poloviny devatenáctého století se město na příštích přibližně 150 let stalo sídlem vojenské posádky. (Klíma a kol., 2004, s. 43)

S novými vynálezy postupně přicházela nová doba a životní úroveň obyvatelstva dosahovala podstatně vyšších kvalit. Nedaleko Mýta vedla nově vystavěná železniční trať (1845), která vedla z Prahy do Olomouce, město ale leželo nevýhodně daleko od zastávky, která byla v Zámrsku-Janovičkách (Klíma, 2004, s. 44). Pozornost byla taktéž věnována obnově klášterní bašty a renovaci Litomyšlské věže, která byla pozdržena kvůli nešťastné nehodě, kdy padající kámen usmrtil dceru hejtmana. Bylo rozhodnuto o vydláždění čtyř hlavních výjezdových cest z náměstí a vážně se uvažovalo také o vyrovnání plochy náměstí a jeho celoplošné vydláždění. Z aktivit občanů vzniklo padesát nejrůznějších spolků, jejichž rozmanitá činnost ovládla společenské dění města.

„Období první světové války se posádkového Mýta dotklo mnohem citlivěji než jiných měst. Po chaotické mobilizaci odešli vojáci na fronty. Společenský i hospodářský život města byl podlomen a rychlé vyčerpání Rakouska-Uherska jen podporovalo úpadek a všeobecnou nespokojenost. Školy a jiné budovy zabrala armáda, průmyslové podniky přešly na vojenskou výrobu. Vláda spoutala celý stát mimořádnými opatřeními, přestala existovat svoboda občanská, tisku i slova. Zásobovací potíže jen prohlubovaly protiválečné hnutí. Město zažilo bídu, fronty na chleba i problémy s otopem na zimu. Na začátku roku 1918 přerostly hladové demonstrace v rozsáhlé bouře. Obyvatelé města oslavili 1. máj 1918 na Tyršově náměstí a hlučnými průvody s projevy žádali státní samostatnost.“ (Klíma, 2004, s. 48).

Po vzniku Československa se stalo město sídlem okrsku v čele s hejtmanem. Krize, která nastala po válce byla rychle překonána, tomu pomohla obnova budov poškozených válkou. „Hluboký mír“ následujících let vytvořil příznivou situaci pro rozvoj života občanů. Pro politické přesvědčení obyvatelstva se městu dostalo návštěvy Aloise Jiráka, několika ministrů i Tomáše Garrigue Masaryka. *Rozvoj poválečné výroby v krátké době hospodářské prosperity dokládala přeměna malé kočárnické dílny, jejíž*

výrobní plocha nebyla při rozložení v roce 1895 větší než 92 m² a v níž pracovalo pět dělníků, v továrnu karoserií Josefa Sodomky. V roce 1925 zahajuje výrobu osobních vozů v dílenských prostorách 320 m² se 14 dělníky (Dvořák, 2003, s. 84). V roce 1930 mělo město 1320 domů, ve kterých žilo 11 000 obyvatel. Meziválečné období dalo prostor několika významným občanům města, kteří se ve svých oborech proslavili. Za zmínku určitě stojí lékař Ladislav Jeništa (1873-1965), rychnovský rodák a profesor Mýtského gymnázia Otmar Vaňorného. Zástupci hudebního odvětví Josef Böhm (1881-1967), Josef Klíma (1908-1955) a jako kapelník dětské dechové hudby se proslavil Jan Čermák (1867-1935) na jehož počest se od počátku 90. let každoročně koná hudební festival Národní přehlídka dětských dechových hudeb Čermákovo Vysoké Mýto. Mezi významné sportovce patřil skokan Josef Hubálek a dostihový jezdec Rudolf Popler. (Klíma, 2004, s. 49)

Dvě mobilizace na začátku druhé světové války silně zasáhly místní obyvatelstvo. Blízké okolí města bylo zabráno a 16. března 1939 vjel na náměstí třísetčlenný prapor 71. motorizovaného pluku německé armády. Ubytovna a dočasné zázemí pro vojáky vzniklo v budově dívčí školy, v hotelu U Tejnorů. V budově radnice byla zřízena velitelská kancelář. Nastal zákaz vycházení z domovů po 20. hodině a 19. března byla poprvé vyvěšena vlajka s hákovým křížem. Následoval přechod průmyslových podniků na válečnou výrobu. Město– stejně tak jako mnoho ostatních– mělo také odbojovou organizaci, která se nejvíce soustředila na zpravodajskou činnost, poslech a šíření zahraničních zpráv. Tato aktivita byla v letech 1941 a 1942 postižena a postavena před soud, kde došlo k rozsudku osmi trestů smrti vysokomýtských občanů a sedmimnoholetým trestům. Městem roku 1945 prošly oddíly Svobody armády na cestě z Ostravy do Prahy. Klesl počet obyvatel na 9638, skončily připomínky válečných událostí a nastal čas vrátit se k předválečnému životu. (Klíma a kol., 2004, s. 50)

Do čela země byla zvolena komunistická strana, která se postarala o změnu ústavy, znárodňování a sjednocování. Sodomkova továrna byla přejmenována na Karosu, nově vzniklo JZD–Jednotné zemědělské družstvo, potraviny distribuovaly podniky Potraviny, Pramen nebo Jednota. Místo hostinců existoval pouze podnik Restaurace a jídelny (RaJ). Město zůstalo sídlem okresu. Po pražském jaru bouřlivé diskusní atmosféře v roce 1968 byly podepsány petice za neutralitu a demokratizaci. Závan svobody ukončila intervence pěti států Varšavského paktu. Začalo dlouhé období normalizace spojené s každodenní přítomností početné posádky Sovětské armády ve městě. Okupační vojska

si vyhlédla město a jeho kasárenské kapacity, kde se usadila až do roku 1989. Pod kontrolou KSČ hrozbou cizí vojenské techniky se běžný společenský život zastavil. Až po převratu 17. listopadu 1989 si město stanovilo jasny cíl: odchod cizích vojsk. V květnu 1990 tanky, transportéry, technika i vojáci začali město opouštět. (Klíma, 2004, s. 51)

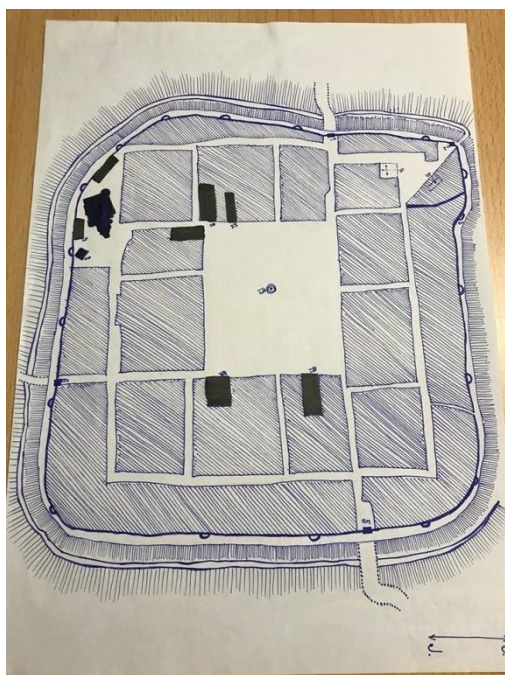
Bouřlivý rozvoj Vysokého Mýta v 90. letech 20. století a na počátku třetího tisíciletí dokázal, že město využilo svobody tím nejlepším možným způsobem. Vojenské objekty byly využity k civilním, správným a podnikatelským účelům. V roce 2003 bylo zrekonstruované náměstí Přemysla Otakara II., které se stalo příjemným střediskem služeb, obchodu i společenského života. Nově se město otevřelo zahraničním přátelům a spolupracuje s německým Korbachem. (Klíma, 2004, s. 52)

Na začátku třetího tisíciletí bylo město postiženo několika povodněmi, které iniciovaly rekonstrukci Městského stadionu ve Vysokém Mýtě. Základní škole Jiráskově se dostalo nové budovy a taktéž novému sportovnímu zázemí, rekonstrukcí prošly také Jungmannovy sady a Vaňorného náměstí. Poslední větší proměnou pro město je rekonstrukce krytého plaveckého bazénu, která má být dokončena začátkem 3. měsíce roku 2018. Město zachovalo a opravilo jediné plavecké dno v české republice, které má nastavitelnou výšku.

1.3 Architektura a urbanistický vývoj města

Vznik města spadá do významného období zakládání českých měst. Město bylo postaveno s výrazným urbanistickým rastrem ulic, které pokračovaly od vstupních bran do prostoru náměstí. Urbanistickému celku města dominoval a dodnes tomu tak je, objekt kostela svatého Vavřince, trojice městských bran a mohutný pás hradeb opatřený hradebními baštami (Wimmerová, 1995).

Architektura města prodělala v průběhu staletí značné změny. Za velké množství z nich mohou hlavně tři velké požáry, které město postihly. Díky nim se město zásadně měnilo. Převážně domy na náměstí, včetně radnice, byly z dřevěných přestavěny na kamenné domy. Urbanistický půdorys města byl dodnes zachován a můžeme ho stále vidět na záběrech z ptačí perspektivy. (Wimmerová, 1995)

Obr. č. 1 – Půdorys města při jeho založení

Na konci 18. století měšťané rozhodli o nepotřebném starém opevnění města. Proto byly některé části zbořeny, materiál byl použit na opravu stojících domů a výstavbu stodol. Se zemí byla srovnána prostřední brána Litomyšlská, brána u věže Vraclavské. Příkopy kolem města byly zasypány a pozemky byly využity jako soukromé zahrady. Roku 1844 byla odstraněna také brána u Choceňské věže. (Dvořák, 2004, s. 37)

Za první republiky byla realizována výstavba samostatných zemědělských usedlostí a zástavba především dnešního Pražského a Litomyšlského předměstí. V této době se

město dočkalo také několika veřejných budov, které jsou využívány dodnes. Jedná se například o budovu nemocnice, pošty, gymnázia nebo základní školy. Následně se vystavělo velké množství kasáren, určených vojákům. V druhé polovině 20. století město získalo sídliště Družba, Pivovarská a bytové jednotky v ulici Českých bratří. Tyto vysoké domy razantně změnil pohled při příjezdu do města ze všech stran. (Wimmerová, 1995)

1.4 Osobnosti

Výběr osobností, které v této kapitole zmíním, byl velice komplikovaný. Ve Vysokém Mýtě je převážně hodně sportovců, bývalých reprezentantů, ale třeba i umělců či méně známých herců. Já jsem se rozhodla zmínit ta jména, se kterými se při procházce městem mohou jak obyvatelé, tak turisté setkat.

1.4.1 Alois Vojtěch Šembera

Jméno Aloise Šembery je ve městě bezpochyby spjata především s institucí městského divadla, které nese jeho jméno. Alois Vojtěch Šembera byl narozen 21. 3. 1807 a zemřel 23. 3. 1882 ve Vídni. Jeho život byl velice pestrý, plný vzdělání a vlastenectví. Vystudoval práva a filosofii v Praze, roku 1839 se stal profesorem české řeči a literatury na Stavovské akademii v Olomouci. Velkou část života strávil v Brně, Olomouci a ve Vídni, kde měl byty. Ve svých bytech pořádal pro své studenty různé diskusní, recitační večírky. Tyto večírky navštěvoval také Tomáš Masaryk, s kterým se přátelil. Kromě vyučování se podílel na založení fondu pro vydávání českých knih, redigoval *Moravskénoviny*. Jedním z významných překladů Aloise Šembery je například překlad říšských zákoníků. Šembera prosazoval češství „doma“ ale také v zahraničí, konkrétně Vídni. Jako odborník na písmo se zabýval pravostí Královedvorského a Zelenohorského rukopisu, kdy došel k závěru, že se jedná o padělky. Za to byl veřejností odsouzen, společnost toto tvrzení považovala za zrádné. V tuto těžkou chvíli se ho nezastal ani Tomáš Garrigue Masaryk, který tvrdil, že rukopisy jsou pravé. Šemberovo pravdivé tvrzení bylo dokázáno až po jeho smrti, kdy další vědecká bádání prokázala nepravost rukopisů.

Pro své rodné město byl také velice důležitý, neboť byl poslanec zemského sněmu za Vysokomýtsko. Zasadilo se obnovu historických památek, které pocházely nejen z dob založení města. Zasadil se o zanechání městských bran, dokonce prosadil restaurování klášterní bašty a dostavění Litomyšlské věže. Rekonstrukce chrámu sv. Vavřince taktéž

proběhla na jeho popud. Alois při svém vědeckém bádání narazil na několik důležitých historických pramenů, které se vztahují k rodnému městu. Zachránil jedinou listinu, na které můžeme vidět původní městský erb s okřídleným drakem. je autorem knihy *Vysoké Mýto, královské věnné město v Čechách*, kterou napsal roku 1845. Jako první ve městě zřídil „kněhpůjčovnu“, kde svých 151 knih poskytl veřejnosti k půjčení. Jednalo se převážně knihy naučné. Zemřel ve Vídni, ale pochován je na vysokomýtském hřbitově. (Andrle, 2001, s. 56-57)

Obr. č. 2 – A. V. Šembera

Obr. č. 3 – Šemberovo divadlo

1.4.2 Otmar Vaňorný

Náměstí Vaňorného se nachází vně historického centra města. Součástí náměstí je chrám sv. Vavřince, budova gymnázia a 1. stupně základní školy Javornického, také zde můžeme najít zvonici. Náměstí nese jméno po Otmaru Vaňorném, který sice není vysokomýtským rodákem, prožil však ve městě velkou část svého života. Narodil se 12. 11. 1860 v Rychnově, kde vystudoval gymnázium, poté studoval na pražské univerzitě klasickou filozofii. Po ukončení studií působil jako profesor klasických jazyků na gymnáziu v Českých Budějovicích, v Praze a v Hradci Králové, kde se také oženil. Část života strávil také v Řecku a Itálii, za účelem poznání dochovaných historických památek. Jeho život se ubíral hned několika směry. Byl ctitelem Tyršova sokolství a velkým vyznavačem Kneippova zdravotního stylu. Kromě učitele se z něj stal významný český překladatel. V roce 1921 přeložil Homérovo dílo *Odysea*, o pět let později *Ilias*. Mezi další překlady patří Vergilliov epos *Aeneis* nebo Goetheho *Heřman a Dorota*. Za tyto překlady byl odměněn udělením titulu Doktor od Karlovy univerzity. Rodné město spisovatele Vergiliuse zaslalo Otmaru děkovaný dopis s darem. Na

gymnáziu ve Vysokém Mýtě působil 32 let, do roku 1927. Zemřel 14. 1. 1941 v Baxově sanatoriu v Praze(Andrle,2001, s. 274; Osobnosti regionu, © 2012-2018).

obr. č. 4 – Otmar Vaňorný

Obr. č. 5 – Pohled na Vaňorného náměstí

1.4.3kpt. Rudolf Popler

Při výjezdu z Vysokého Mýta směrem k Ústí nad Orlicí, projíždíme dlouhou ulicí, která nese jméno kpt. Poplera. Nachází se na ní také velké stavení, ve kterém se Rudolf narodil. Ulice je pojmenována pomuži, který byl československým žokejem, reprezentantem, olympionikem a vítězem nejen Velké pardubické steeplechase.

Narodil se 29. 5. 1889 na Jangelci a zemřel 16. 10. 1932 při tragickém pádu na závodisti v Pardubicích. Právě k Jangelci vede ulice, která nese Poplerovo jméno. Statek, ve kterém se do dnes chovají koně byl jeho rodným místem. Odtud každý den docházel do vysokomýtské měšťanské školy a poté na gymnázium. S koňmi přišel do styku, když ho jako septána povolali na vojnu. Od roku 1919 do roku 1926 byl členem 9. jízdního vysokomýtského pluku dragounů, v těchto letech se stal zásadní zlom jeho sportovní

kariéry. Jako člen pluku a výborný sportovec měl možnost studia na italských školách. Mezi jeho starty můžeme zařadit pardubické závodisti, které měl nejbliže z domova, Velké národní v Liverpoolu, Olympijské hry v Amsterdamu, Nice, Římě, Varšavy aj. (Andrle, 2001, s.300-301)

Obr. č. 6 – kpt. Rudolf Popler

1.5 Symboly města

Už od samého začátku se každá městská rada snažila o to, aby nějakým znamením či symbolem mohla vyjádřit bytí a odlišit se tak od jiného města. Historie znaků v Evropě spadá do 12. až 13. století našeho letopočtu. Vysokomýtský znak se mezi královskými městy vymyká tím, že neobsahuje opevnění města, bránu nebo alespoň věže, jako například Beroun, Čáslav, Kolín apod. Věda, která se touto tematikou zabývá se jmenuje Heraldika a její vznik spadá do 13. století (Schwarzenberg, 1992, s. 23), kdy byla potřeba evidence nejen erbů, ale i jejich uživatelů. (Buben, 1986)

1.5.1 Znak

Podle pramenů se dozvídáme, že město má již druhý městský znak. První Mýto získalo ve 14. století, jeho předlohou byla městská pečeť. Není však dochována jeho reálná podoba, víme o něm pouze ze zpráv historiků, kteří se o něm zmiňují. Na červeném podkladu je vyobrazen zelený ještěr v přirozené zelené barvě. Oproti dnešnímu znaku, který byl městu udělen 20. 10. 1471, je původní znak ochuzen o sv. Jiřího na koni, který kopím útočí na ještěra, nově nazývaného drakem. Ten dle pramenů pouze částečně změnil své postavení. První znakové privilegium od Vladislava II. Jagelonského pak bylo potvrzeno roku 1547 králem Ferdinandem I. Habsburským. (Křivohlávek, 2005)

Popis dnešního znaku podle J. Čarka citovaného z knihy *Znaky, vlajky, pečeti a správní vývoj obcí okresu Ústí nad Orlicí.*, *Na červeném štítu postava sv. Jiřího ve skvostném stříbrném brnění se zlatými nákolnicemi a ostruhami. Na kučeravých světlých vlasech má zlatou čelenku se zlatým křížem nad čelem. Od pravého ramene vlají dozadu cípy zeleného roucha. Sedí na bílém koni, v levé ruce má zlatou uzdu a třmeny jsou také zlaté, sedlo přirozené barvy. Na levici má modrý terčový štít se zlatým křížem a v pravici drží zlaté kopí, jímž probodává zeleného draka, ležícího na zádech pod koněm.*“ (Křivohlávek, 2005, s. 71)

Umístění sv. Jiřího na znak Mýta je vysvětlováno jako připomenutí nedávno zemřelého panovníka (22. 3. 1471), tedy 7 měsíců před udělením znakového privilegia. Drak či ještěr symbolizuje symbol ostražitosti a síly, spolu s orlem a lvem. Původní podobu znaku, pouze draka, můžeme vidat například na pozvánkách či novoročenkách města, v upravené podobě také na vstupenkách a obálkách místního regionálního muzea. Městský úřad využívá znak na úředních papírech, razítkách a obálkách. Jeho vyobrazení můžeme také vidět u různých organizací, spolků či institucí, kterým město povolilo jeho

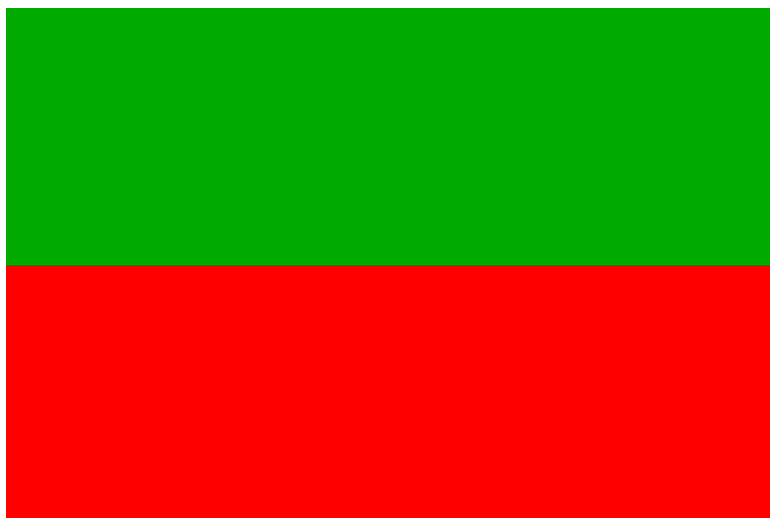
využívání. Jedná se o Sokol, Sbor dobrovolných hasičů, Junákům aj. (Křivohlávek, 2005)

obr. č 7 – znak města

1.5.2 Vlajka

Historické prameny dokazují existenci tří městských praporů, poslední z jmenovaných je stále aktuální a využíváný. Z roku 1619 je dochován záznam o shromáždění obyvatelstva a představení nového praporu, který byl zhotoven z modré, červené a bílé části. Ve středu byl sv. Jiří. V 19. století byl užíván prapor modrobílý, zobrazující barvy rodu Witelsbachů. Městská rada usilovala o vlajku od roku 1932. Rozhodnutí o jejím udělení předsedou Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR z 13. 2. 1996 udělilo městu dnes používanou vlajku. Její podoba byla projednávána s Podvýborem pro heraldiku a vexilologii. Dnes ji tvoří dva vodorovné pruhy, horní je zelený a dolní červený. Vlajku mohou obyvatelé nebo turisté vidat nejčastěji na náměstí při významných městských událostech. (Křivohlávek, 2005)

obrázek č. 8 – vlajka města

1.5.3 Pečeť

Zda mělo město pečeť hned při založení nebo po, není známo. První doložená pečeť je z roku 1350. Od té doby prošla pečeť devíti úpravami. První dvě verze byly pouze s vyobrazením draka, od třetí verze se objevuje drak ve spojení se sv. Jiřím. na koni. Více změn zaznamenal text, který byl zařazen do okraje pečetě. Ve všech verzích, kromě poslední, byl psán latinsky. Dnešní pečeť je používána od počátku 20. století. (Křivohlávek, 2005)

Obr. č. 9 – pečeť města

1.6 Podnikatelé/ podniky

1.6.1 Smékalovo pekařství

Tento podnik byl založen Josefem Smékalem, narozeným 20. 3. 1900 ve Velkých Opatovicích a jeho ženou Marií Vernerovou Smékalovou, narozenou 10. 8. 1903 v Litomyšli. Josef pocházel z pekařské rodiny a po absolvování praxe v Brně, Kolíně a v Přerově se rozhodl pro založení vlastního pekařství. Ve Vysokém Mýtě, spolu se svojí ženou, koupili zaběhlou pekárnu za 120 000 korun. Polovina financování byla z věna, na druhou polovinu si manželé půjčili.

28. října 1924 proběhlo první pečení čerstvého pečiva v Parních pekárnách Josefa Smékala. V obchodě se zákazníci mohli setkat pouze se základními kusy pečiva, jako byl chléb, rohlíky a housky. Roku 1933 došlo v pekárně k modernizaci a umístění novodobé pece. Tento krok umožnil Smékalovým plnit objednávku české armády, která v tu dobu sídlila v Mýtě. K vyšší poptávce bylo potřeba více produkovat, proto byli taktéž v roce 1933 přijati první zaměstnanci.

Kromě prosperující pekárny měli Smékalovi také početnou rodinu, tři syny a tři dcery. Syny Josefa (1926-1984), Jana (1927-1927) a posledního Jaroslava. Ten před nástupem komunismu emigroval do zahraničí. Další tři potomci byly dcery, Marie (1929), Ludmila (1933-2005) a Jiřina (1946). Dětství poznamenané komunistickým režimem trávil Jiřina v pekárně, ke které si budovala hluboký vztah a kterou bude v budoucnosti více jak 44 let provozovat a vlastnit

Roku 1948 pronajímal Josef Smékal firmu zaměstnaneckému družstvu Jednota. O dva roky později, roku 1950 začala být rodina stíhána režimem. Téhož roku přišel pan Josef Smékal o živnostenský list. Represe, které byly na rodinu uvaleny, zakryly veškeré informace o tom, že pan Smékal zůstával dále de iure majitelem. Několik let dokonce nebylo možné vyřešit dědictví po jeho zesnulé manželce (1958), aby se na daný fakt neupozornilo. Až notář Seifert upozornil ředitelství pekáren, na tento nedostatek. Ke dni 23. června 1961, byla pekárna znárodněna.

12. dubna 1991 v 12 hodiny byla předána pekárna zpět do rukou Jiřiny Duchoslavové-Smékalové. Vystudovaná zdravotní sestra se s podporou, plnou mocí a souhlasem všech sourozenců pustila do obnovení rodinného podniku. Stálo to hodně fyzických i psychických sil. Ve své knize *Smékalovo pekařství aneb tátův úžasný recept na život* uvádí, jak se sesunula po sloupu na zem a ovládala ji myšlenka „já jsem se zbláznila“ (Duchoslavová, 2008). Od téhož roku probíhala modernizace a rekonstrukce budov,

kteře byly vráceny v zpusťošeném stavu, avšak fungující. Za stálého provozu probíhala rekonstrukce až do roku 2003. (Duchoslavová, 2008)

Nyní pekárna úspěšně prosperuje, 360 druhů výrobků, 7 prodejen a z toho 3 jsou prodejny spojené s kavárnou, dále ocenění KLASA nebo certifikovaný systém kritických bodů HACCP (Smékalovo pekařství, ©2018)

1.6.2 Josef Sodomka, KAROSA A IVECO

22. května 1896 byla Josefu Sodomkovi povolena kolářská živnost. Z počátku se věnoval pouze opravám kočárů a vozů. Roku 1897 zakoupil dům ve Vysokém Mýtě, Chocoňské ulici s č. p. 101, kde provozoval první dílnu na výrobu kočárů. Jeho firma nesla název První východočeská výroba kočárů Josefa Sodomky. Hlavní náplní byla výroba povozů, bryček, kočárů a saní. Všechny tyto výrobky byly ze dřeva, v tom se Josef Sodomka starší velicedobře vyznal, používal kvalitní materiály a díky tomu jeho firma během několika měsíců nabyla velkého jména. Roku 1905 koupil majitel firmy parní stroj, díky kterému se dílna změnila na továrnu. Do roku 1913 měla továrna okolo 25 zaměstnanců. První světová válka zapříčinila úbytek zaměstnanců a pozměnění výroby. Žádané byly převážně potahové vozy pro vojenské účely. Poválečná krize a nástup automobilismu zapříčinil úpadek firmy až k pouhým čtyřem zaměstnancům. Josef Sodomka mladší se v té době vrátil z praxe u firmy Laurin&Klement s velkým nadšením pro automobily. Přesvědčil svého otce ke změně výroby na automobilové karoserie, která vedla firmu k opětovné prosperitě. Od roku 1925 do roku 1939 vznikaly v továrně karoserie kabrioletů a 35 kusů autobusů, které byly převážně ve spolupráci se Škodou, Tatrou a Walterem. Sodomkovy automobily získaly několik domácích i světových ocenění. O oblíbenosti vozidel z Vysokého Mýta svědčí i fakt, že mezi odběratele patřil například herec Jan Werich, podnikatel Tomáš Bařa, hrabě Schwarzenberg či manželka československého prezidenta Hana Benešová. Škála karosovaných podvozků byla obdivuhodná: Aero, Bugatti, Ford, Chevrolet, Jawa, La Salle, Lancia, Praga, Renault, Rolls-Royce, Studebaker, Škoda, Tatra, Walter a mnohé další. V průběhu druhé světové války čelila firma krizi. Sodomka si mohl vybrat ze snížení nároků a s tím snižující se ceny, nebo naopak výroby kvalitnějších a dražších vozů pro některé již zmiňované známé osobnosti. Jeho volbou byla možnost druhá. Továrna produkovala luxusní výrobky jako například obytný přívěs pro Tomáše Bařu, Tatra 600 Tatraplán, který byl koncem roku 1949 věnován J. V. Stalinovi k jeho 70. narozeninám. V této době se začaly vyrábět také první vozy Škoda Superb, jejichž

výroba karoserie probíhala ve vysokomýtské továrně. Mezi válečnou výrobu kromě luxusních automobilů patřily také sanitní vozy nebo velitelské automobily často i s přívěsy (Foltin, 2012, s. 133; Muzeum karosářství, ©2018). Po válce, v roce 1948 došlo k znárodnění firmy. O dva roky později, v roce 1950 byl Josef Sodomka mladší zatčen ve vykonstruovaném procesu. Továrna byla roku 1949 přejmenována na Karosa, národní podnik, Vysoké Mýto. Hlavním kusem, který byl v továrně vyráběn byl autobus značky Škoda 760 RTO, jehož se vyrobilo na 3000 kusů. (dokument). Majitel továrny se z vazby vrátil ve velice špatném zdravotním stavu. Do továrny mu byl zakázán přístup, a tak získal zaměstnání alespoň jako konstruktér LIAZU. 9. února 1965 zemřel. Krátce po jeho smrti zemřela také jeho manželka. Jejich syn umírá ve 40 letech na rakovinu. Koncem 60. let začala firma pod vedením pana Kříže, Posejpala a Berana opět prosperovat. Byl přistaven ještě jeden výrobní závod, který byl nezbytný pro zahraniční zakázky. Počátkem 70. let byly představeny další nové autobusy, ale také hasičské vozy, chladírny, návěsy a hadicové autobusy. V 80. letech Karosa začala vyrábět kloubové autobusy, které jsou spojením dvou autobusů kloubem do jednoho. Po pádu železné opony byl závod Karosa privatizován. Nově byl vytvořen společný podnik s francouzskou firmou Renault a Evropskou bankou pro obnovu a rozvoj. Díky novým materiálům, které mohly přicházet také ze západu, ne pouze ze Slovenska, firma vzrůstala jak kvalitou, tak množstvím vyrobených vozů. Projektem školních autobusů, které jezdily nejen u nás, ale i po Francii a jiných státech Evropy získala Karosa celoevropský ohlas. V roce 1999 vznikl společný podnik italské firmy Iveco a francouzské firmy Renault s názvem Irisbus, jehož byla Karosa součástí. K největší změně viditelné pro obyvatele města došlo v roce 2007, kdy byl v rámci sjednocení značky pro celou Evropu název změněn z Karosa na Iveco Czech Republic. Změna proběhla také v logu, do té doby bylo využíváno logo písmene K, změněno bylo na logo ve tvaru delfína – zvířete čistého, příjemného a s kladným vztahem k lidem. Nyní je vysokomýtská společnost Iveco Czech Republic společností SNG industrial. Ve Vysokém Mýtě se ročně vyrobí více než 3000 autobusů značky Iveco bus. Tato firma dává pracovní místo více než 3000 zaměstnanců. Převážná část z nich jsou obyvatelé města a spádových oblastí (Od kočárů k autobusům, 2016).

1.7 Pověsti o městě

1.7.1 Kujebina

Vznik přezdívky Kujebina, Kujeba či Kujebák je datován do vlády Josefa II., tedy 1765-1790, nejdříve byl císařem Svatí říše římské a později králem, markrabětem i arcivévodou. *Ve Vysokém Mýtě měli odedávna výborné pstruhy. Císař Josef II. konal cesty po Čechách a měl zavítat taky do Vysokého Mýta. Rokovalo, jak by mělo vzácného hosta uctít. Bude nejlepší, když ho uctíme tím, co je chloubou města i krajiny– pstruhy. Ten nápad se líbil všem. V ten den všichni čekali s chutnými pstruhy císaře. Čekali, slunce už se dávno převalilo přes poledne. Chýlilo se k večeru, císař nepřijížděl a opatrné městské radě už kručelo pod vestami. Když se konečně ukázal měsíc, kdosi z rady prohodil: „Teď už nepřijede. Škoda těch pstruhů! Co abychom se do nich pustili sami? Ještě žádný návrh nebyl jednohlasně přijet a bez debaty jako tento. Ale co čert nechtěl? Nazejtří se najednou rozlétla města zvěst, že císař jede. Co si počít? Sebrali nakvap zbytky včerejších pstruhů, co si páni konšelé odnesli jako výslužku domů, a předložili je císaři. Císař si pstruhy chválil, jak jsou dobří. „O to není! Pstruhy jsou dobré,“ osmělil se jeden z rady, „ale Vaše Milost královská měla přijet včera, to by si byla teprve pochutnala! Tohle jsou jen zbytky.“* Protože ten rada se jmenoval Kujeba, začalo se Vysokomýtským přezdívat Kujebáci. (Sirovátka a Šrámková, 1986, s. 173) Jiné vysvětlení je spojováno s Jakubem Kujebou. Měl to být vysokomýtský švec, který byl velice hlučný, jeho výroky nebyly vždy pravdivé ani srozumitelné. Na trzích rád vyřvával a se sousedy měl spory a soudy. Podle jeho osoby měla vzniknout pořekadla: „To je mejtskej Kujeba...“ nebo „Hádá se jako Kujeba z Mýta“.

Od roku 1995 jsou v Mýtě každoročně udíleny ceny občanům, kteří se v uplynulém roce významně činili o reprezentaci města, obohatili kulturní a společenský život nebo mají za sebou životní úspěchy či jubilea. Udělení ceny schvaluje zastupitelstvo a návrhy na kandidáty mohou podávat občané, ne však přímo příbuzní s navrhovaným. Každý laureát získá kromě diplomu také soušku „Kujeby“. Předávání cen probíhá vždy jako celovečerní program, v místním Šemberově divadle. (Vysoké Mýto, ©2012-2018).

1.8 Zajímavosti

1.8.1 Muzeum českého karosářství

Delší dobu na náměstí Přemysla Otakar II. chátrala a byla nevyužívána budova bývalého soudu a vězení. Město uspělo v roce 2011 s žádostí o dotaci EU a v létě roku 2014 byla budova slavnostně otevřena jako Muzeum českého karosářství, městská galerie a zároveň zde můžeme najít vysokomýtské informační centrum. Provozovatelem zmíněných budov a středisek je Vysokomýtská kulturní, p. o. s. Kromě aktuálních expozic v městské galerii může návštěvník vidět dvě stálé expozice týkající se historie českého karosářství. Má možnost shlédnout počátky stavby karoserií, produkci autokarosáren v 20. letech a 30. letech 20. století, kolárnu, klempířskou dílnu, výpravnu a modelovací dílny. Druhá část expozice se nazývá Historie firmy Sodomka. V této části bude návštěvník seznámen s životy Josefa Sodomky staršího i mladšího, vývojem a úspěchy firmy Carrosserie Sodomka až po dnešní firmu s italskými/francouzskými majiteli, kdy firma nese název IVECO BUS (Muzeum karosářství, ©2018).

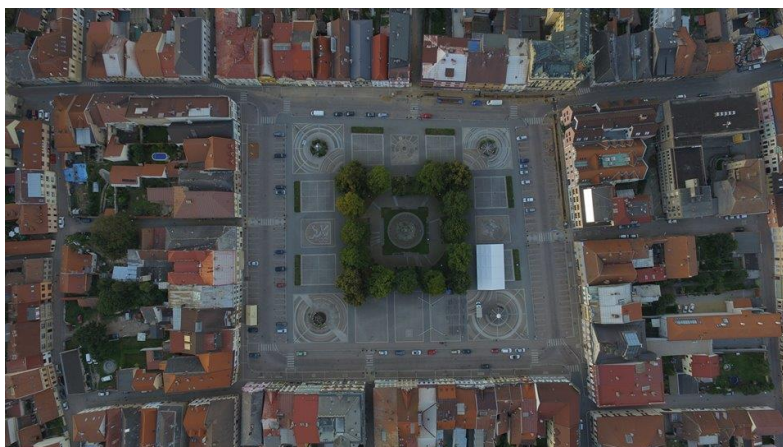
Kromě bohaté sbírky dobových aut se budova může pyšnit moderní rekonstrukcí, která zachovala výrazné dobové prvky a zároveň je zkombinovala s moderními. Ze stránky architektonické získala tato budova staré radnice ve spojení s bývalým vězením zajímavou a spíše pozitivní kritiku z úst architekta Adama Gebriana. Video lze shlédnout na: <https://www.stream.cz/gebrianvs/10020323-muzeum-ceskeho-karosarstvi-ve-vysokem-myte-vystava-s-fantastickymi-exponaty-v-cistem-a-kultivovanem-stylu>.

1.8.2 Městské hradby s daty

Na dvou stranách čtvercového půdorysu města se můžeme ještě dnes setkat se zachovalými hradbami, které jsou tažené přibližně od Choceňské věže až k Litomyšlské věži. Dříve byly hradby vysoké 12 metrů a vedl přes ně zdvihací most. Dnes už jsou hradby nižší, ale díky obrozencům jako byl například Alois Vojtěch Šembera, jsou části stále zachované. Od obrozeneckých dob jsou do hradeb vsazovány pamětní tabule s významnými událostmi života města. Hradby jsou součástí zrekonstruovaného parku, který nese název Jungmannovy sady (Vysoké Mýto, ©2012-2018).

1.8.3 Největší čtvercové náměstí v republice

Podoba náměstí Přemysla Otakara II. je zachována již od založení města. V historii došlo pouze ke zbourání 10 domů, které byly postiženy požárem. Tyto domy stály uprostřed náměstí, přibližně v místech, kde je od roku 1714 mariánský sloup, a okolo něj. Aktuální úprava náměstí 3 altány, kašnou, slunečními hodinami a mozaikovými výjevy pochází z roku 1995-1997, kdy náměstí a přilehlé domy prošly rekonstrukcí. S rozměry (153 x 147 x 134 x 127 metrů) a čtvercovým tvarem se náměstí stává největším svého druhu v české republice (Vysoké Mýto, ©2012-2018). Konkurovat mu může pouze náměstí Českých Budějovic, které díky podloubí, nacházejícím se nad chodníky, přichází o metry své velikosti. Na náměstí se nachází vydlážděný znak České republiky i znak města.

obr. č. 10 – pohled na náměstí Přemysla Otakara II.

1.9 Výlety do okolí

1.9.1 Litomyšl

Litomyšl je historické město, o kterém jsou zmínky již v Kosmově kronice. Historie města je datována do 11. století. Litomyšl má bohatou historii, kterou mohou připomínat památky, jež jsou v Litomyšli k nalezení. Od roku 2000 (UNESCO, 1992-2018) je zámek a zámecký areál města Litomyšl zapsán na seznam světového kulturního dědictví UNESCO. Návštěvníkům nabízí shlédnutí renesančního arkádového zámku s pozdějšími barokními rysy. Mezi přilehlé budovy zámku patří také pivovar, který je rodištěm jednoho z největších českých skladatelů všech dob – Bedřicha Smetany. (UNESCO, 1992-2018) Dále lze jmenovat zajímavá místa jako je zámecké návrší, klášter, klášterní zahrady Smetanovo náměstí s podloubím nebo dům U Rytířů. Kulturní život města je velice bohatý, za zmínku stojí například hudební festival Smetanova Litomyšl nebo Otevírání lázeňské sezóny. Zmiňovaný festival nabízí velké množství koncertů a večerů za přítomnosti vážné hudby. Tento hudební žánr se ale pořadatelé snaží přiblížit i dětem, kterým jsou určena odpolední i večerní představení doprovázená projektem digismetanka, která propojuje chytré mobilní telefony a diváky v hledišti. Malí posluchači se tak mohou zapojit do komunikace s aktéry na jevišti pomocí aplikace v telefonu, účastnit se doprovodných aktivit nebo soutěží. Další akce probíhají v přilehlých prostorách zámku nebo v Smetanově či Lidovém domě. Litomyšl se může pyšnit jak zachovalými architektonickými památkami nebo také moderní architekturou, která je odborníky velice dobře hodnocena. Pro milovníky výtvarného umění je zde Portmoneum-Museum Josefa Váchala. S Litomyšlí jsou spojována známá jména jako Bedřich Smetana, Božena Němcová nebo Magdalena Dobromila Rettigová. Litomyšl je z Vysokého Mýta dostupná autobusovými linkami i vlakem (Litomyšl, © 2011-2018).

1.9.2 Nové Hradky

Rokokový zámek s rozsáhlým přírodním areálem z roku 1774–1777, byl vystavěn po vzoru letních sídel z Francie. Můžeme ho také znát pod názvem „české Versailles“. Zámek je momentálně majetkem soukromníků, kteří se o něj starají a rozšiřují jeho atraktivitu. Nyní zde můžeme navštívit zámecký areál, anglický park, Muzeum cyklistiky, Galerii klobouků, dančí a jelení farmu, koňské stáje, přírodní labyrint tvořený živými tújemi, Rozárium, zelené divadlo a křížovou cestu. Do Nových Hradů se můžeme dostat linkovým autobusem. (Nové Hradky, ©2016).

1.9.3 Vraclav

Od 12. století se Vraclavská provincie rozpínala v oblasti budoucího Vysokomýtska. (Skružný, 2001 s. 7) Na počátku 17. stol. byla nad pramenem léčivé vody nejprve zbudována kaplička a zřízena byla také poustevna. V letech 1711-1719 byly vybudovány lázně s koupelnami. Na místě původní kaple byl pak v letech postaven barokní kostel. Úpadek lázní na konci 18. stol. zapříčinil celkové chátrání všech objektů. K náročné rekonstrukci došlo na konci 20. století. Dnes jsou bývalé lázně využívány pro tematické barokní expozice. (Vraclav, ©2010; Vysoké Mýto, ©2012-2018).

1.9.4 Rybník Chobot

„Chovný rybník s rozlohou 49 ha, s možností koupání na vlastní nebezpečí. Patří k soustavě Zálešsko-Vračovických rybníků, které jsou chráněným územím a významným krajinným prvkem s hnízdištěm vodního ptactva.“ (Vysoké Mýto, ©2012-2018)

Místo je vhodné na příjemný turistický výšlap přes chodníček, na Vinice a k rybníku, kam vede přírodní a částečně asfaltová cesta. Nebo se dá dojet linkovým autobusem na zastávku Vysoké Mýto Vinice, a přes Chobot se vrátit zpět do města. Okolo rybníku je prostředí, které je vhodné na aktivity v lese nebo na louce.

1.9.5 Toulcovy Maštale

Jednaz nejkrásnějších lesnatých oblastí České republiky, která se nachází v blízkosti Budislave, Proseče a Nových Hradů. Nabízí návštěvníkům 150 km cyklistických a turistických tras. Je možné navštívit tři, od sebe vzdálenější dřevěné rozhledny, některé naučné stezky a pochutnat si na vynikajících borůvkových knedlících, které jsou pro toto místo typickou pochutinou. Skoro v celém lese je možné hrát hry nebo dojít k tůním. Je velice pravděpodobné, že cestou potkáte skalní útvary. Od roku 2012 je toto území součástí Národního geoparku Železné hory (Lustyk, Lipenský In: Toulcovy Maštale).

2 Metodická příručka

Učitelé mají možnost využívat různé typy didaktických prostředků. Volba takových prostředků je individuální – dle osobnosti a stylu výuky učitele. Někdo využívá pouze prostředky základní, mezi které bych zařadila učebnici, pracovní sešit, tabuli a starší zaběhlé mapy, které jsou při výuce vlastivědy potřebné. Jiný učitel hodiny obohacuje o prezentace, pracovní listy, vycházky, názorné ukázky pomocí fotografií, exkurze aj. O všem můžeme říci, že jsou to didaktické prostředky. Skutil a spol. v publikaci *Pedagogický a speciálně pedagogický slovník* zmiňují rozdělení didaktických prostředků na nemateriální, kam patří vyučovací metody, organizační formy a didaktické zásady. Dále na materiální prostředky, kam lze zařadit učební pomůcky, didaktické techniky, školní zařízení a vybavení edukátora a edukanta. (Dostál, 2008 v Maněnová 2014)

VYUŽITÉ DIDAKTICKÉ PROSTŘEDKY:

„Jako didaktické prostředky můžeme označit všechno, co lze využít k dosažení cílů výuky jak učitelem, tak žáky (...)“ (Skutil a kol., 2011, s. 5).

PRACOVNÍ LIST

Podstata pracovních listů tkví v tom, že neobsahují rozsáhlejší výkladové texty jako učebnice, ale jsou zvoleny pouze podstatné informace, které žák potřebuje. Informace lze doplňovat nebo v něm vyhledávat. Listy mohou obsahovat sérii příkladů, otázek či praktických úkolů. Dle Silbermana (1997) je pětikrát vyšší pravděpodobnost, že si žák zapamatuje probrané či zopakované učivo. (Maněnová, 2014)

Praconí list lze popsat jako předtištěný list papíru, který pomáhá lépe učební látku organizovat a vede tak k snadnějšímu pochopení a též slouží k procvičení učiva (Maněnová, 2011 v Maněnová, 2014). Jeho podoba je různorodá, dle cílů a samotného autora pracovního listu. Kromě vzhledu můžeme zmínit také průběh práce. Učitel využije pracovní list k zavedení nové látky, dále jej používá jako motivaci, může být využit k získání zpětné informace pro učitele od žáka, ze které se dozvídá, v jaké míře jsou žákovi znalosti o probírané problematice.

VÝHODY VYUŽITÍ PRACOVNÍHO LISTU:

- přehledný, poutavý, jasný
- lze přizpůsobit obtížnost pro jednotlivé žáky

- originální učební prostředek
- prodlouží u dítěte soustředění a zlepší jeho pozornost
- vede dítě k činnostem zajímavým, která ho zaujme či zaměstná

NEVÝHODY VYUŽITÍ PRACOVNÍHO LISTU:

- ochuzení interakce mezi učitelem a žákem
- často připraveno pro samostatnou práci žáků
- časté použití nedovoluje žákovi zaujetí a nadšení pro práci
- nepřehlednost při špatném sestavení

(Maněnová, 2014)

ZÁSADY TVORBY PRACOVNÍHO LISTU:

- grafická přitažlivost a zábavnost
- jednoduchost a přehlednost
- text uspořádaný a stručný, spíše krátké a srozumitelné věci, adekvátní věkové kategorii žáka
- dostatek místa pro zápisy žáka (brát ohled na jeho věk a schopnosti písma)
- ponechání volných okrajů kvůli kopírování a následnému vkládání do desek
- snadná a ekonomická výroba – černobílé zpracování (nabízí dítěti možnost vybarvení)
- návaznost na probírané učivo
- vést žáky k přemýšlení a kreativě
- logické seřazení úkolů
- zařadit doplňující aktivitu pro rychlejší žáky

(Maněnová, 2014)

EXKURZE, VÝLET, VYCHÁZKA

Podle Kotena (2008) je exkurze hlavní metodou pro výuku prvouky a vlastivědy. Dosavadní dotace 1–2denního výletu mimo školní prostředí hodnotí jako nedostačující. Žák potřebuje citový vztah k probíranému učivu, který mu nejlépe zprostředkujeme touto cestou. Dítě by mělo bezprostředně poznat kulturní památky, přírodní rezervace, průmyslovou výrobu, historické jádro města aj. Tyto zážitky nelze nahradit

memorováním informací z učebnic. Nemůže-li učitel žákovi nabídnout tuto možnost, měl by poskytnout nejaktuálnější obrázkový/foto materiál nebo film či videozáznam.

ZÁSADY PRO EXKURZI, VÝLET, VYCHÁZKU:

- učitel by měl znát prostředí, od kterého chce žáky přivést
- zvolení správného cíle, podle kterého musí být sestaven program
- program pro žáka zábavný a poznávací
- v průběhu podat žákovi informace ověřené a pravdivé
- získané informace si následně ověřit libovolnou formou

POKLÁDÁNÍ OTÁZEK SKUPINĚ ŽÁKŮ

Dle Madeline Hunter (1995) lze do výuky zařadit také pokládání otázek skupině žáků. Jelikož je otázka položena celé skupině, každý jedinec si formuluje odpověď pro případ, že by ho učitel vyzval k zodpovězení. Vyvolá-li však učitel jednoho žáka, mysl ostatních žáků zahálí, protože si jsou vědomi, že se jich aktuální otázka přímo netýká, nemusí tedy nad odpovědí přemýšlet. Jedná se o efektivní využití času, protože žák je stimulován k přípravě své odpovědi. Učitel získává i diagnostickou informaci o znalostech a jistotě žáků v probírané látce.

3. Metodika práce

3.1. Úvod

Praktická část diplomové práce nabízí zásobník aktivit, který žáky aktivně seznámí s informacemi o Vysokém Mýtě. Většina aktivit byla realizovaná, učitel tedy může využít i zpětné vazby a případně si aktivitu upravit dle své volby. K návrhům aktivit jsou připravené materiály vložené v přílohách nebo uložené na CD.

3.2. Cíl praktické části

Cílem práce je vytvoření metodické příručky, která by měla být učitelům Vysokomýtska nápomocná, budou-li ji potřebovat. Sestavení metodické příručky jsem pojala více kreativně a prakticky, než je zvykem. Po absolvování praxe v rámci studia i z vlastní iniciativy jsem se částečně seznámila s realitou, která na školách probíhá. Zjistila jsem, že učitelé mají doporučení s žáky vypracovat učebnice, pracovní sešity a jiné využívané materiály komplexně, tedy naprosto celé. Chce-li učitel zařazovat další doplňující, uvolňující nebo aktivizující činnosti, zbývá mu již malý časový prostor. Z toho důvodu jsem usoudila, že bych chtěla metodickou příručku sestavit tak, aby z ní mohl učitel čerpat kromě hodinové přípravy také krátké aktivity, které zařadí jako doplňující učivo do hodin, aby mohl žák získat více znalostí o mikroregionu Vysokomýtska. Ulehčím tím tedy učitelovu přípravu do hodin. Zvolila jsem také návrhy, ve kterých je třeba využít minimálně jednu vyučovací jednotku. Mgr. Tomáš Koten ve své publikaci *„Škola? V pohodě!“* uvádí: *„Základní metodou výuky vlastivědy a zeměpisu by měla být exkurze nebo výlet. Jen tak je možné zprostředkovat dostatečně informací, doprovodné asociace a nezbytný citový vztah.“* S tímto názorem velmi sympatizuji. Proto jsem mezi aktivity zařadila také tu nejjednodušší metodu – exkurzi, kterou dětem můžeme zprostředkovat – tedy procházku městem. Aktivity mají verzi s procházkou nebo s využitím fotografií. Další inspirace pro volbu aktivit přišla z naší historie, a to od Jana Ámose Komenského. Jeho důležitá myšlenka *„Škola hra.“* je stále více hlásána a prosazována. V dnešní době je stále aktuální a uznávaná, proto jsem i činnosti, které dítě může považovat za hru, zařadila. Jiné aktivity lze začlenit do běžné výuky a zopakovat si tím již osvojenou znalost.

Velká část příloh je poskytnuta také na CD nosiči. Učiteli tím umožní případnou jednodušší manipulaci s materiály pro tisk, kopírování nebo prezentaci fotografií pomocí dataprojektoru či interaktivní tabule. Díky tomu má také učitel možnost přizpůsobit si velikost textu dle potřeby. U textových dokumentů umožňuje upravení materiálu pro věkovou skupinu nebo čerpání textu k libovolným účelům.

3.3. Metodická příručka

Před samotnou tvorbou metodické příručky jsem provedla dotazníkové šetření u vyučujících na 1. stupni Základní školy Jiráskova Vysoké Mýto. Zvolila jsem pouze tuto městskou základní školu z toho důvodu, že na škole plním pedagogickou praxi v průběhu studia, s vyučujícími udržuji dobré vztahy a v budoucnu mě na této škole čeká pracovní místo. Dotazník neměl dostatečnou četnost a rozsáhlost, aby bylo možné z něho čerpat relevantní informace pro mou diplomovou práci. Nicméně dotazník mi pomohl lépe pochopit pohled a názory třinácti vyučujících na aktuální výuku mnou zvoleného tématu abyly mi také poskytnuty cenné rady pro tvorbu příručky. Jednou z otázek bylo: Jaké další materiály byste ocenili? Z těchto odpovědí jsem vycházela a při práci na ně brala ohled. Dá se tedy říci, že jsem se co nejvíce snažila vyhovět přáním dotázaných učitelů.

Při tvorbě jsem měla také vypůjčené učebnice a pracovní sešity nakladatelství Nová škola a Studio 1+1, podle kterých se vyučuje na této základní škole. Materiály jsem si nastudovala a nechala se některými možnostmi inspirovat nebo je doplnila či rozvedla. Ve výčtu aktivit ale neuvádím konkrétní návaznost, protože je to možné jen u některých aktivit, zároveň některé jsou možné zařadit ve více situacích. Pro učitele tedy poskytuji zásobník aktivit s metodickými pokyny pro jejich realizaci. Na vyučujícím zůstává rozhodnutí, kterou aktivitu a kdy využije.

Pro další inspiraci jsem strávila čas také u knihy Tomáše Kotena *Škola? V pohodě!*, Metodického portálu RVP a dalších webových stránkách, které jsou k dispozici pro (budoucí) učitele a jejich přípravu na vyučovací hodiny.

Každá aktivita se skládá z tabulky, ve které jsou vypsány tyto informace: předmět, ročník, časová dotace, téma, cíl, pomůcky, popis, metodická poznámka, doplňující aktivita, reflexe a přílohy. U některých návrhů nejsou z různých důvodů vyplněné všechny části tabulky. Dále jsou aktivity řazeny dle předmětu, ve kterém jsou realizovatelné a ročníku, kterému odpovídají. Vyskytují se také písmena U a Ž, které symbolizují slovo učitel a žák. Tímto krokem jsem chtěla zabránit neustálému opakování dvou slov v popisu aktivit.

K diplomové práci je přiloženo CD, na kterém jsou uloženy všechny přílohy potřebné k realizaci aktivit. Učitel může najít také fotografie neupravené nebo nevyužité v aktivitách.

3.4. Aktivity

NÁZEV AKTIVITY	PŘEDMĚT	ROČNÍK	ČASOVÁ DOTACE
Báseň Tři věže	Český jazyk	4.–5.	25–30 minut
Kujebina – pověst	Český jazyk, dramatická výchova	4.–5.	1 vyučovací hodina
Vzkazy do písku jako do hradeb	Český jazyk, Matematika	1.–2.	15–20 minut
Napíšu pohled domů	Český jazyk	1.–2.	20 minut
Pracuji se Zpravodajem	Český jazyk	4.–5.	25 minut
Josef Sodomka ml.	Český jazyk	2.–5.	20–25 minut
Co nám říkají městské hradby?	Český jazyk	3.–5.	15 minut
Pracujeme s mapou Vysokého Mýta	Český jazyk, prvouka	Nespecifikováno	5–10 minut
Nákup v pekárně u Smékalu	Matematika	1.–2.	Nespecifikováno
Geometrické věže a brány	Matematika	1.–2.	1 vyučovací hodina
Puzzle památek města	Prvouka/ Vlastivěda	Nespecifikováno	5 minut
Bezpečný pohyb ve městě	Prvouka	2.	25 minut
Najdi cestu	Prvouka	3.	10 minut
Co má město a vesnice společného a co ne?	Prvouka		15 minut
Město dříve a dnes	Vlastivěda/Výtvarná výchova/ Český jazyk	4.–5.	20 minut
Kolik znaků města najdeš?	Prvouka/ Vlastivěda (úkol při návštěvě	4.	Nespecifikováno

	městského náměstí)		
Typy bydlení nejen ve městě	Prvouka	1.–2.	10–20 minut
Seznámení s městským znakem	Vlastivěda	4.	20 minut
Vytvoř si vlastní siluetu města	Výtvarná výchova	4.–5.	2 vyučovací hodiny
Symetrie ve stavbách	Matematika	4.–5.	10 minut
Čí jména nesou vysokomýtská místa	Vlastivěda, Český jazyk	4.–5.	10–30 minut
Běhací hra – Tři věže	Tělesná výchova	Nespecifikováno	10 minut
Symbyly města	Vlastivěda	4.	5–7 minut
Tajenky	Prvouka, Vlastivěda	3.–5.	10 minut
Fotobanka	Nespecifikováno	Nespecifikováno	Nespecifikováno

Báseň Tři věže

Předmět	Český jazyk
Ročník	4.–5.
Časová dotace	25–30 minut
Téma	Poezie o městě
Cíle	žák pozná, zda jde o poezii či prózu žák chápe obsah básně a dokáže s ním pracovat žák se seznámí s básní o městě
Pomůcky	Nakopírovaný text
Popis	<p>U přednese žákům básničku. Diskutuje s nimi o literárním žánru textu. Následně rozdá žákům jednotlivé kopie. Ž si přečte báseň samostatně. Ž zvládne vyhledat název básně, jméno autora a odkud je báseň čerpána. U klade žákům konkrétní otázky, o kterých mohou diskutovat.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jak je báseň stará? • O čem pojednává? • Je báseň zabarvená milostně nebo hanlivě? • Vysvětlení neznámých slov jako: baštám, gotickým portálům, horoucí aj.) • Rozbor básně • Proč jsou Vinice s velkým písmenem? Co toto slovo pojmenovává a kde je případně najdeme?
Metodická poznámka	Pro kvalitní práci s literárním textem je vhodné, aby žák text slyšel v podobě pěkného přednesu a zároveň si ho alespoň jednou přečetl.
Doplňující aktivita	Žák se pokusí napsat báseň o městě/místě za domácí úkol.
Reflexe	Návrh na aktivitu byl realizován ve čtvrtém ročníku. Obávala jsem se nízkého zájmu žáků o poezii, který přichází právě se začátkem 4. ročníku základní školy. Mé obavy byly vyplněny pouze částečně. Zájem žáků pracovat s poezií byl nižší, ale někteří jedinci pracovali skvěle. Ten, kdo pracovat chtěl, tak odpovídal na otázky, vyhledával a byl aktivní. Ač jsem se snažila, druhou část žáků jsem aktivitou

	nezaujala. Do nižšího ročníku není, dle mého názoru, báseň vhodná. Záleží nejspíše na učiteli, jak své žáky zná a na jeho odhadu, je-li báseň a aktivita vhodná do čtvrtého nebo pátého ročníku.
Přílohy	Příloha č. 1 – Báseň Tři věže

Pověst Kujebina

Předmět	Český jazyk, Dramatická výchova		
Ročník	4.–5.		
Časová dotace	1 vyučovací hodina		
Téma	Pověst o městě		
Cíle	<p>žák se seznámí s pověstí o Vysokém Mýtě</p> <p>žák si pověst prožije dramaturgií</p> <p>žák dokáže pověst převyprávět</p>		
Pomůcky	Nakopírovaný text pro jednotlivce/skupinky, rekvizity		
Popis	Časové rozvržení	Aktivita	Popis/doplnění
	2–3 min.	Čtení pověsti	společné/individuální čtení pověsti
	5 min.	Ž podtrhne neznámá slova	Spolužáci nebo U vysvětlí neznámé slovo.
	3 min.	U rozdělí role Ž/ Ž si role mohou rozvrhnout samotní	U zůstává v roli režiséra, aby měl kdykoliv šanci do dramaturgie zasáhnout.
	3 min.	Dělení rekvizit	U předloží žákům rekvizity, které lze využít k dramaturgii.
	5 min.	Plánování scén	Role se seskupí a připraví si danou scénku. (př: občané se domlouvají na pohoštění pro krále, rada večerí hostinu aj.)
	15 min.	Dramaturgie	Samotná dramaturgie, kdy vypravěč (U/ Ž) vypráví děj a spolužáci odehrají související scénky.
5 min.	Hodnocení dramaturgie	Ž s U zhodnotí dramaturgii, mohou proběhnout drobné	

	3 min.	Závěrečná reflexe	změny a dramatizace může být opakována. Proběhne formou, dle volby U. Dle zvyklostí a ověřených možností u jednotlivé třídy.
Metodická poznámka	Pro hodnocení dramatizace lze využít nahrávku, kterou si U s Ž pustí a mohou ji komentovat. Žák se uvidí na videu, jaksemu dařilo a sám sebe může reflektovat a v opakování dramatizace se ponaučit.		
Doplňující aktivita	Tvorba potřebných rekvizit pro dramatizaci v pracovní výchově.		
Reflexe	Žáci této třídy jsou zvyklí na dramatizaci a jí podobné aktivity, takže jsem si vybrala správně. Paní učitelka mi pomohla s přípravou hodiny a předala mi rady, jak s dětmi a dramatizací pracovat. S přípravou jednotlivých scének skupinek jsem aktivně pomáhala já i paní učitelka. Ale žáci to zvládli. Pro následnou realizaci by bylo vhodné dětem nastítnit více dramatizaci, aby věděli, jak se které role zhostit. Dále je možné využití zmiňované nahrávky, nebo navázat hodinu na pracovní činnosti, kde by si žáci samostatně vyrobili některé rekvizity, které jsou k dramatizaci potřeba, případně si je mohou vymyslet.		
Přílohy	Příloha č. 2 – Text pověsti		

Vzkazy do písku jako do hradeb

Předmět	Český jazyk, Matematika
Ročník	1.–2.
Časová dotace	15–20 minut
Téma	Procvičování tvarů písmen, hlásek, analýzy a syntézy slabik, slov hravou formou
Cíle	žák se seznámí se zajímavostí městských hradeb žák si procvičí jemnou motoriku žák pracuje s tvorbou slov
Pomůcky	Fotografie hradeb, kinetický písek nebo jiný sypký materiál, s kterým lze pracovat, tác nebo jiná podložka pro každé pracovní místo.
Popis	Motivace může proběhnout dvěma způsoby. U navštíví s Ž Jungmannovy sady při příležitosti jakékoliv cesty po městě. Prohlédnou si je a na následně se k nim vrátí ve třídě. Nebo U využije fotografie, které Ž ukáže. U řekne Ž, k čemu slouží kamenné desky zasazené do hradeb. Tato tradice má dlouhou historii a je dobré žákům zmínit, že k této aktivitě docházelo, když si ještě nemohli lidé najít informace v knihách nebo na internetu. Umělecký kameník či písmák, jsou povolání, která dříve psala důležitá data do kamenů, Ž si na ně následně budou hrát. Proběhne společná příprava pracovního místa. Učitel diktuje žákům, co mají do sypkého materiálu psát: slova, sousloví, věty, čísla, letopočty, data
Metodická poznámka	—
Doplňující aktivita	Fotografické materiály hradeb lze využít i u vyššího ročníku, když se žáci seznamují v matematice s řády tisíců. Ve spojení s čtením s porozuměním může učitel zařadit orientaci ve vytesaném textu. Opět lze využít jak fotografie, tak přímou aktivitu v parku. (viz. jiná aktivita)
Reflexe	Při realizaci aktivity v 1.ročníku se žáci poprvé setkali s kinetickým pískem. Aktivita proto tedy byla lehce roztržitá.

	<p>Žáci se s novým materiálem museli seznámit, vyzkoušet si ho a až poté byli schopni koncentrace na řízenou aktivitu. To jsem při přípravě nepředpokládala, zabrala nám tedy aktivita více času, než jsem čekala. Jelikož se jedná o netradiční školní pomůcku, žáky bavilo psát do písku a následně si připravovat novou pracovní plochu. Za pomoci asistentky ve třídě jsme společně procházely mezi žáky, kontrolovaly jejich správnost a práci, případně jsem zakročila, opravila nebo poradila. Při realizaci aktivity je třeba počítat spíše s 20 minutami i s přípravou a následným úklidem. Dále je třeba připravená dostatečná zásoba písmen, slabik, slov, číslic, příkladů, aby bylo dostatečně využito aktivity.</p>
Přílohy	Příloha č. 3 – Fotografie hradeb

Napíšu pohled domů

Předmět	Český jazyk
Ročník	1.–2. třída
Časová dotace	20 minut
Téma	Slohová práce – pohlednice
Cíle	žák se seznámí s poštovními údaji o městě žák napíše adresu žák napíše text o několika větách na pohlednici
Pomůcky	Koupené/vytištěné pohlednice, poštovní údaje připravené na tabuli, vytištěnou tabulku s adresou každého žáka
Popis	<p>Předcházející hodina: Ž mají za úkol zjistit si, popřípadě zapamatovat adresu svého bydliště.</p> <p>U má vytištěné a nastříhané jednotlivé adresy žáků bez jejich jmen. Každý Ž se pokusí najít si svoji adresu, s tou se posadí do lavice. Proběhne rozbor adresy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Co do adresy uvádíme? • Které údaje máme stejné? • Které údaje se liší? • Jak vypadá zápis adresy na pohlednici? • Co ještě patří na pohlednici? (text, známka) <p>Každý Ž dostane od učitele pohlednici. Na tu společně napíše adresu svého bydliště. Následně každý Ž dostane napodobeninu poštovní známky, kterou dle instrukcí a předlohy na tabuli nalepí na určené místo. U přečte/ Ž přečtou možnosti textu na pohlednici. Každý žák si vymyslí a napíše text, který bude tematicky dle zadání učitele.</p>
Metodická poznámka	<p>Aktivitu je vhodné zařadit před odjezd na školu v přírodě či vícedenní výlet.</p> <p>Obměna: Po výletě/ škole v přírodě lze taktéž zařadit jako vzkaz pro pana/paní domácí, kteří se o děti starali na škole v přírodě nebo postavu s kterou se setkali na výletě.</p>
Doplňující aktivita	Návrh vlastní poštovní známky v rámci hodiny výtvarné výchovy.

	<p>Slovní úlohy pro výpočet zdražování cen poštovní známky se zařazením do hodiny matematiky.</p> <p>Př: Cena poštovní známky se vyvíjí, dochází k jejímu zdražování. Dříve stála 2Kč, dnes ji koupíme za 19Kč. O kolik korun je poštovní známky dnes dražší?</p> <table border="1" data-bbox="584 465 1404 748"> <tr> <td>1993–1995</td> <td>2Kč</td> </tr> <tr> <td>1995–1997</td> <td>3 Kč</td> </tr> <tr> <td>1997–1999</td> <td>4Kč</td> </tr> <tr> <td>2000</td> <td>5Kč</td> </tr> <tr> <td>2018</td> <td>19Kč</td> </tr> </table> <p>(Spomysl,2012)</p>	1993–1995	2Kč	1995–1997	3 Kč	1997–1999	4Kč	2000	5Kč	2018	19Kč
1993–1995	2Kč										
1995–1997	3 Kč										
1997–1999	4Kč										
2000	5Kč										
2018	19Kč										
Reflexe	<p>Práci s pohlednicí jsem realizovala s žáky 2. ročníku před odjezdem na školu v přírodě. Byla to příprava, která navazovala psaním pohledů ze školy v přírodě domů rodičům. Někteří žáci si i přes upozornění nezjistili doma adresu svého bydliště. Z této zkušenosti bych doporučila pro vyučujícího, aby si na hodinu připravil kromě rozstříhaných adres také seznam, která adresa patří kterému žákovi. Při nesrovnalostech se do něho může podívat a jednoduše zareagovat. Zvolení tématiky textu je na zadání učitele. Má třída při realizaci psala text na téma: dnešní den ve škole.</p>										
Přílohy	Příloha č. 4 – Pohlednice pro tisk										

Pracuji se Zpravodajem

Předmět	Český jazyk
Ročník	4.–5.
Časová dotace	25 minut
Téma	Práce s měsíčníkem – Zpravodaj
Cíle	žák se seznámí s aktuální verzí Zpravodaje žák popíše obsah Zpravodaje žák najde požadovanou informaci
Pomůcky	Aktuální verze Zpravodaje pro žáka
Popis	<p>Každý Ž nebo každá dvojice Ž pracuje s jedním výtiskem Zpravodaje. Jejich úkolem je:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zjistit, jaké informace se může čtenář dozvědět? • Můžeme je rozdělit do několika základních skupin? • Kde najde čtenář sepsaná témata jednotlivých článků? • Jsou ve Zpravodaji rozhovory? • Nachází se ve Zpravodaji reklamy? • Napadá vás, co by škola mohla přispívat do Zpravodaje? <p>Ž si odpověď připraví samostatně/ ve dvojici. Následně proběhne rozhovor mezi Ž a U, kdy jsou otázky nahlas zodpovězeny.</p>
Metodická poznámka	Důležité mít dostatečný počet výtisků pro žáky, aby došlo k přímé práci s měsíčníkem.
Doplňující aktivita	Na aktivitu lze navázat rozhovorem o tom, co vše obnáší výtisk měsíčníku, nebo jakéhokoliv časopisu, novin nebo článku. Učitel může využít ještě v té hodině, následující hodině nebo za domácí úkol poznatky získané z práce se Zpravodajem. Zadat tedy žákům vytvoření rozhovoru se známou osobností, pozvánku na akci aj.
Reflexe	Aktivita nebyla z časových důvodů realizovaná na Základní škole ve Vysokém Mýtě.
Přílohy	—

JOSEF SODOMKA ML.

Předmět	Česky jazyk
Ročník	2.–5. ročník
Časová dotace	20–25 minut
Téma	Čtení s porozuměním
Cíle	žák čte text s porozuměním žák pracuje s textem a otázkami k němu žák dokáže otázky zodpovědět žák se seznámí s osobností Vysokého Mýta
Pomůcky	Nakopírovaný text s otázkami, dětské autíčko rozkládací
Popis	<p>V závislosti na ročníku určí učitel, zda text přečte sám pro Ž, nebo zda si ho přečtou Ž. Text je shrnutí informací o firmě a osobnosti Josefa Sodomky. Vážou se k němu 3 otázky, které s Ž a U mohou zodpovědět společně nahlas, nebo je každý Ž vypracuje samostatně. Dále 3 úkoly, které jsou vhodné pro 4. a 5. ročník.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pro vysvětlení slova karoserie je dobré přinést dětem ukázat dětské autíčko, kterému lze karoserii oddělit od podvozku. Děti lehce pochopí, o jakou část auta se jedná. • Možnost puštění animovaného tří minutového seriálu, kde mluví Josef Sodomka ml. o své práci. Nutno ale shlédnout před prezentací dětem. V 1.minutě a 54. vteřině je vstup kreslených múz s odhaleným bujným poprsím, který ale lze přeskočit o 5 vteřin bez většího povšimnutí žáků, například otázkou, zda vědí, co je to múza. <p>Video: http://www.ceskomoravskepomezi.cz/josef/</p>
Metodická poznámka	Vhodné zařadit na jaře před konáním Sodomkova Vysokého Mýta.
Doplňující aktivita	Čtení s porozuměním a případná návštěva události na náměstí může sloužit jako motivace pro práci ve výtvarné výchově. Kdy se Ž inspiruje křivkami historických aut a pokusí se

	pomocí vodových barev na papír velikosti A3 ztvárnit vlastní návrh nebo viděnou realizaci automobilové karoserie.
Reflexe	Čtení s porozuměním jsem aplikovala u žáků 5. ročníku, abych si mohla ověřit úkoly, které jsou pro ně připraveny. Žáci ode mě dostali laminované karty, z jedné strany text, z druhé otázky. První tři otázky byly řečeny nahlas za pomoci společné práce. Další tři úkoly vypracoval každý žák samostatně do školního sešitu.
Přílohy	Příloha č. 5a – Příklad historického automobilu a autobusu Příloha č. 5b – Text s otázkami

Co nám říkají městské hradby?

Předmět	Česky jazyk
Ročník	3.–5. ročník
Časová dotace	15 minut
Téma	Čtení s porozuměním, hledání informací v textu
Cíle	Žák vyhledá ve vytesaných deskách informace
Pomůcky	Tištěné desky z hradeb na papír A4, případně laminované Pracovní list pro žáky
Popis	U rozvěsí po třídě laminované A4 fotografie, kdy fotografie představuje desku z hradeb. Ž dostane do rukou pracovní list. Jeho úkolem je přečtení otázek z listu, který musí stále ležet na lavici. Ž chodí po třídě a čte si jednotlivé desky. Jakmile narazí na odpověď na otázku, která se nachází v jeho pracovním listě, jde ji zapsat. Úkolem není odevzdat co nejrychleji, ale odevzdat vyplněné vše a správně. Může následovat diskuse o jednotlivých deskách, jejich historii, kdo je vytvářel aj.
Metodická poznámka	Pracovní list je připraven pouze na práci s vybranými deskami. Na CD jsou uloženy fotografie všech desek, učitelé je tedy umožněn jiný výběr a přepracování pracovního listu.
Doplňující aktivita	—
Reflexe	Aktivita byla realizována ve 4. ročníku a v předvánočním čase jako jedna z částí volnější hodiny českého jazyka. Nejsem si jista, zda se žákům líbila proto, protože byla právě v tomto čase a slibována na den, kdy se žáci nebudou učit ale pouze si hrát, nebo by se jim líbila i za běžné výuky. Setkala jsem se s problémem horší čitelnosti fotografií pro menšího žáka. Do této práce jsem fotografie aktualizovala a doporučuji učitelé vhodné umístění maximálně do výšky žáka. Jakmile byly desky umístěny výše, žákům dělalo hromadně problém jejich přečtení.
Přílohy	Příloha č. 6a – Fotografie desek z hradeb Příloha č. 6b – Pracovní list

Pracujeme s mapou města

Předmět	Český jazyk, prvouka
Ročník	Nespecifikováno
Časová dotace	5–10 minut
Téma	
Cíle	žák pracuje s plánkem města žák doplní budovu na místo dle pokynu žák používá kritické myšlení
Pomůcky	Mapka s kartičkami budov
Popis	Aktivitu lze realizovat jako společnou nebo samostatnou práci. Ž/ U čte zadání, dle něj postaví budovy tam, kam patří.
Metodická poznámka	Pro správné výsledky je třeba znalost mapy a čtení z ní.
Doplňující aktivita	Lze využít jako seznámení s plánkem nebo předchozí aktivitu pro tvorbu plánu okolí školy nebo okolí bydliště.
Reflexe	Aktivita nebyla realizována.
Přílohy	Příloha č. 7 – Plánek, karty s budovami

Nákup v pekárně u Smékalu

Předmět	Matematika
Ročník	1.–2.
Časová dotace	Nespecifikováno
Téma	Slovní úlohy ze Smékalovy pekárny
Cíle	žák počítá příklady na sčítání a odčítání žák vytvoří příklad žák pracuje se zápisem slovní úlohy žák odpoví celou větou jako odpovědí
Pomůcky	Zásobník slovních úloh
Popis	<p>U motivuje žáky pomocí krátkého vyprávění o Smékalově pekařství.</p> <p>„Před více než sto lety se do našeho města přistěhoval pan Smékal. Koupil v Mýtě dům a se svou manželkou začal péct chleba. Za chvíli si ho lidé oblíbili a chodili do pekařství častěji a častěji. Tak se stalo, že už pan pekař Smékal nestíhal péct pro všechny zákazníky a musel přijmout další zaměstnance, kteří mu s prací pomohou. Firma za svého fungování zažila smutné i veselé časy. Ale pořád v Mýtě pečou nejen výborný chleba, rohlíky a jiné pečivo, ale také sladké dobroty, na které děti rádi chodíte, že ano? Pojd'me se podívat na příklady, které bychom mohli počítat, když půjdeme na nákup.“</p> <p>U má k dispozici karty pečiva s cenami a připravený zásobník. Karty také lze využít bez zásobníku a tvořit s Ž různé příklady. 1.ročník pracuje s kartami bez chleba, Míša řezu a muffinu, 2. ročník využije všechny karty.</p>
Metodická poznámka	<p>U může využít slovní úlohy z pekárny jako procvičení nebo kontrolu zvládnutí dané matematické látky za pomocí tematických slovních úloh.</p> <p>S žáky je potřeba pracovat tak aby si uvědomovali, co počítají a že se jedná o reálná fakta.</p>
Doplňující aktivita	—

Reflexe	<p>Aktivitu jsem realizovala v 1. ročníku. V kroužku na koberci jsme si hráli na pekárnu a nakupovali pečivo. Žáci byli rozděleni do dvou skupinek a podle diktátu rovnali nákup do imaginárního košíku. Každá skupinka měla za úkol vypočítat správnou cenu nákupu, aktivita děti bavila. Myslím si, že každá aktivita, která se podobá reálné zkušenosti ze života baví začínající školáky. Při práci jsem si vymýšlela různé kombinace nákupu, kombinace se mi někdy také opakovaly, ale na procvičování to mělo pouze kladný dopad.</p>
Přílohy	<p>Příloha č. 8a – Karty s obrázky a cenou Příloha č. 8b – Zásobník příkladů pro 1. a 2. ročník</p>

Geometrické věže a brány

Předmět	Matematika		
Ročník	1.–2.		
Časová dotace	1 vyučovací hodina		
Téma	Geometrické tvary		
Cíle	<p>žák se seznámí s třemi městskými branami a věží</p> <p>žák se seznámí s vznikem pojmenování bran a věže</p> <p>žák procvičuje jemnou motoriku</p> <p>žák pracuje s geometrickými tvary</p> <p>žák dle vlastní fantazie ztvární brány pomocí různých materiálů</p>		
Pomůcky	<p>fotografie 3 Vysokomýtských bran</p> <p>magnetickou tabulku s geometrickými tvary</p> <p>dřevěné kostky v dostatečném množství a různých tvarů</p> <p>víčka od pet lahví a spojky</p>		
Popis	Časová dotace	Aktivita	Popis/doplnění
	2min	Motivace rozhovorem	<p>Ž v lavicích</p> <p><u>Otázky:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> •Když do města přijíždíte, všimli jste si někdy, jaké věže kromě kostelních jsou nad městem vidět? •Zná někdo jména těchto bran, jejichž věže můžeme vidět?
	3min	Pohybová aktivita	<p>Ž se postaví vedle lavice, tělem vytvoří věž a hlavou bimbá jako zvon. Ž ve dvojici zkusí vytvořit bránu s věží.</p>
	5min	Prezentace věží	<p>U ukáže Ž fotografie městských bran a věže. Zná někdo jejich názvy? Brány a</p>

	2min	U sdělí průběh aktivit	věž pojmenujeme. (V rámci Pražské brány se U může zmínit o zakladateli města, viz také jeho socha)
	28min	Rozdělení Ž do 3 skupin Ž aktivně pracují na stanovištích Úklid stanovišť	Ž ve skupinách po dobu 8 minut tvoří brány nebo věž z daného materiálu. (jednotlivě, dvojice i skupinky) Dle uvážení U rozdělí Ž nebo je nechá rozdělit samotné do 3 podobně velkých skupin.
	2min	Shrnutí	Každá skupinka uklidí své konečné stanoviště. Třída se sejde u fotografií bran. Zopakují si jejich názvy a název zakladatele.
Metodická poznámka	V průběhu samostatné práce jsem s žáky byla v kontaktu. Některé práce jsem fotila. Právě fotografie jejich prací by mohl U využít při jiné aktivitě.		
Doplňující aktivita	<p>Pojmenování městských bran a věže, jak získaly svá jména.</p> <p>Následná práce s fotografiemi prací žáků.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kterou bránou se nechal autor inspirovat? <p>Plošné geometrické tvary:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pojmenovávání geometrických tvarů • Z jakých tvarů se skladba skládá • Do černobílého obrysu vybarvi dle předlohy správné tvary jejich barvami <p>Prostorové stavby:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pojmenování prostorových těles • Práce jednoho žáka může sloužit jako předloha pro žáka druhého. 		

Reflexe	Po odučení hodiny jsem se s učitelkou shodla, že by pro tuto přípravu mohlo být vyhrazeno více času. 8 minut pro jednotlivé stanoviště bylo dostačující pouze v případě práce s dřevěnými kostkami a geometrickými tvary. Samotná práce s víčky a jejich spojkami by potřebovala větší časovou dotaci. Jelikož děti aktivity bavily, příprava by šla použít na dvě vyučovací jednotky, kdy by došlo k prodloužení samostatné práce a zároveň o krátké doplnění, například o zjištění původu jmen bran, geometrický diktát aj.
Přílohy	Příloha č. 9 – Fotografie bran

Puzzle památek města

Předmět	Prvouka/ vlastivěda
Ročník	Nespecifikováno
Časová dotace	5 minut
Téma	Historické památky města
Cíle	žák složí jednotlivé puzzle památek žák pro památku vybere jméno z nabídky žák památku pojmenuje
Pomůcky	Rozstříhané fotografie památek města, pytlíček, obálka Laminované názvy památek Fotografie celých památek
Popis	Každý Ž dostane jeden soubor puzzle. Jeho úkolem je správně složit danou památku a vyhledat k ní správný název.
Metodická poznámka	Aktivitu lze zařadit do různých ročníků díky její nevyhraněnosti. Po procházce městem může U zvolit či zařadit pro zopakování. Bude se hodit také po výkladu v hodině vlastivědy. Úroveň obtížnosti lze ovlivnit rozstříháním jednotlivých fotografií na málo velkých částí nebo hodně malých. Ž může pracovat samostatně, ve dvojici nebo ve skupince. Název památky žák vybere z možné nápovědy přiložené v obálce, z karet na tabuli, vymyslí ho, rozluští z pomíchaných slabik.
Doplňující aktivita	—
Reflexe	Aktivita žáky bavila, puzzle patří mezi oblíbené činnosti. U nižšího ročníku bych zařadila před aktivitou ještě prezentaci nebo ukázkou jednotlivých památek. Případně bych aktivitu zařadila po procházce městem. Prvnácci ještě neznají tak dobře město, proto činnost nebyla jednoduchá, a to zejména pro děti z vesnice. Při neúspěchu některých dětí jsem se obrátila na interaktivní tabuli, kde jsme si ukázali památku na fotografii, děti si ji prohlédly a následně složily z paměti. Samotné skládání trvalo žákům přibližně jednu až dvě minuty.

	Záleží na obtížnosti puzzle. Čas se nabral při rozdávání, kontrole a pomoci s méně známými památkami.
Přílohy	Příloha č. 10a – Fotografie připravené na puzzle Příloha č. 10b – Názvy památek

Bezpečný pohyb ve městě

Předmět	Prvouka
Ročník	2.
Časová dotace	25 minut
Téma	Dopravní značení v okolí školy
Cíle	žák si osvojuje pravidla bezpečného pohybu po městě žák se seznamuje s dopravním značením v okolí školy
Pomůcky	Fotografie značek v blízkosti školy Pracovní list
Popis	<p>Ž pracuje s PL, na kterém se nachází fotografie značek a popis pokynů, které z ní plynou.</p> <p>Ž rozdělí značky do tří skupin dle zadání.</p> <p>Společně si celá třída vyvodí část číslo dva.</p> <p>Samostatné skupinky vymyslí, co jednotlivé značky oznamují, zakazují nebo na co upozorňují.</p> <p>U má k dispozici celé fotografie značek i s okolím, fotky jsou většinou pořízeny v blízkosti školy. Můžou si tedy ukázat konkrétní místo, kde se značka nachází a povídat si o ní.</p> <p>U má k dispozici i jiné dopravní značení, než to umístěné na pracovním listě (př.: hlavní silnice, začátek a konec města, autobusová zastávka aj.)</p>
Metodická poznámka	Aktivita přináší dětem možnost učit se prezentovat před spolužáky.
Doplňující aktivita	—
Reflexe	Aktivita nebyla z časových důvodů realizována na škole. Pouze konzultována s vyučujícím 2. ročníku.
Přílohy	Příloha č. 11a – Pracovní list Příloha č. 11b – Fotografie (ukázka)

Najdi cestu

Předmět	Prvouka
Ročník	3.
Časová dotace	10 minut
Téma	Cestování po městě
Cíle	žák najde požadovanou cestu žák zapíše požadovanou cestu žák dokáže slovně popsat, kudy cesta vede
Pomůcky	Společná práce: Tištěný plánec města se zvýrazněnými místy připevněná na nástěnce, špendlíky, barevný provázek. PC varianta: Na interaktivní tabuli otevřený dokument, do kterého lze zaznačit cesty. Samostatná práce: Tištěný plánec A4 vložený do fólie, fix, hadřík
Popis	Před začátkem samostatné práce je potřeba vysvětlit aktivitu, společně číst z mapy a ukázat Ž, kde se které místonachází. Úkolem žáka je najít různé zadané cesty z bodu A do bodu B. Př: <ul style="list-style-type: none"> • Najdi cestu z pošty do divadla. • Najdi cestu z parkoviště na krytý bazén a zpět. • Najdi nejkratší a nejdelší cestu z vlakové zastávky na bazén.
Metodická poznámka	Při práci samostatné je třeba mít připravený větší plánec i na tabuli pro zpětnou vazbu a kontrolu. Práce je vhodná pro seznamování s plánkem. Do hodiny lze zařadit jakoukoliv variantu z tří možností: společná práce bez interaktivní tabule, společná práce s interaktivní tabulí nebo samostatná práce žáka. Žákům sdělit, že se jedná o reálné cesty v jejich městě a reálná místa. Plánek lze porovnat s mapou města.
Doplňující aktivita	—
Reflexe	S žáky jsem si vyzkoušela variantu, která obnášela samostatnou

	<p>práci ve fóliích. Myslela jsem si mylně, že žáci aktivitu zvládnou bez problému zaznačit, případně na začátek budeme pracovat ve dvojici. To se ale nepovedlo. Bylo třeba udělat první 3 trasy společně na velkém plánu na tabuli, poté až došlo k samostatné práci, při které byla dovolena konzultace se sousedem v lavici. Pro děti to byla první práce s plánkem, projevila se tedy zaujatost pro něco nového. O cestách jsme mohli mluvit a ukazovat si různé varianty. Tuto aktivitu zvládli žáci s lepšími a průměrnými výkony. Některým, kteří nemají pravděpodobně takovou představivost, dělala tato činnost problém. Cestu si vždy našli, ale ne vždy splňovalanapř podmínku nejkratší aj. U žáka s asistentkou mě překvapila jeho vysoká aktivita, kterou jsem nečekala.</p>
Přílohy	Příloha č. 12 – Plánek

Co má město a vesnice společného, co ne?

Předmět	Prvouka
Ročník	3.–4.
Časová dotace	15 minut
Téma	Rozdíl město/ vesnice
Cíle	žák si uvědomí, jaký je rozdíl mezi městem a vesnicí žák rozdělí jednotlivé kartičky do kružnic město, vesnice a jim společné žák dokáže obhájit svůj názor nebo uvést příklad
Pomůcky	Dva částečně propojené kruhy, kartičky se slovy
Popis	Aktivitu lze dělat samostatně, ve skupině nebo společně. K dispozici jsou dvě protáé kružnice, které představují město, vesnici a v jejich společnou část. Ž má za úkol rozdělit slova tak, aby vznikly 3 skupiny: pouze město, pouze vesnice, jim společné. Bude-li aktivita probíhat společně, žáci si navzájem nebo učitel žákům může klást doptávající se otázky. <ul style="list-style-type: none"> • Proč se .....nachází pouze zde? • Viděl jsi ..... někdy i jinde? • Znáš město/vesnici, kde se nachází .....?
Metodická poznámka	Aktivitu je vhodné zařadit po probrání tématu město, venkov/vesnice, kdy už žáci mají přehled o rozdílech. Pro prohloubení aktivity lze nejdříve v předchozí hodině zařadit asociace město, vesnice. Slova, která budou žáci říkat, zaznamenáme a na příští hodinu vytvoříme kartičky pro tuto aktivitu. Některá slova mohou být pro zařazení sporná. Záleží na konkrétní situaci ve třídě, jak ji učitel vyhodnotí a také na tom, jak si žák případně dokáže obhájit, proč by mělo být jeho tvrzení pravdivé.
Doplňující aktivita	—
Reflexe	S touto aktivitou jsem se setkala na praxi v Základní škole

	<p>Školamyšl při plnění praxe. Moc se mi líbila, a tak jsem se rozhodla ji převést do své podoby. Viděla jsem ji ve spojení 3. a 4. ročníku, odučila v ročníku druhém. Aktivita proběhla při nízkém počtu žáků ve třídě, kdy byla možnost komornější práce, více přímých rozhovorů mezi žáky i mezi mnou a žáky. Od žáků jsem se dočkala zajímavých asociací a odpovědí jako například: „Hrad je jenom ve městě, je v Praze a bydlí tam prezident. Máme jen jednoho prezidenta, tak musíme mít jen jeden hrad.“</p>
Přílohy	Příloha č. 13 – Tabulka se slovy pro přiřazování

Město dříve a dnes

Předmět	Vlastivěda/Výtvarná výchova/ Český jazyk
Ročník	4.–5.
Časová dotace	20 minut (možnosti domácí práce)
Téma	Město dříve a nyní
Cíle	žák rozdělí fotografie města na aktuální a historické žák utvoří dvojice fotografií města žák porovná fotografie města žák popíše ústně/ písemně fotografii žák si uvědomuje historii a stáří některých staveb
Pomůcky	Fotografie aktuální, fotografie historická
Popis	Ž dostanou k dispozici složku fotografií. Společnou prací je na adekvátním prostoru rozdělí na aktuální a historické. Následně si každý Ž vybere jednu fotografii. Úkolem je vytvoření náhodných dvojic, kdy se spojí fotografie aktuální a fotografie historická. Dvojice mají za úkol popsat změny na vyfotografovaném místě. Popis může proběhnout slovně ve dvojici, písemně společně/ jednotlivě nebo jako společná domácí práce dvou Ž, která není prezentována, ale učitelé poskytnou možnost kontroly práce žáků.
Metodická poznámka	—
Doplňující aktivita	Jednotlivé fotografie lze využít také jako pexeso, hrát i v podobě lidského pexesa.
Reflexe	V pátém ročníku, kdy už žáci zvládají slohový postup popis, aktivita nedělala problém. Po odučení jsem záměrně některé fotografie odstranila, protože ne všechna místa ve městě žák zná a některá méně známá jim dělala problém identifikovat a správně utvořit dvojici. Popis rozdílných fotografií probíhal ústně ve dvojici, kdy se popis spíše sklonil k hledání rozdílů. Proto mě to dovedlo k závěru, že žáci nejsou zvyklí slovně popisovat několika souvislými větami. Na tuto skutečnost jsem

	reagovala zadáním úkolu pro každého. Nepopisoval se rozdíl mezi fotografiemi, ale každý Ž dostal za úkol napsat popis fotografie větami na přibližně jednu stránku sešitu o velikosti A5.
Přílohy	Příloha č. 14 – Dvojice fotografií

Kolik znaků města najdeš?

Předmět	Prvouka/ Vlastivěda (úkol při návštěvě městského náměstí)
Ročník	4.
Časová dotace	Nespecifikováno
Téma	Znak města
Cíle	žák zná podobu městského znaku žák si všímá svého okolí žák si zapamatuje nebo zdokumentuje jednotlivá místa
Pomůcky	Městský znak pro ukázkou, reálné fotografie míst
Popis	<p>V rámci návštěvy jakékoliv akce na náměstí může učitel zadat žákům úkol, který budou v průběhu plnit.</p> <p>Vestou na náměstí a přímo na něm je 5krát vyobrazen městský znak. Úkolem žáků bude najít co nejvíce znaků, které jsou v prostoru náměstí. Před zadáním tohoto úkolu je třeba žákům znalost o tom, jak samotný znak vypadá.</p> <p>Po návratu do školy při rozhovoru o navštívené akci se můžeme zaměřit také na to, kolik znaků bylo objeveno.</p> <p>(Kde znak najdeme: Litomyšlská brána, veřejné osvětlení, budova městské policie, Okresní dům, vydlážděn straně před Městským úřadem)</p>
Metodická poznámka	Podle uvážení učitele může dojít k obměně, kdy budou žáci jednotlivá místa fotografovat. Ve škole pak proběhne prezentace jednotlivých fotografií a porovnání počtu, případné doplnění o další umístění znaku, kterého si žáci nevšimli.
Doplňující aktivita	—
Reflexe	Realizace navrhované aktivity nebyla provedena.
Přílohy	Příloha č. 15 – Městský znak, fotografie míst

Typy bydlení nejen ve městě

Předmět	Prvouka
Ročník	1.–2.
Časová dotace	10–20 minut
Téma	Bydlení
Cíle	žák pojmenuje různé možnosti bydlení žák mluví o svém domově a alespoň částečně ho popisuje
Pomůcky	Fotografie tištěné laminované, pracovní list
Popis	U ukáže dětem fotografie, na kterých se nachází různé možnosti bydlení. Rozmístí je po třídě, dá pokyn pro seskupení žáků u těch obrázků, které se typově shodují s jejich domovem. Následuje rozhovor a popis jednotlivých typů. Jaké mohou být rozdíly nebo výhody, popř. nevýhody. Lze spolupracovat také s pracovním sešitem nebo učebnicí, které má U k dispozici. Pro 2. ročník lze navázat pracovním listem, kde žáci samostatně pracují s informacemi.
Metodická poznámka	Materiály pro aktivitu jsou opět reálné fotografie z města, které žáci mohou znát. Dá se očekávat, že budou chtít tuto situaci okomentovat. Učitel může navázat i krátký rozhovor na toto téma.
Doplňující aktivita	—
Reflexe	Jedná se o aktivitu, kterou jsem odučila již před zadáním tématu diplomové práce. Ve druhém ročníku proběhla naprosto v pořádku. Děti již umí mluvit v souvislých větách a popis nebo vyprávění má obsah. Pracovní list posloužil jako upevnění znalostí žáků a zpětná vazba pro mě.
Přílohy	Příloha č. 16a –Fotografie Příloha č. 16b –Pracovní list

Seznámení s městským znakem

Předmět	Vlastivěda
Ročník	4.
Časová dotace	20 minut
Téma	Státní a městské symboly
Cíle	žák používá kreativitu k vlastní tvorbě znaku žák ví, jaká je historie a význam městského znaku žák zná a pozná městský znak žák se seznámí s pojmem heraldika
Pomůcky	materiály k historii znaku nakopírované pracovní listy
Popis	<p>U přečte celý text. Ž pozorně naslouchá, je schopen představit si nebo vybavit znak města. Při druhém, pomalém, čtení Ž kreslí do okopírovaného štítu znak dle pokynů. Následně proběhne krátká ukázka prací Ž a ukázka reálného znaku.</p> <p>Ž se snaží vymyslet, kde všude mohou městský znak vidět. U je nechá chvíli uvádět místa, poté jim nabídne jiné varianty, které Ž nejmenoval.</p> <p>Doplnění informací: k čemu město znak využívá a z jakého důvodu ho každé město má? Která věda se zabývá znaky? Dle získaných informací je žák schopen odpovědět na otázky pod erbem.</p> <p>POPISNÝ TEXT ERBU:</p> <p><i>Na červeném štítu postava sv. Jiřího ve skvostném stříbrném brnění se zlatými nákolnicemi a ostruhami. Na kučeravých světlých vlasech má zlatou čelenku se zlatým křížem nad čelem. Od pravého ramene vlají dozadu cípy zeleného roucha. Sedí na bílém koni, v levé ruce má zlatou uzdu a třmeny jsou také zlaté, sedlo přirozené barvy. Na levici má modrý terčový štít se</i></p>

	<i>zlatým křížem a v pravici drží zlaté kopí, jímž probodává zeleného draka, ležícího na zádech pod koněm.</i>
Metodická poznámka	Před kresbou představy erbu by měl žák pochopit, že se nejedná o výtvarné dílo, ale o náčrtky slyšeného popisu. U tím zamezí detailní práci a vykreslovaná či vybarvování nedůležitých detailů.
Doplňující aktivita	Pracovní listy žáků je možné vystavit na třídní nástěнку, aby byly dětem na očích alespoň po několik dní. Mezi znaky žáků lze umístit městský znak v originálním podání a doplnit o fotografie různě umístěných znaků po městě. Hledání znaku cestou do města a na náměstí.
Reflexe	Při práci jsem narazila na problém, který je již zmíněn v metodické poznámce. Některé žákyně i žáci měli potřebu dělat kresbu precizní a do detailu propracovanou. Až po několika upozornění bylo kreslení urychleno a aktivita mohla svižněji pokračovat dále. U žáků, kde se sešla znalost erbu a jejich výtvarný um došlo k moc pěkným dílům, které se podobaly reálné podobě erbu. Některá další díla tak identická nebyla. Jelikož ale nebylo cílem aktivity nakreslit kvalitní výtvarné dílo, ale vybavení si erbu a následná práce s ním, nehodnotila jsem nijak obrázky. U této aktivity je třeba klást důraz spíše na informace, které s žák dozví.
Přílohy	Příloha č. 17a – Popisný text erbu (umístěn zde) Příloha č. 17b – Pracovní list s erbem

Vytvoř si vlastní siluetu města

Předmět	Výtvarná výchova		
Ročník	4.–5.		
Časová dotace	2 vyučovací jednotky		
Téma	Moje město, silueta města		
Cíle	<p>žák se seznámí s termínem silueta</p> <p>žák se seznámí s obrazy města</p> <p>žák pracuje s rovnou čarou a linií</p> <p>žák využívá suché křídly a kombinaci barev</p>		
Pomůcky	<p>Obrazy a fotografie siluety města, fotografie budov, které tvoří siluetu, tvrdý papír formátu A3 pro žáka 2 ks, černá tuš, obyčejnou tužku, grafickou gumu, nůžky, lepidlo, barevnou křídou, lak na vlasy</p>		
Popis	čas	Aktivita	Popis/ doplnění
	2 min	Motivace	Pro motivaci Ž využije fotografie města. U pokládá otázku, zda se na fotografiích objevuje něco podobného či stejného.
	10 min	Silueta města	U společně s Ž na siluetě rozpoznávají budovy, ukazují si je v reálných podobách a krátce mluví o tvaru, velikosti aj.
	3 min	Zadání pokynů k práci	U představí nadcházející činnost žákům.
	3 min	Úvod pro práci s křídou	U s Ž vede rozhovor na téma podklad pro siluetu. Které barvy lze a které nelze použít, proč?
	3 min	Výběr siluet	Každý Ž si vybere pohled na město, s kterým bude pracovat.
	5 min	Příprava pracovního místa	Ž si připraví dle pokynů pracovní místo.
	30 min	Samostatná práce	Ž přenese rovnými čarami

			<p>siluetu města na papír velikosti A3 za pomoci obyčejné tužky. Silueta je přenesena do horní poloviny papíru, který leží podélně.</p> <p>Ž vystříhne siluetu</p> <p>Ž siluetu vybarví černou tuší</p> <p>Ž na další kus papíru a3 ztvární nebe křídami. Volba odstínů a barev je ponechána na fantasmii žáka, využíváme pouze barvy, které jsou na obloze reálně vidět při východu/západu Slunce, přes den nebo v noci. Opět Ž pracuje v horní polovině podélně situovaného papíru.</p>
	5 min	Lakování křídly	Lakem na vlasy zalakovat práci s křídou pro její udržení.
	5 min	Nalepení siluety	Ž nalepí siluetu na připravený podklad.
	8 min	Úklid pracovního místa	Ž uklidí své pracovní místo
	10 min	Prezentace prací	<p>U s Ž se sejdou ve třídě v prostoru, který je určený pro prezentaci prací, rozhovorům nebo společné práci.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Které pohledy jsou shodné? • Jaké budovy se na nich objevují? • Která práce je nejvíce podobná reálné siluete města?

			<ul style="list-style-type: none"> • Co poradit ostatním, aby jejich práce byla více reálná pro příště? • Kdo zvolil denní nebe a kdo noční? Co Vás k tomu vedlo?
Metodická poznámka	<p>Žák by se v této hodině neměl učit novým postupům práce výtvarné výchovy. Cílem je zaměření na to, co vytváří a uvědomění si reálné předlohy pro jeho práci.</p> <p>SILUETA: <i>tvar zachycený bez detailů, plošně v obryse (např. stín lidské postavy na stěně)</i> (Hudečková Z., 2011).</p>		
Doplňující aktivita	—		
Reflexe	<p>Tuto hodinu jsem neměla možnost odučit na vysokomýtské škole. Ale přípravu s velice podobnou tematikou a prací jsem realizovala v průběhu praxe na jiné základní škole. Pozměnila jsem tedy pouze město a budovy, které se na jeho siluetě podílí. V 5.ročníku, kde hodina proběhla, jsem se nesetkala s problémy ani z mé strany ani ze strany žáků. Z této realizace si odnáším důležitost částečného korigování jednotlivé práce žáků, kdy je třeba časově urovnat délku jednotlivých činností. Aby znovu nenastala situace, kdy jeden žák pracuje již s křídou a druhý teprve vystřihuje siluetu.</p> <p>Dalším poznatkem je důležitost vyzdvižení používání reálných barev pro realizaci nebe.</p> <p>Posledním důležitým poznatkem je úspěšnost vedení třídy ke slovnímu rozboru prací a rozhovoru nad nimi. Jsou-li žáci vedeni od počátku k zpětné reflexi nad jejich výtvarnou prací, nedělá jim problém objektivně hodnotit a přijímat kritiku, z které se žák opravdu ponaučí.</p>		
Přílohy	<p>Příloha č. 18 – Fotografie siluet města</p> <p>Viz příloha č. 8 – Geometrické věže a brány (Fotografie budov tvořící siluetu)</p>		

Symetrie ve stavbách

Předmět	Matematika
Ročník	4.–5.
Časová dotace	10 minut
Téma	Symetrie
Cíle	žák rozdělí fotografie na souměrné a nesouměrné žák najde na fotografii osu symetrie žák pozná budovu na fotografii žák pojmenuje budovu na fotografii
Pomůcky	Laminované fotografie budov do skupin
Popis	Ž pracují ve skupinách dle uvážení U. Každá skupina dostane obálku s kartami, na kterých se nachází symetrické i nesymetrické stavby. Úkolem Ž je rozdělit budovy na ty, u kterých nelze najít osu symetrie a u kterých ji najít lze. Druhou částí je samotné hledání osy na fotografii. Tu skupina žáků zaznamená položením pastelky do daného místa. Na konci aktivity proběhne shrnutí: <ul style="list-style-type: none"> • Které budovy mají osu souměrnosti? • Které budovy nemají osu souměrnosti? • Znáte budovy, s kterými jste pracovali? Jaké to jsou?
Metodická poznámka	Tuto aktivitu lze využít také jako doplňující aktivitu do matematiky pro rychlejší žáky.
Doplňující aktivita	Lze navázat hodinou výtvarné výchovy a dopracování jedné poloviny budovy k nalepené budově na podkladu.
Reflexe	Realizace této aktivity proběhla ve 4. ročníku. Žáci již znají jednotlivé budovy i z osobní zkušenosti. Nemluvílo se tedy o abstraktních budovách, nýbrž o konkrétních objektech. To, dle mého názoru, žákům pomáhá k reálné představě a pochopení problematiky. Požádala jsem o pomoc učitelku při rozdělování žáků do skupiny. Připravila mi jmenný seznam, kde byly skupinky vytvořené, přesně tak, jak je třída zvyklá a spolupráce

	<p>tak údajně funguje. Opravdu to tak bylo. Snažila jsem se o kontrolu, aby žáci ve skupinách spolupracovali. Čehož jsem převážně docílila. Najítí osy souměrnosti nedělalo problém, žáci si uměli ve skupince poradit. Kontrola správnosti proběhla mým pohledem na vytvořenou práci. Nesetkala jsem se s chybným řešením, naopak s kladným hodnocením aktivity ze strany žáků.</p>
Přílohy	Příloha č. 19 – Fotografie symetrických míst, které byly pořízeny ve Vysokém Mýtě

Čí jména nesou vysokomýtský místa?

Předmět	Vlastivěda, Český jazyk
Ročník	4.–5.
Časová dotace	10–30 minut dle volby učitele
Téma	Osobnosti města Vysoké Mýto
Cíle	žák čte s porozuměním žák najde v mapce název místa žák se seznámí s osobou, po které se místo jmenuje
Pomůcky	Nakopírovaný text, mapa
Popis	Texty pojednávají o třech významných osobnostech, které jsem vybrala. Alois Vojtěch Šembera, Otmar Vaňorný a Kpt. Popler. Učitel je může využít samostatně jako text s porozuměním nebo vyhledávání informací a zodpovězení pěti otázek. Druhá varianta využití je hodinové téma. Kdy se třída rozdělí do skupin, ty pracují s jednotlivými osobnostmi, vyplní otázky a posléze představí osobnost ostatním Ž.
Metodická poznámka	U může pokládat doplňující otázky pro Ž: <ul style="list-style-type: none"> • Mohli se tyto tři muži někdy setkat? • Co je po nich pojmenované? • Kdo z mužů se dožil nejvyššího a kdo nejnižšího věku?
Doplňující aktivita	U a Ž si mohou vyhledat jednotlivá místa za pomocí https://www.google.com/maps Třída může navštívit všechna místa, o kterých se dočetla.
Reflexe	Z časových důvodů jsem měla možnost pouze realizace kratší varianty aktivity. Každý z žáků dostal jeden kopírovaný list s textem a otázkami. Bohužel neměli možnost seznámit se se všemi osobnostmi. Pro žáka v 5. ročníku nebyl problém text přečíst a zodpovědět otázky, které jsou přiloženy. Mohla jsem si zkontrolovat, zda všichni umí vyhledat a zodpovědět informace, hlavním cílem ale bylo seznámení žáků s osobnostmi, které jsou v nedávné historii města významní.

	Tento cíl byl, sice v menší míře než potřebné, realizován. Listy s textem jsou dle žáků pátého ročníku adekvátní pro využití u dalších tříd.
Přílohy	Příloha č. 20 – Listy s textem o třech osobnostech města

Symbyly města

Předmět	Vlastivěda
Ročník	4.
Časová dotace	5–7 minut
Téma	Naše vlast– naše město
Cíle	žák dokáže vyjmenovat některé symboly žák zná státní symboly žák pozná městské symboly
Pomůcky	Pracovní list
Popis	Ž pracuje s pracovním listem dle zadání. PL obohacuje znalost státních symbolů o symboly městské.
Metodická poznámka	Před zařazením aktivity je třeba s žáky pracovat se státními znaky, aby mohli znalost přenést na městskou tematiku. Po vypracování samostatné práce je možné: vyjmenovat ostatní státní znaky, kde se používají státní i městské (žáci najdou podobné využití), jaký je v nich rozdíl, které symboly využije více lidí?
Doplňující aktivita	—
Reflexe	Aktivita byla realizována ve 4. ročníku. Měla jsem možnost ji zařadit přímo za probrání tématu státní symboly. Aktivita tedy plyně navazovala a nikdo z žáků neměl problém s jejím vykonáním. Po spojení jsme se sešli na koberci, kde proběhla diskuse.
Přílohy	Příloha č. 21 – Pracovní list

Tajenky

Předmět	Prvouka, Vlastivěda
Ročník	3.–5.
Časová dotace	10 minut
Téma	Naše město – naše vlast
Cíle	žák si zopakuje osvojené informace žák se seznámí s novou informací prostřednictvím tajenky
Pomůcky	Jednotlivé tajenky
Popis	Jednotlivé tajenky opakují znalosti, které by měl žák v určeném ročníku znát. Aktivitu může učitel použít jako motivaci pro výuku, doplňující informaci nebo práci navíc pro rychlé žáky. TAJENKY: <ol style="list-style-type: none"> 1. Vysoké Mýto má největší čtvercové <u>náměstív</u> České republiky. 2. Zakladatel Vysokého Mýta se jmenuje <u>Přemysl Otakar II.</u> 3. V čele státu stojí pan prezident, v čele města stojí <u>starosta.</u> 4. Na městském znaku je vyobrazen <u>Svatý Jiří</u> na koni.
Metodická poznámka	Lze vytisknout a rozdat jednotlivcům/ skupinám nebo napsat na tabuli a vypracovat společně. Šifru může učitel při výuce obměňovat a zakrýt tím pro žáky jinou informaci.
Doplňující aktivita	—
Reflexe	Tajenky jsem neměla možnost realizovat všechny. Z praxe mám ověřenou šifru, se kterou jsem pracovala v 5. ročníku. Pro některé žáky byla práce s takovou tabulkou novinka. Bylo tedy třeba důkladně vysvětlit postup, který žák provede při samostatné práci. Nečekala jsem to, proto nám aktivita zabrala více než 10 minut. Po odkrytí tajenky jsem mluvila s žáky o zakladateli města. Našli jsme si fotografii jeho sochy, která se ve městě nachází, sdělila jsem jim, jak probíhalo založení města. Někteří chlapci

	založení reálného města přirovnávali k zakládání měst v počítačových hrách s historickou tematikou. Ač nejsem zastáncem počítačových her, poprvé jsem se v praxi setkala s kladnou znalostí, kterou si žák odnesl z hraní.
Přílohy	Příloha č. 22 – Tajenky

Tři věže – hra

Předmět	Tělesná výchova
Ročník	Nespecifikováno
Časová dotace	10 minut
Téma	Běhací a postřehová hra
Cíle	žák se zahřeje a rozběhá žák trénuje postřeh žák si procvičí počty
Pomůcky	Píšťalka
Popis	<p>Ž jsou rozděleni do dvou skupin dle uvážení učitele.</p> <p>Tři vybraní Ž každé skupiny, kteří budou představovat 3 městské věže, se postaví do tvaru rovnostranného trojúhelníku tak, aby délka jedné strany trojúhelníku byla přibližně 5 metrů.</p> <p>Ostatní Ž skupiny stojí u jednoho žáka představujícího věž a mají rozdělená čísla. Učitel pískne na píšťalku, vysloví číslo žáků, kteří mají běžet. Jejich úkolem je oběhnout všechny tři věže, s každou věží si plácnout a co nejrychleji doběhnout do své řady a zařadit se.</p> <p>Ž kteří představují věže je potřeba v průběhu hry vystřídat.</p> <p>U může, ale i nemusí, počítat body za dřívější doběhnutí. Na konci aktivity lze vyhlásit vítěze nejvíce prvenství v doběhnutí, není to ale podmínkou.</p>
Metodická poznámka	<p>U může vyslovit jedno nebo více čísel, které mají běžet, dále se dá také zadávat pomocí příkladů.</p> <p>Př: Běží dvojky. Běží jedničky a šestky. Běží výsledek příkladu 50:10.</p> <p>Je potřeba dbát na bezpečnost žáků a volit obtížnost dle jejich schopností.</p>
Doplňující aktivita	—
Reflexe	Jedná se o modifikaci číselných postřehových her, které žáci většinou znají a podle mé zkušenosti jsou oblíbené. Aktivitu jsem realizovala v návaznosti na práci s geometrickými tvary na téma městské brány. Mohli jsme si tedy zopakovat názvy

	<p>bran. Někteří žáci znají hru „na čísla“ která byla inspirací pro tuto běhací hru. Nenastal žádný problém při vysvětlování pravidel. Část dětí, která neznala pravidla, je rychle pochopila, s průběhem aktivity tedy nebyl problém.</p> <p>Dle mých zkušeností je třeba dbát na směr běhu žáků, aby nedošlo ke střetu dvou běžců.</p>
Přílohy	Příloha č. 23 – Náčrt hry pro lepší pochopení

Fotobanka

Předmět	Nespecifikováno
Ročník	Nespecifikováno
Časová dotace	Nespecifikováno
Téma	Moje město Vysoké Mýto
Cíle	Nespecifikováno
Pomůcky	Fotografie města
Popis	Fotografie města v originálním podání bez úprav k jakékoliv práci. Může sloužit učitelům jako základ jejich následující práce.
Metodická poznámka	—
Doplňující aktivita	—
Reflexe	—
Přílohy	Vše uloženo na přiloženém CD, vše pořízeno z vlastních zdrojů.

4.Evaluace

Z POHLEDU UČITELE

Budu-li považovat sebe jakožto učitele, který odučil většinu navrhovaných aktivit, zhodnotila bych tyto aktivity převážně kladně. Konkrétní problémy nebo neočekávané situace jsou popsány v reflexi jednotlivých činností, je k nim dopsáno také doporučení nebo návrh, který by dané situaci mohl předejít nebo ji jakkoliv vyřešit.

Mohu se také zmínit o evaluaci ze strany učitele/ky, s kterými jsem konzultovala návrhy aktivit před a při jejich realizaci. Ne vždy byli tito učitelé přítomni při realizaci, z toho důvodu není do jednotlivých návrhů vložena kolonka reflexe ze strany vyučujícího. S návrhy aktivit byli učitelé spokojeni, stejně tak s odučenými hodinami, které jsem v jejich třídě realizovala. Mnou vytvořené materiály se jim líbily a proběhla diskuse o tom, zda jim umožním v budoucnu náhled do diplomové práce, aby mohli některé materiály využít. S největším ohlasem u učitelů se setkaly tyto aktivity: Kujebina-pověst, Josef Sodomka ml., Nákup v pekárně u Smékalu, Puzzle památek města a Čí jména nesou vysokomýtská místa.

Z POHLEDU ŽÁKA

Abych od žáků mohla získat zpětnou vazbu, zařazovala jsem teploměr, vybarvování emotikon dle pocitu z aktivity, hodnocení na číselné ose od 1 do 5, ale také od 1 do 10. Od žáků jsem tedy získala informaci o jejich pohledu na realizované činnosti, které probíhaly. Jelikož je hodnocení uděleno vždy od jiného kolektivu, který se také liší věkem, a ne vždy bylo zaznamenáno na papír, nelze udělat shrnutí všech hodnocení a vyzdvihnout nejlépe hodnocené aktivity pomocí tabulky či grafu. Mohu ale zmínit informace spíše pocitové, které jsem získala od žáků v průběhu aktivit a hodnocení.

Pokud rozdělím aktivity dle předmětů a hodnocení žáků, bude to vypadat takto. Mezi nejlépe hodnocení aktivity dětmi, které byly realizované v matematice patří Geometrické věže a brány a Nákup v pekárně u Smékalu. To mne velice těší, protože i z mého pohledu byly tyto aktivity vydařené. Z aktivit, které byly realizované v hodinách českého jazyka se přívětivého hodnocení dostalo aktivitě: Co námříkají městské stavby? Dle slov žáků je bavila novost této aktivity, pohyb po třídě a čtení informací z jednotlivých desek. S podobnou aktivitou se pravděpodobně třída v minulosti nesešla, právě proto asi toto kladné hodnocení. Josef Sodomka ml. a text o něm sklídl

u žáků také kladné hodnocení. Zařadila jsem tuto aktivitu před konání akce Sodomkovo Vysoké Mýto. Žáci se se zakladatelem výroby automobilů v Mýtě seznámili poprvé, související otázky vyplnili bez problémů; hlavně chlapce zajímala technická tematika. Všichni žáci ocenili také video, které je též doporučené v návrhu aktivity. Mezi další pozitivně hodnocené aktivity patří krátká činnost Puzzle památek. To potvrzuje můj předpoklad, že mají dnešní děti opravdu rády učení a poznávání hrou. V hodině vlastivědy se vynikajícího ohlasu dostala aktivita: Čí jména nesou vysokomýtská místa. I když tato aktivita byla zařazena pouze v kratší verzi, opět jsme získala kladnou odezvu na poznávání nových osobností, které se stahují k městu. Za úspěšnou aktivitu, i když krátkou, považují jak žáci, tak já šifru realizovanou v pátém ročníku, při které se žáci seznámili se sochou zakladatele města. Po její realizaci byli tak nadšení, že si ji jejich učitelka ode mne vzala, aby mohla využít tento typ aktivity pouze s jinou tajenkou.

Všechny ohlasy však samozřejmě nebyly jen pozitivní. S neúspěchem jsem se setkala především u činnosti Báseň o městě. Obávala jsem se ve 4. ročníku menšího zájmu o poezii, ač někteří žáci aktivně spolupracovali, stejně získala tato aktivita nejvíce mračících se emotikon.

Jelikož byly aktivity realizované různě, nelze zhodnotit, zda přinesli žákům dostatek nových znalostí a informací. Domnívám se, že když bude učitel zařazovat do výuky alespoň část navrhovaných aktivit v průběhu výuky na prvním stupni, pro žáka to bude mít pouze kladné dopady.

Závěr

Pro vypracování mé diplomové práce jsem nejprve musela sepsat všechny reálie o Vysokém Mýtě. Tato část mi přinesla asi nejvíce nových informací a zajímavých faktů. I tím lze doložit nutnost častějšího zařazování a rozvíjení znalostí o městě. Dokazuje to, že jsem sama neprošla vzděláváním, které by mě o městě naučilo dostatek nejen všeobecných informací. Při sepisování reálií jsem zároveň přemýšlela nad jejich volbou, která by měla znalostně podkládat navrhované aktivity.

Následoval čas spojený s vymýšlením a realizací jednotlivých návrhů. Tato část byla nejvíce časově náročná. Problém mi někdy dělalo správné přiřazení znalostí do ročníku a určení, do jaké hloubky jednotlivé tematiky se s dětmi pouštět. Naštěstí jsem se v těchto situacích mohla obrátit na jednotlivé vyučující. Při realizaci aktivit docházelo spíše k nevědomému učení ze strany žáka. Aktivity rozvíjí jeho všeobecné znalosti o městě, nebylo tedy nutné lpět na konkrétních datech či údajích.

Ráda bych zmínila aktivitu, která mi z celé práce nejvíce vyhovovala v praxi a která se zároveň líbila žákům. Jedná se o Geometrické věže a brány. Realizaci této aktivity v prvním ročníku bych ráda ohodnotila jako nejzdařilejší. Spokojená jsem ale i se všemi ostatními.

Těším se až budu mít možnost ověřit aktivity ještě jednou ve své budoucí výuce jednotlivých předmětů. Těšil mě také zájem ostatních učitelů o mnou vytvořené materiály. Doufám tedy, že budou v budoucnu využívány nejen mnou, ale také mými kolegy nebo kolegy na druhé základní škole, která se ve městě nachází.

Má diplomová práce může být inspirací také pro učitele jiných měst, kteří by měli zájem aktivitu přepracovat podle jejich města a k tomu náležitým reáliím.

Zdroje

- Aktuální údaje o počtu obyvatel. In: *Město Vysoké Mýto*[online]. 2002-2018 [cit. 13.04.2018]. Dostupné z: <http://urad.vysoke-myto.cz/aktualni-informace-obcanum/10807-aktualni-udaje-o-poctu-obyvatel-ve-vysokem-myte>
- ANDRLE, Augustin. *Osobnosti Vysokého Mýta: 1310-2001*. Vysoké Mýto: Augustin Anderle, 2001. ISBN 80-902996-0-1.
- BUBEN, Milan. *Heraldika*. Praha: Albatros, 2007. Oko (Albatros). (kniha nemá ISBN)
- ČESKOMORAVSKÉ POMEZÍ, (2008-018) Životní příběh Josefa Sodomky [online]. *Českomoravské pomezí* [Cit. 2018–13–04]. Dostupné z:<http://www.ceskomoravskepomezí.cz/josef/>
- DUCHOSLAVOVÁ, Jiřina. *Smékalovo pekařství aneb tátův úžasný recept na život*. Vysoké Mýto, 2009.
- DVOŘÁK, Radovan. *Vysoké Mýto: stručné dějiny města*. Ústí nad Orlicí: Oftis, 2003. ISBN 80-8604288-X.
- FOLTIN, Karel. *Největší osobnosti našich dějin: průmyslníci, podnikatelé, bankéři*. Olomouc: Rubico, 2012. ISBN978-80-7346-142-3.
- Historie. In: *Obec Vraclav*[online]. 2010 [cit. 13.04.2018]. Dostupné z:<http://www.obecvraclav.cz/historie>
- Hradby. In: *Město Vysoké Mýto* [online]. 2002-2018 [Cit. 2018–13–04]. Dostupné z: <http://mesto.vysoke-myto.cz/pamatky-a-atraktivita/8453-hradby>
- HUDECKOVÁ, Z. (2011). Slovník odborných výrazů a výtvarných pojmů[online]. *ZS-VYTVARKA*[Cit. 2018–13–04]. Dostupné z:<https://zs-vytvarka.webnode.cz/slovník-pojmu/>
- HUNTER, Madeline. *Mastery of teaching: Increasing Instructional Effectiveness in elementary a Secondary School, Colleges, a Universities*. United States: SAGE Publications Inc, 1995. ISBN 9780803962644.
- KAPLANOVÁ, Kristina. VÁCHA Štěpán. *CHRÁM SV. VAVŘINCE ve Vysokém Mýtě*. vydalo: Okresní muzeum Vysoké Mýto. ISBN 80-238-7388-1
- KLÍMA, Jan a kol. *Vysoké Mýto: tradice a současnost*. Vysoké Mýto, 2004. ISBN80-239-3071-0.
- KOUTEK, Tomáš. *Městské brány v Čechách: historická zastavení*. Praha: Brána, 2003. ISBN 80-7243-192-7.

- KŘIVOHLÁVEK, Jan F. *Znaky, vlajky, pečeti a správní vývoj obcí okresu Ústí nad Orlicí*. Ústí nad Orlicí: Oftis, 2005. ISBN 80-86845-25-7.
- Litomyšl Castle. In: United Nations, Educational, Scientific and Cultural Organization [online]. 1992–2017 [Cit. 2018–13–04].
Dostupné z: <http://whc.unesco.org/en/list/901>
- LUSTYK, J.a LIPENSKÝ, P. Úvod. In: *Toulovcovy Maštale* [Cit. 2018–13–04].
Dostupné z: <http://www.toulovcovymastale.cz/>
- MANĚNOVÁ, Martina. *Pracovní listy v mateřské škole a na 1. stupni základní školy*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2014. ISBN 978-80-7435-499-1.
- Moderní historické město. In: *Město Litomyšl: Historie města* [online]. 2012-2018 [Cit. 2018–13–04].
Dostupné z: http://www.litomysl.cz/?id_str=1311053223888
- Morový sloup. In: *Město Vysoké Mýto (2002-2018)* [online]. 2002-2018 [cit. 13.04.2018]. Dostupné z: <http://infocentrum.vysoke-myto.cz/pamatky-a-atraktivita/8455-morovy-sloup->
- Náměstí Přemysla Otakara II. In: *Město Vysoké Mýto* [online]. 2002-2018 [cit. 13.04.2018]. Dostupné z: <http://mesto.vysoke-myto.cz/pamatky-a-atraktivita/8454-namesti-premysla-otakara-ii>
- NĚMCOVÁ, M. (1994). *Region Vysokomýtsko v didaktickém ztvárnění* [diplomová práce]. Praha: PřF, UK.
- *Nové Hrady* (2016) [Cit. 2018–13–04]. Dostupné z: <http://www.nove-hrady.cz/>
- Od kočárů k autobusům (2015) [online]. In: Regiovox [Cit. 2018–13–04].
Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=AifU29eQU8g>
Seznam (2017): Gebriand VS [online]. *Muzeum českého karosářství ve Vysokém Mýtě – Výstava s fantastickými exponáty v čistém a kultivovaném stylu* [Cit. 2018–13–04].
Dostupné z: <https://www.stream.cz/gebriandvs/10020323-muzeum-ceskeho-karosarstvi-ve-vysokem-myte-vystava-s-fantastickymi-exponaty-v-cistem-a-kultivovanem-stylu>
- Proč se vysokomýtským říká „kujebáci“? In: *Město Vysoké Mýto* [online]. 2002-2018 [Cit. 2018 – 13 – 04]. Dostupné z: <http://mesto.vysoke-myto.cz/kujebina>
- PhDr. H.c. Otmar Vaňorný [online]. *Osobnosti regionu 2012-* [Cit. 2018–13–04]. Dostupné z: <http://www.osobnostiregionu.cz/osoby/1486>

- Rybník Chobot. In: *Město Vysoké Mýto* [online]. 2002-2018 [cit. 13.04.2018]. Dostupné z: <http://mesto.vysoke-myto.cz/tipy-na-vylet2/8519-rybnik-chobot>
- SCHWARZENBERG, Karel. *Heraldika čili Přehled její teorie se zřetelem k Čechám na vývojovém základě*. Praha: Vyšehrad, 1992.
- SIROVÁTKA, Oldřich a ŠRÁMKOVÁ, Marta. *Živá voda: Lidové pověsti z Čech, Moravy a Slezska*. Praha: Albatros, 1986. ISBN 80-86845-25-7
- SKUTIL, M. a kol. (2011) *Pedagogický a speciálně pedagogický slovník: [terminologický slovník zaměřený na primární a neprimární vzdělávání]*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-3855-0.101.
- Skružný, Ludvík. Hradiště Vraclav u Vysokého Mýta. Jeho místo v Provincii vracavské, při Trstenické stezce a v české historii. In: SEKOTOVÁ, Věra, SVATOŠ, Martin, SVATOŠ Michal a kol. *Vraclav: Geniusjednoho místa*. Vysokého Mýto: Okresní muzeum Vysoké Mýto, 2002.
- O nás. In: *Smékalovo pekařství* [online]. Dostupné z: http://www.smekalovopecarstvi.cz/obsah.php?l=cze&m=o_nas

Seznam obrázků

- obr. č. 1 Púdorys města

zdroj: vlastní

- obr. č. 2 Alois Vojtěch Šembera

zdroj: Alois Vojtěch Šembera. In: Google [online]. [Cit. 2018–06–10]. Dostupné z: https://www.google.cz/search?q=alois+vojt%C4%9Bch+%C5%A1embera&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwiF3b3SksTbAhVDDywKHTq2CPEQ_AUICigB&biw=1366&bih=635#imgrc=5cksNJlsHZJMAM:

- obr. č. 3 Šemberovo divadlo

zdroj: vlastní

- obr. č. 4: Otmar Vaňorný

zdroj: Otmar Vaňorný. In Google [online]. [Cit. 2018–06–10]. Dostupné z: https://www.google.cz/search?q=otmar+va%C5%88orn%C3%BD&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwj3hZvTk8TbAhUtyqYKHS7hBCUQ_AUICigB&biw=1366&bih=635#imgrc=PQrF46tbQqkQGM:

- obr. č. 5 Pohled na Vaňorného náměstí

zdroj: vlastní

- obr. č. 6 Kpt. Rudlof Popler

zdroj: kpt. Rudol Popler. In Google [online]. [Cit. 2018–06–10]. Dostupné z: https://www.google.cz/search?biw=1366&bih=635&tbm=isch&sa=1&ei=CYIaW-fmHeHO6AS1j5OgBw&q=kpt+popler+rudolf&oq=kpt+popler+rudolf&gs_l=img.3...138296.143725.0.143866.21.19.2.0.0.136.1639.16j3.19.0...0...1c.1.64.img..0.6.606...0j0i30k1j0i19k1j0i30i19k1.0.0EHh_jNZ9e8#imgrc=0yuITCf7pnPb7M:

- obr. č. 7 Znak města

zdroj: Vysoké Mýto, znak. In: Google [online]. [Cit. 2018–06–10]. Dostupné z: https://www.google.cz/search?biw=1366&bih=635&tbm=isch&sa=1&ei=moIaW9u_HOPL6ATSGZugCQ&q=Vysok%C3%A9+M%C3%BDto+znak&oq=Vysok%C3%A9

+M%C3%BDto+znak&gs_l=img.3..0.36701.39319.0.39551.16.11.0.5.5.0.167.1116.8j3
.11.0....0...1c.1.64.img..0.16.1150...0i30k1j0i24k1.0.5Xs6x1hx_6w#imgrc=p936TRhjS
R0N7M:&

https://www.google.cz/search?biw=1366&bih=635&tbn=isch&sa=1&ei=moIaW9u_HOPL6ATSgZugCQ&q=Vysok%C3%A9+M%C3%BDto+znak&oq=Vysok%C3%A9+M%C3%BDto+znak&gs_l=img.3..0.36701.39319.0.39551.16.11.0.5.5.0.167.1116.8j3.11.0....0...1c.1.64.img..0.16.1150...0i30k1j0i24k1.0.5Xs6x1hx_6w#imgrc=sTRtEjOhnepzbM:

- obr. č. 8 Vlajka města

zdroj: Vysoké Mýto, vlajka. In Google [online]. [Cit. 2018–06–10]. Dostupné z: https://www.google.cz/search?biw=1366&bih=635&tbn=isch&sa=1&ei=w4IaW8aeDqGr6ASFppi4Aw&q=Vysok%C3%A9+M%C3%BDto+vlajka&oq=Vysok%C3%A9+M%C3%BDto+vlajka&gs_l=img.3...185621.186454.0.186662.6.5.0.1.1.0.132.448.0j4.4.0....0...1c.1.64.img..1.3.243...0i24k1.0.JyF5pyORTpg#imgrc=bVG4Xvf_CEsruM:

- obr. č. 9 Pečeť města

zdroj: KŘIVOHLÁVEK, Jan F. *Znaky, vlajky, pečeti a správní vývoj obcí okresu Ústí nad Orlicí*: Oftis, 2005. ISBN 80-86845-25-7.

- obr. č. 10 Pohled na náměstí Přemysla Otakara II.

zdroj: vlastní

- Obrázky pečiva v aktivitě

Zdroj: Výrobky. In: Smékalovo pekařství [online]. [Cit. 2018–06–10]. Dostupné z: <http://smekalovopekarsvtvi.cz/obsah.php?l=cze&m=vyrobky>

- Státní symboly

Zdroj: Státní symboly. In: Hradý [Cit. 2018–06–10]. Dostupné z: <https://www.hrad.cz/cs/ceska-republika/statni-symboly>

- Ostatní obrázky využité v aktivitách, pracovních listech

Zdroj: vlastní

Přílohy

Příloha č. 1: Tři Věže

Tři věže mě vítaly
Když jsem se vracel z daleka
Tři věže městských bran
Má lásko za nimi
To k tobě jsem se vracel
Staleté městečko
K tvým uličkám
Tvým baštám a tvým věžím
Gotickým portálům a branám
To k tobě jsem se vracel
Na tvoje náměstí a na tvé louky
Na tvoje vinice
Ke všemu, co tvoří tebe a co jsi ty
To k tobě jsem se vracel
Abych na každém místě slyšel bít
Horoucí srdce času spojující
Svou krví dávno mrtvé
Kteří stavěli tě mé město
Ve věčně živý řetěz práce s námi živými
A slávu minulosti s větší slávou dneška
Ať bud jak chci dlouho živ
Ať moje srdce tvrdne jako kámen
K tobě se budu věčně mladý vracet
Od všech moří a ze všech hor a měst
Neboť kdo si tě zamiloval nemůže jinak
Mé město má lásko
Má lásko mé město

Václav Nekvinda 1962

Příloha č. 2: Text pověsti

Na východě Čech nejspíše od roku 1265 stálo město. Krásné město s věžemi, které se tyčily do nebes. Protože stálo na velice dobrém místě, které spojovalo Čechy s Moravou a sousedními státy, často přes něj projížděl císař se svou chotí a družinou. Jednoho krásného dne přijel do města posel. „Lide vysokomýtský, poslyš! Za 2 dny a 2 noci bude městem císař projíždět. Vaší povinností je, večeri hodnou jeho návštěvě nachystat“. Posel se s urozeným koněm otočil a odjel. Městem proběhla lavina šumu, až se to dostalo ke všem. Začali lidé dumat, co císaři připraví.

„Napečeme kuřat a holoubat“ ozvalo se od jednoho.

Druhý řekl: „Císař má všeho dost, dojedme do Toulovcových maštálí pro borůvkové knedlíky“.

Z jiné strany zase padlo: „Ryby lidičky, pstruhy naše vyhlášené císaři připravíme,“ řekl jeden rybář.

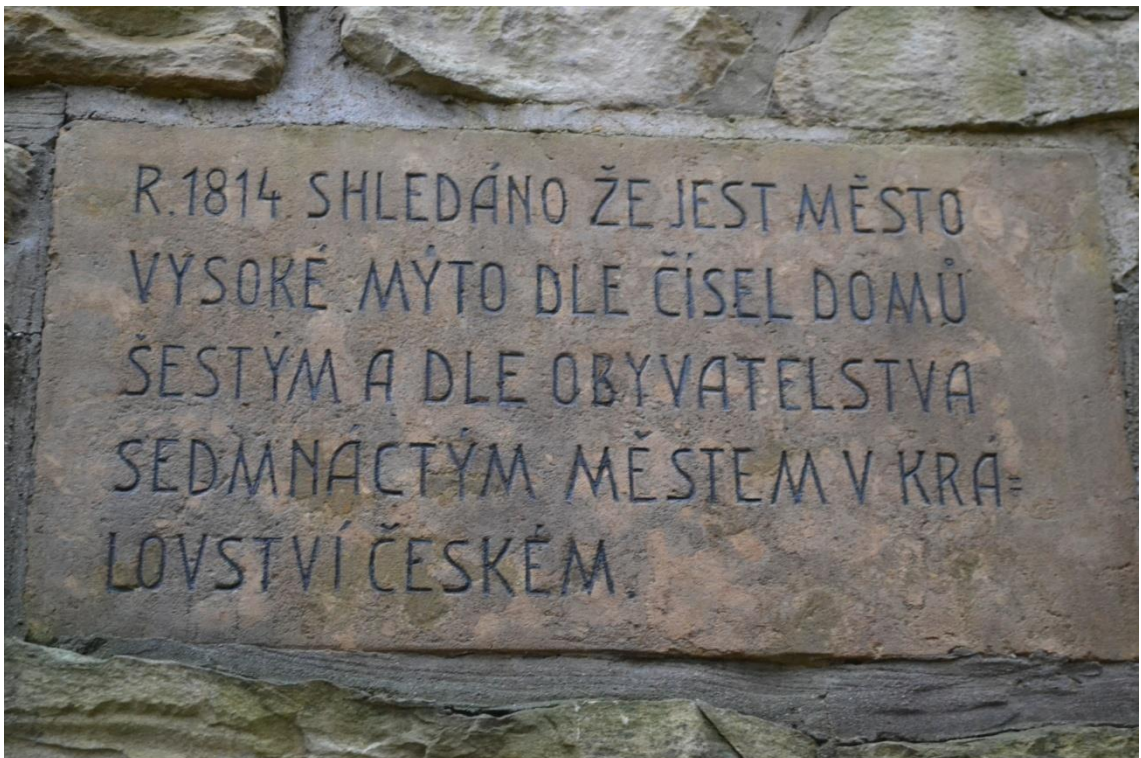
Na tom se obyvatelé shodli. Rozdělili si práci a každý se něčeho ujal. Rodina pekařova napekla čerstvých houstiček, sedlák nechal čeledíny loupat brambor, zelinář vybral ty nejlepší kousky zeleniny a donesl je ke kuchaři. Rybáři nacyhtali největší a nejkrásnější pstruhy, které v kádích měli a dali se na jejich přípravu. Za 2 noci a 1 den bylo hotovo. Z Mýta na všechny strany byla cítit vůně hostiny, která na císaře čekala. Městská rada zasedla ke stolu a vyčkávala. Voda tekla proudem. Když už to trvalo půl dne, teklo proudem i víno. Radové začínali mít hlad, císař pořád nikde. A tak začali pomaloučku uštipovat tak, aby to na první pohled nebylo nikde znát. Až jeden hladovec zavelel. „Tolik hodin už je, císař dnes jistě nepřijede, pojďte se najíst. Vždyť je škoda našich nejlepších potravin.“ A tak se stalo. Za chvíli bylo skoro po hostině. Všichni s plnými pupky odešli od stolů do svých postelí. Druhého dne na oběd, trubači na věžích začali troubit. Občanům hned bylo jasné, co se děje. Císař na obzoru. Hlavní rada pravil doma své ženě: „Co my teď naděláme? Skoro vše je ze včera snědeno.“ Odvětila mu: „Milý zlatý, vaše nenažranost je vskutku smutná!“. Radní se k tomu musel tedy postavit čelem. Císaře pohostili tím, co zbylo. Nejdříve to císař nepoznal a pravil „výborné pstruhy tady máte, takové ani na našem císařském dvoře nedostáváme“. Chutnalo mu, až se za ušima oblizoval. Tou dobou se ke stolu přichomýtl jeden hloupější rada nesoucí jméno Kujeba. Pravil: „O to jsou, ale to nejlepší žrádylko, to tu padlo už včera, pane císař“. V tu ránu se císař zarazil a tázal se, jak to tedy bylo. Když dostal vysvětlení, od stolu vstal a pronesl „Takový podraz bych nikdy nečekal, vysokomýtským od teď

Kujebové říkati budu“. Vzal svou choť za ruku, odvedl ji od stolu a z města i s celou družinou odjel. Zdál se být naštvaný, ale naštěstí se do města na pstruhy rád vracel i při dalších cestách.

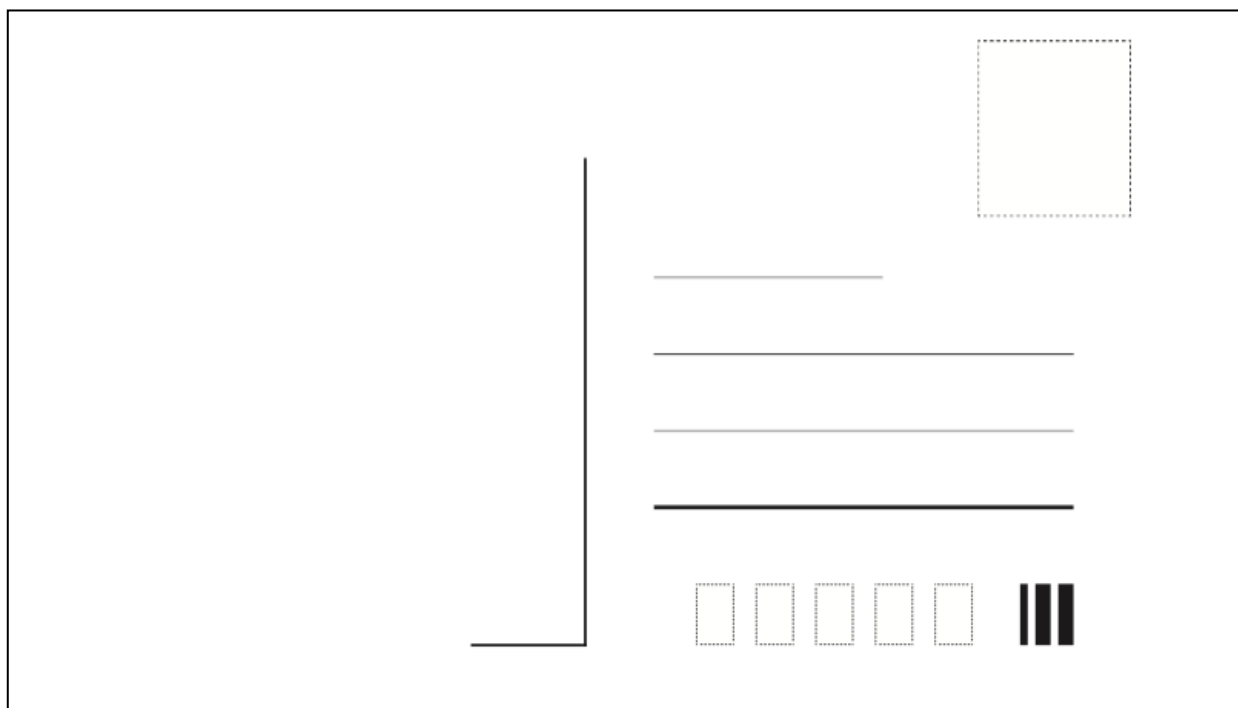
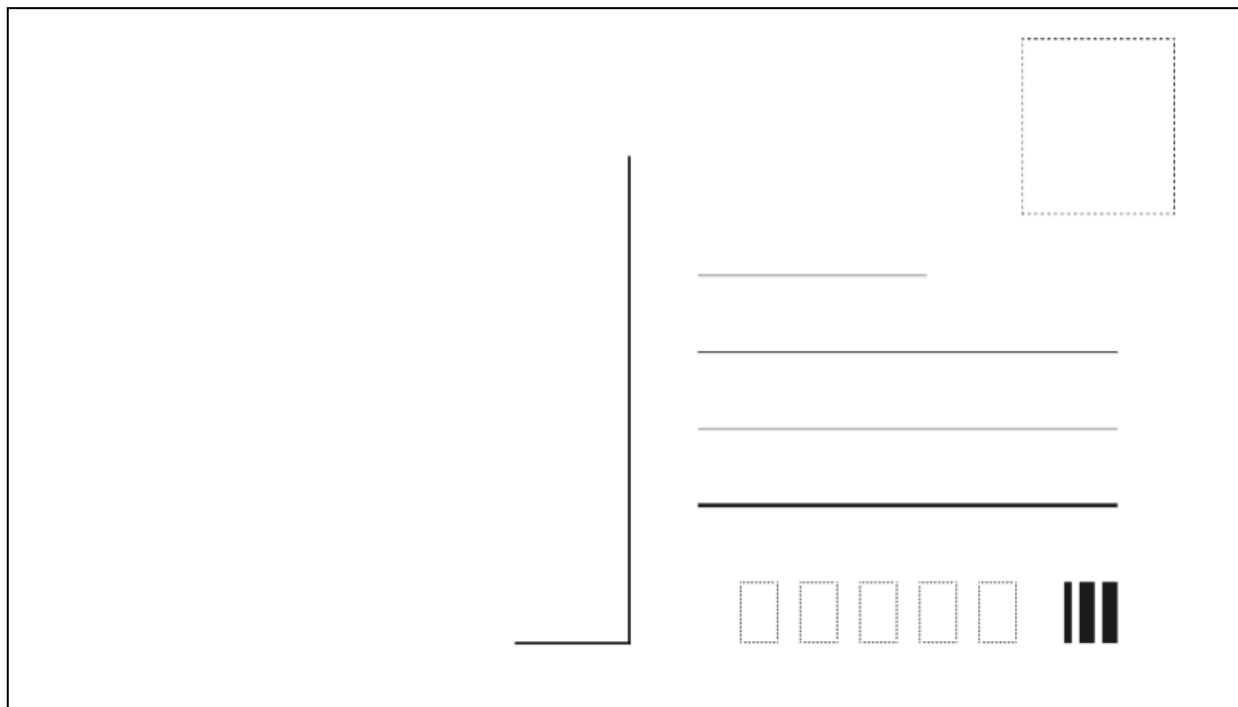
Zdroj: Vlastní

Příloha č. 3: Fotografie hradeb

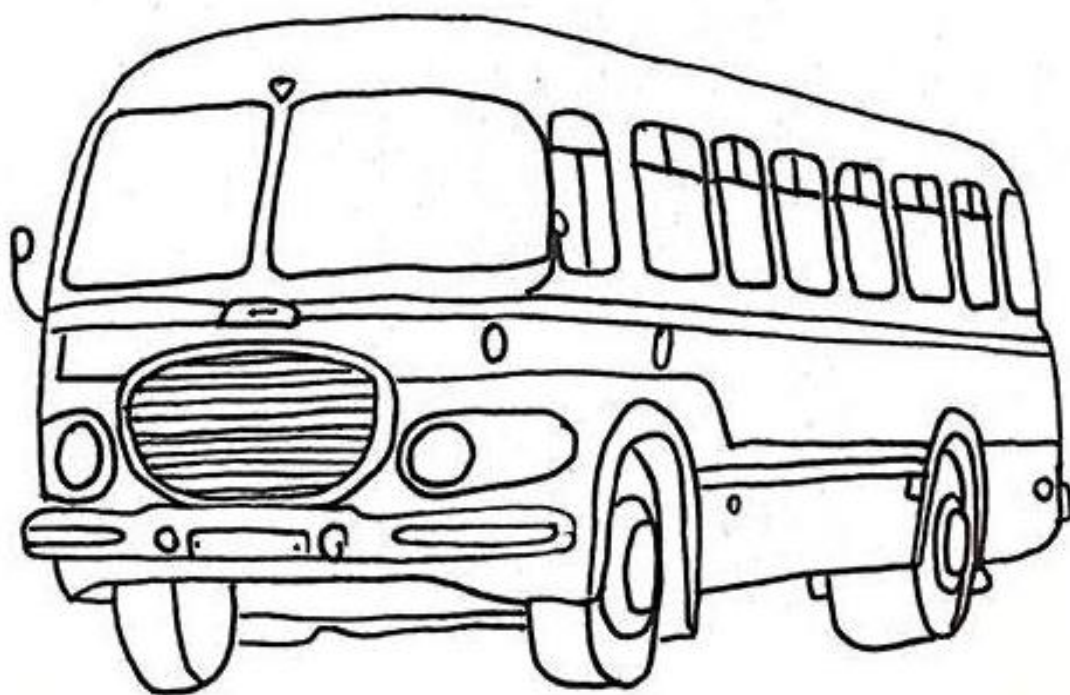
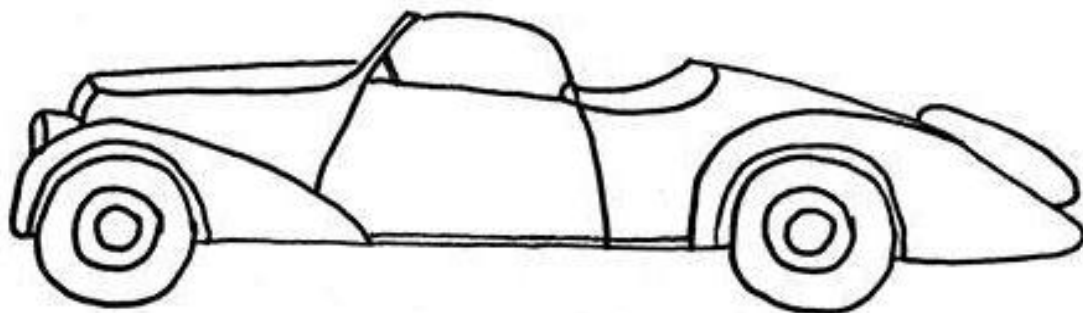

Příloha č. 4 – Pohlednice pro tisk

Příloha č. 5a – Příklad historického automobilu a autobusu

Příloha č. 5b – Text s otázkami

JOSEF SODOMKA ml.

Malý Pepík se narodil v roce 1904 tady u nás, ve Vysoké Mýtě. Jeho maminka paní Sodomková a tatínek pan Sodomka byli moc hodní a pracovití lidé. Tatínek měl továrnu, kde se vyráběly kočáry. To tenkrát ještě nebyla auta a kočáry vozily koně, tak jako to znáte z pohádek. Do té továrny se s ním někdy Pepík mohl jít podívat. Moc se mu tam líbilo. Všude se něco dělo, slyšel kladiva, viděl oheň a cítil vůni dřeva. Když byl o pár let starší, vyučil se kolářem, aby mohl se svým tatínkem pracovat v továrně. Ale doba se rychle měnila, stejně jako se mění teď. Každou chvíli se vymyslí nové zajímavé věci, které začneme používat. Tenkrát se vymyslela auta. Z Pepíka vyrostl pan Josef Sodomka. Svého tatínka přemlouval, aby začali v továrně vyrábět karoserie na velice moderní automobily. Tatínek, jako skoro každý tatínek, nakonec podlehl přáním svého syna a firma vyměnila kočáry za karoserie aut. Karoserie z Vysokého Mýta byly krásné, líbily se lidem i v zahraničí. Proto se u nás vyráběly karoserie pro známé značky. Poslouchejte, určitě je také budete znát: Ford, Bugatti, Chevrolet, Renaultm Rolls-Royce nebo Škoda a Tatra. Pro Škodu se v Mýtě vyráběly také první karoserie Superb, pradědečky těch Superbů, kteří jezdí teď. Josef Sodomka tyto staré a krásné karoserie navrhoval a kreslil na papír. Ale ani auta se tu nemohla vyrábět moc dlouho. Přišla válka a výroba se změnila na sanitky a velitelské vozy. Po válce si Josef musel vybrat, co budou vyrábět

dál. A rozhodování dětí, to nemá nikdo rád. Nakonec se v Mýtě začaly vyrábět autobusy. Malé, velké, krátké i dlouhé. Protože byli ve firmě moc šikovní, zase se jejich výrobky líbily i lidem ze sousedních států, pak ze sousedních států našich sousedních států a pořád dál. Až autobusy z Vysokého Mýta začaly vozit děti ve Francii do školy. Mezi tím už řídili firmu i jiní pánové. Pan Sodomka zestárl a nemocný zemřel. Ale jeho firma, která u nás začala vyrábět auta a autobusy, ta je vyrábí do teď.

Otázky a úkoly k textu:

1. Co všechno viděl Pepík jako malý kluk u tatínka v továrně?
2. Čím se Pepík vyučil? Co název řemesla znamená?
3. Co se v továrně vyrábělo na začátku, v průběhu a co se vyrábí do teď?
4. Vypiš všechny značky aut a seřaď je podle abecedy.
5. Najdi větu, která se skládá ze 4 přídavných jmen a jedné spojky.
6. Ukažte si na mapě, kde leží Francie.

Zdroj: vlastní

Příloha č. 6a – Pracovní list

PŘEČTI SI OTÁZKY A NAJDI NA NĚ ODPOVĚDI V KAMENNÝCH
DESKÁCH Z MĚSTKÝCH HRADEB.

Jak se jmenoval první prezident republiky?

Co shořelo ve městě roku 1774?

Jak se jmenovala poslední Přemyslovna?

Kolik domů bylo v roce 1597 ve městě?

Kdy byly postaveny hradby?

Při jaké příležitosti byl městu udělen čestný titul MĚSTO MÍRU?

---

21. srpna 1468 meškal (projížděl) Vysokým Mýtem král, jak se jmenoval?

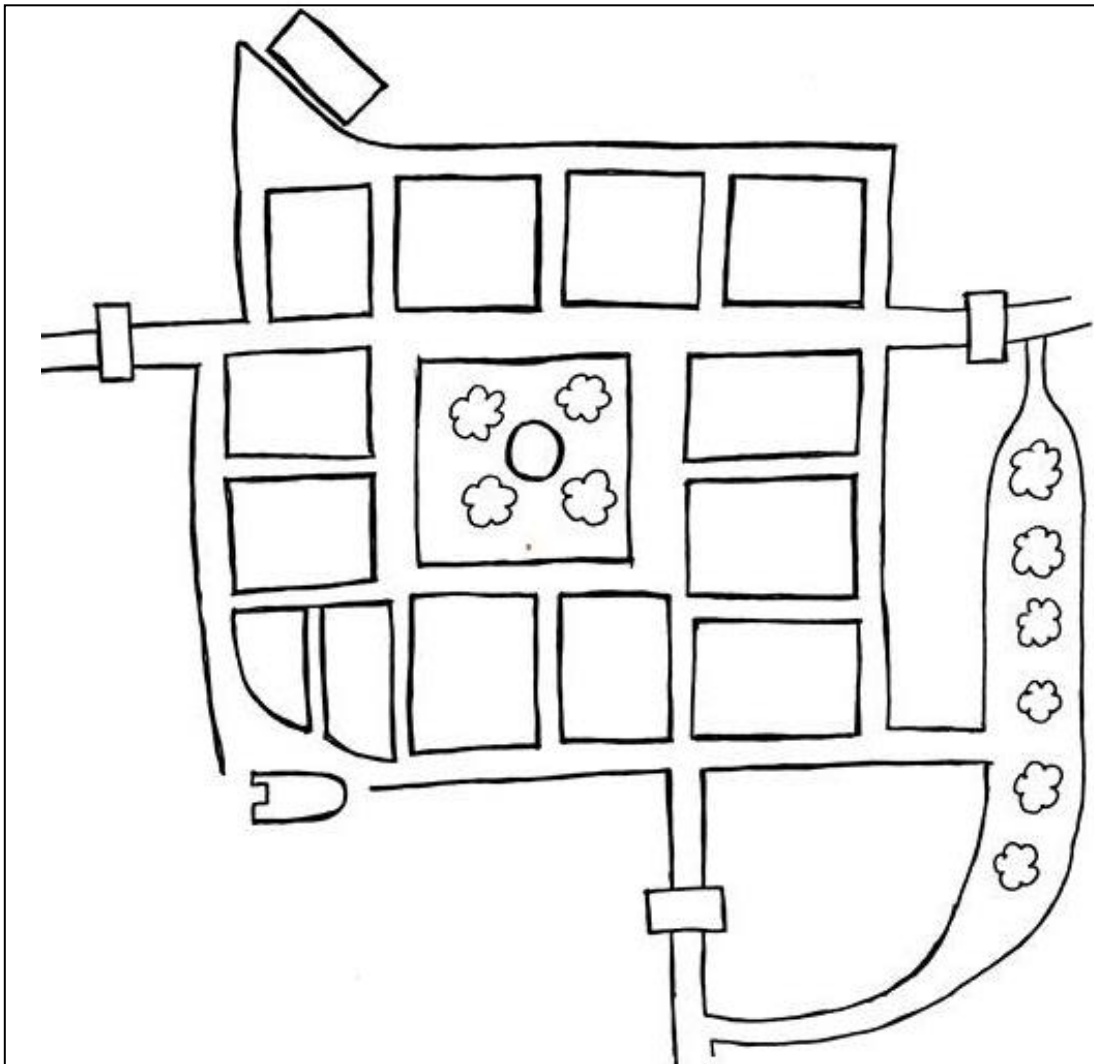

Příloha č. 6b – Fotografie desek z hradeb

Příloha č. 7 – Plánek, karty s budovami

VYSTŘIHNI SI BUDOVY A POSTAV KARTIČKY TAM, KAM PATŘÍ.

Pražská brána patří do obdélníku na cestu, která odjíždí doleva.

Choceňská věž stojí naproti Pražské bráně při výjezdu z náměstí.

Litomyšlská brána patří na poslední volnou výjezdovou cestu z města.

Morový sloup stojí mezi čtyřmi stromy.

Sokolovna stojí nejvýše od náměstí.

Chrám sv. Vavřince stojí v levém spodním rohu plánku.

Příloha č. 8a – Karty s obrázky a cenou

CHLEBA

27 Kč

PLETÝNKA

3 Kč

ROHLÍK

3Kč

BAGETKA

15 Kč

	
<p>POUŤOVÝ KOLÁČ</p> <p>12Kč</p>	<p>SVÁTEČNÍ KOLÁČ</p> <p>9Kč</p>
	
<p>VEČKA</p> <p>7Kč</p>	<p>UZEL</p> <p>6Kč</p>

ČOKO MUFFIN

16Kč

MÍŠA ŘEZ

18Kč

ROHLÍK

3Kč

BAGETKA

15 Kč

Příloha č. 8b – Zásobník příkladů pro 1. a 2. ročník

ZÁSObNÍK PRO 1. ROČNÍK:

- Které pečivo je nejlevnější?
- které pečivo je nejdražší?
- Kolik zaplatím, když si koupím (tabulka/slovní diktát)

	+		=	
	+		=	
	+		=	
	+		=	
	+		=	

- Co mám v tašce, když jsem platit a počítal tyto příklady?

$16+3=$

$11+6=$

$7+6=$

$12+6=$

$9+7=$

$9+3=$

$15+3=$

$7+3=$

$3+3+6=$

$3+3+7=$

$6+3+7=$

$3+9+3=$

ZÁSOBNÍK PRO 2. ROČNÍK

- Co si můžu koupit za 30 Kč, aby mi paní prodavačka nic nevrátila?
- Co si můžu koupit za 18 Kč, aby mi paní prodavačka nic nevrátila?
- Co si můžu koupit za 27 Kč, aby mi paní prodavačka nic nevrátila?

- Kolik pletýnek si koupím za 15 Kč?
- Kolik uzlů si koupím za 42 Kč?
- Kolik veček si koupím za 28 Kč?

- Kolik korun zaplatím za 5 jidášů?
- Kolik korun zaplatím za 8 svátečních koláčů?
- Kolik korun zaplatím za 10 rohlíků?

- Kolik korun zaplatím za 3 Míša řezy?
- Kolik korun zaplatím za 4 chleby?
- Kolik korun zaplatím za 3 pouťové koláče?

- Kolik korun zaplatím za 2 chleby a 2 bagetky?
- Kolik korun zaplatím za 1 muffin, 3 buchty a 1 rohlík?
- Kolik korun zaplatím za 1 večku, 3 uzly a 1 chleba?

Příloha č. 9 – Fotografie bran

Pražská brána

Litomyšlská brána

Chocenská věž

Příloha č. 10a – Fotografie připravené na puzzle

Morový sloup

Chrám sv. Vavřince

náměstí Přemysla Otakara II.

Regionální muzeum

Ostatní památky připravené na puzzle jsou nahrané na CD.

Příloha č. 10b – Názvy památek

Socha Přemysla Otakara II.
Šemberovo divadlo
Morový sloup
Kostel sv. Vavřince
Náměstí Přemysla Otakara II.
Kostel Nejsvětější Trojice
Budova staré radnice
Okresní dům
Husův sbor
Regionální muzeum

Příloha č. 11a – Pracovní list

1. ROZDĚLTE DOPRAVNÍ ZNAČKY NA 3 SKUPINY:

Značky tvaru dej do kroužku, tvaru dej do kroužku.

Ostatní značky dej do kroužku.

2. PODLE TVARU A BARVY ZJISTÍTE, CO NÁM ŘÍKÁ.

TROJÚHELNÍK na nás volá pozor!

KRUH nám něco zakazuje.

MODRÁ ZNAČKA nám něco oznamuje.

3. VYMYSLI NA CO NÁS ZNAČKA: UPOZORŇUJĚ

ZAKAZUJE

OZNAMUJE.

Příloha č. 11b – Fotografie

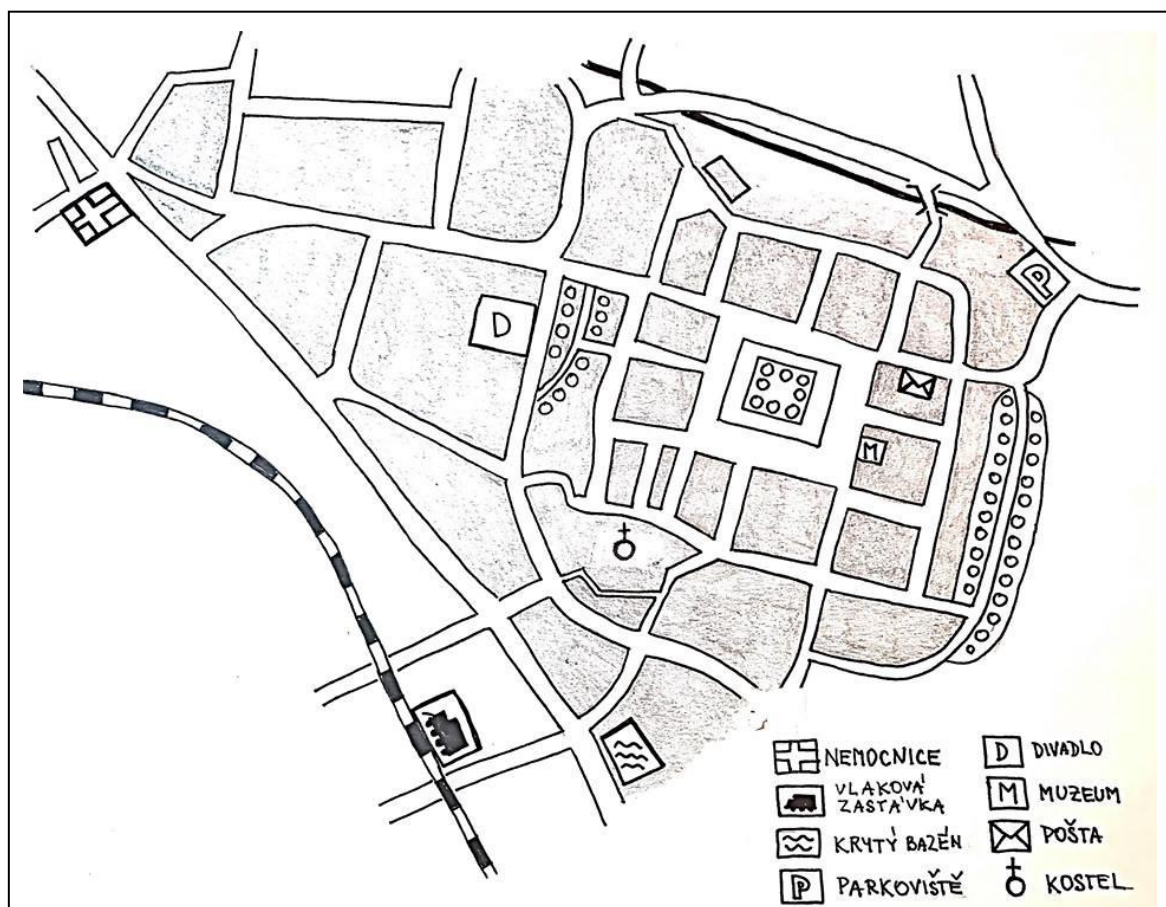
Příloha č. 12 – Plánek

- **PODÍVEJ SE NA LEGENDU, NAJDI MÍSTA V MAPĚ, SPOJ JE CESTOU PODLE ZADÁNÍ.**

Najdi cestu z pošty do divadla, z nemocnice na vlakovou zastávku, z vlakové zastávky do muzea.

Najdi cestu z parkoviště na krytý bazén a zpět, od kostela na parkoviště a zpět z parkoviště do nemocnice a zpět.

Najdi nejkratší a nejdelší cestu z vlakové zastávky na bazén, z muzea naparkoviště, z divadla do kostela.

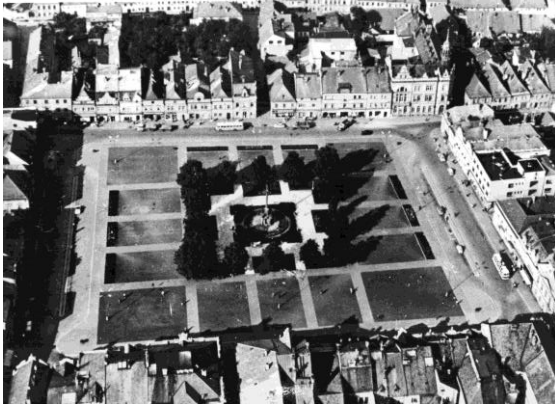

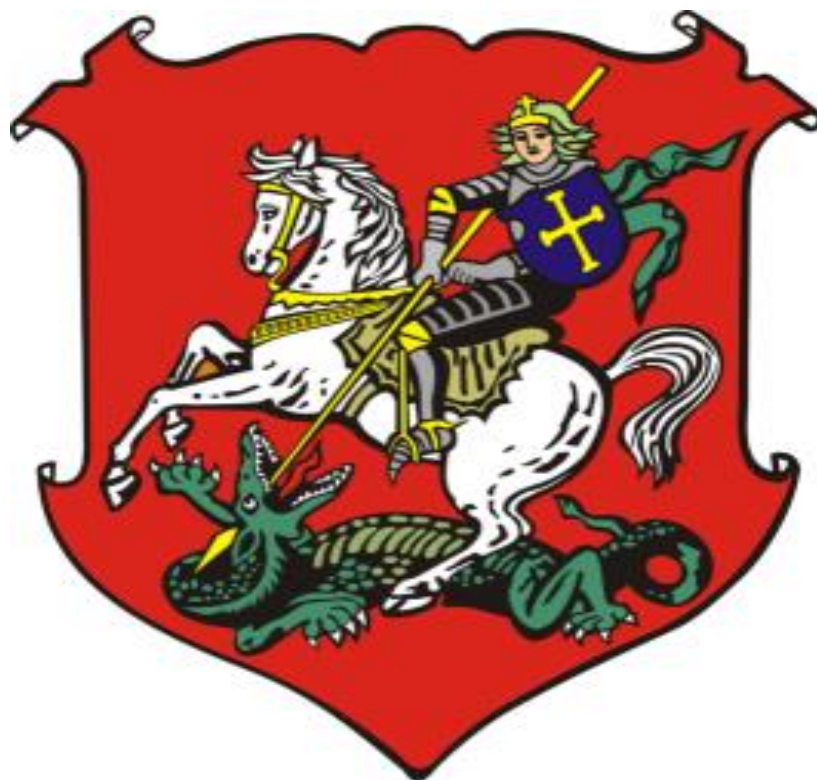
Příloha č. 13– Tabulka se slovy pro přiřazování

KOSTEL	POLICIE
OBCHOD	ULICE
POŠTA	OBYDLÍ
NÁMĚSTÍ	TOVÁRNA
NÁVĚS	PANELÁK
KRYTÝ BAZÉN	MLÝN
RYBNÍK	MĚSRSKÝ ÚŘAD
LÉKÁRNA	HŘBITOV
TRŽNICE	LOUKA
KAŠNA	DIVADLO
OBECNÍ ÚŘAD	ŠKOLA
OBCHODNÍ DŮM	KAPLIČKA
KINO	KNIHOVNA
NEMOCNICE	POLE
PANELOVÉ DOMY	AUTOBUSOVÁ ZASTÁVKA
SPORTOVNÍ STADION	ČERSTVÝ VZDUCH
STATEK SE ZVÍŘATY	

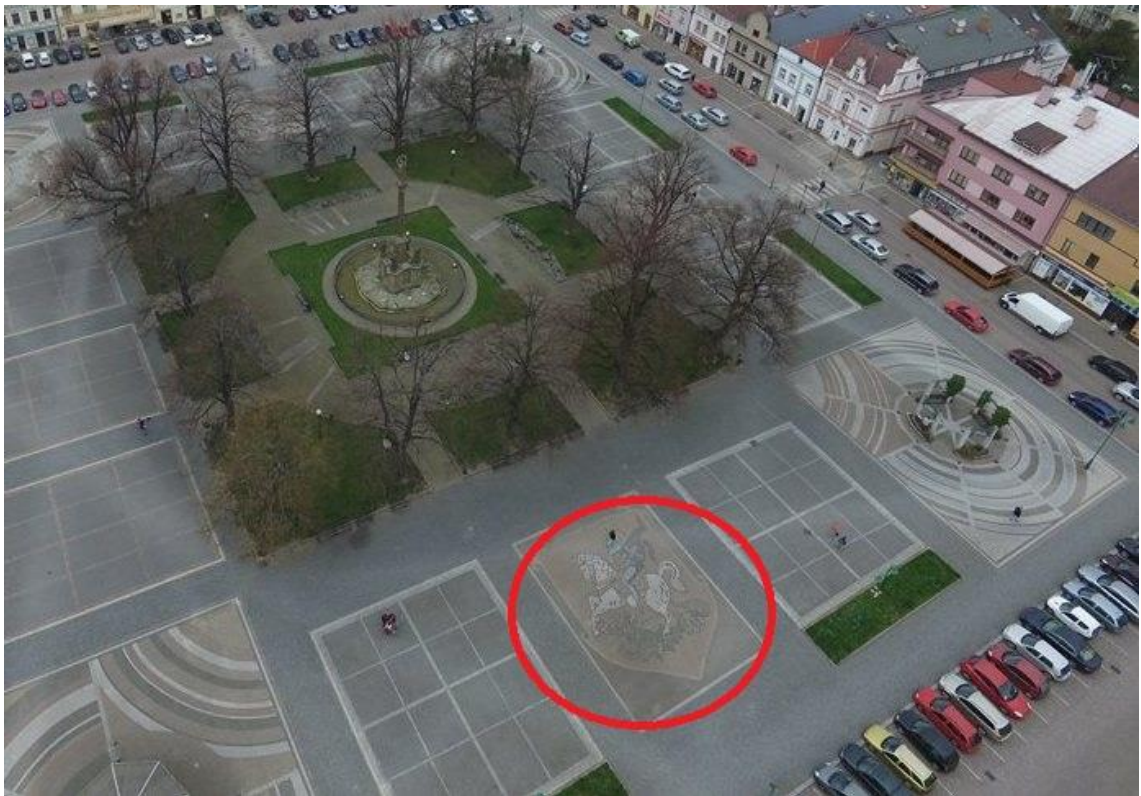
Příloha č. 14 – Dvojice fotografií

Příloha č. 15 – Městský znak, fotografie míst

Příloha č. 16 a – Fotografie

Příloha č. 16b – Pracovní list

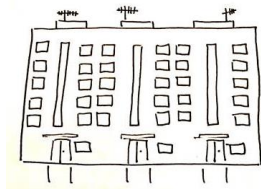
- **ZAKROUŽKUJ BAREVNĚ**

bytový dům, rodinný dům, panelový dům, řadový dům

- **SPOJ SE SPRÁVNÝM TVRZENÍM**

V tomto domě se jezdí obvykle výtahem.

Tento dům nemá společnou žádnou zeď se sousedy.

V tomto domě bydlí více rodin a mají jeden společný vchod.

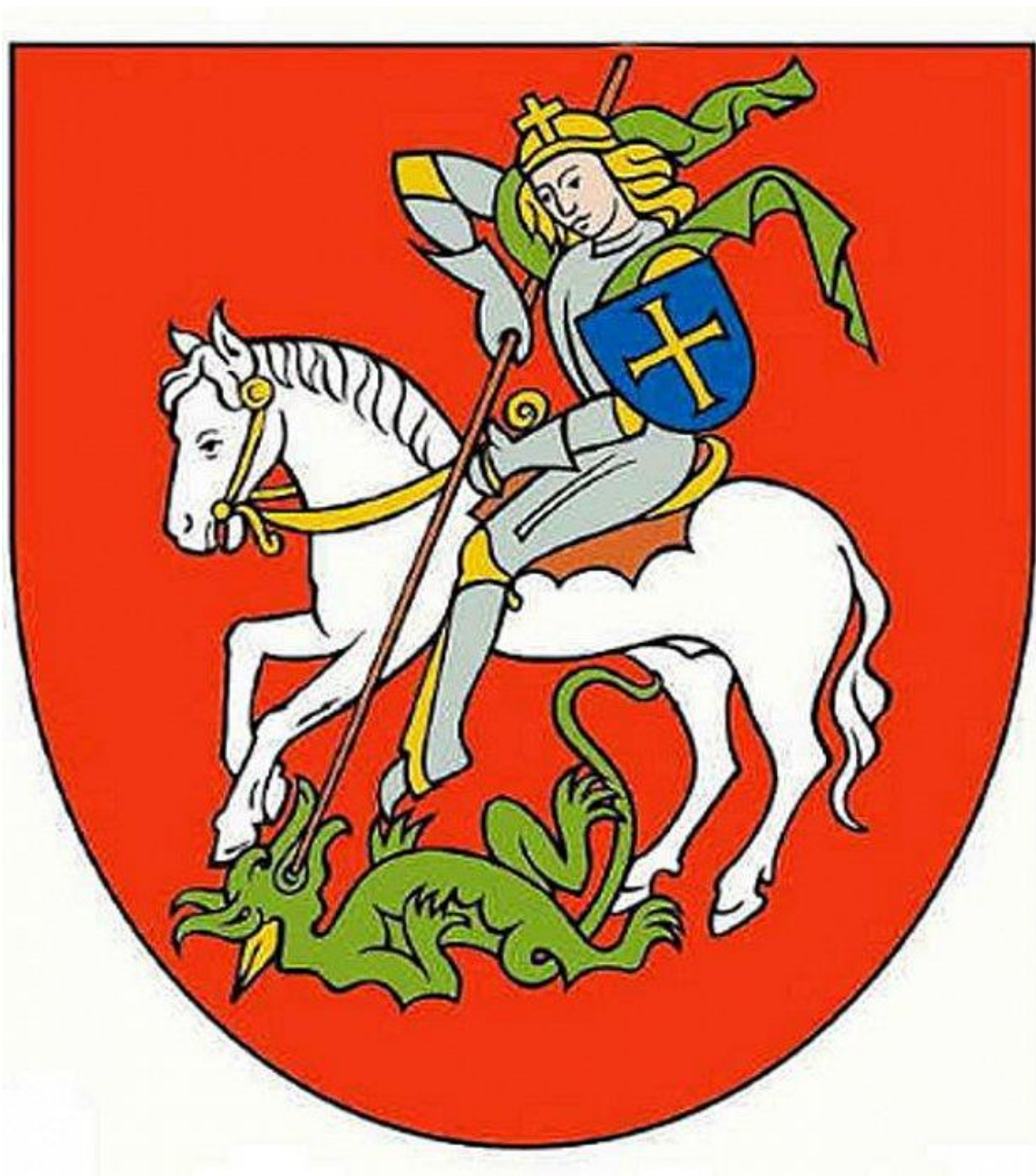
Tyto domečky jsou všechny stejné a vedle sebe.

- **VZPOMEŇ SI, JAK VYPADÁ TVŮJ DŮM A NAKRESLI HO**

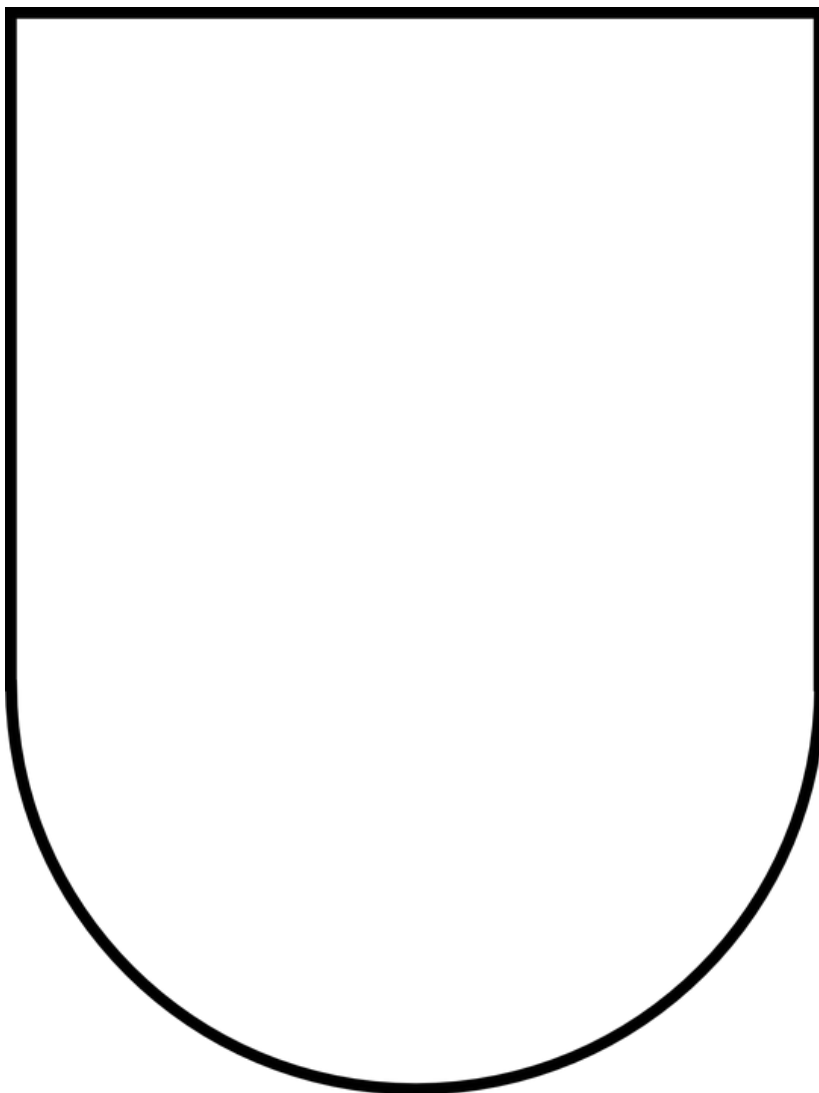

Příloha č. 17 – Pracovní list s erbem

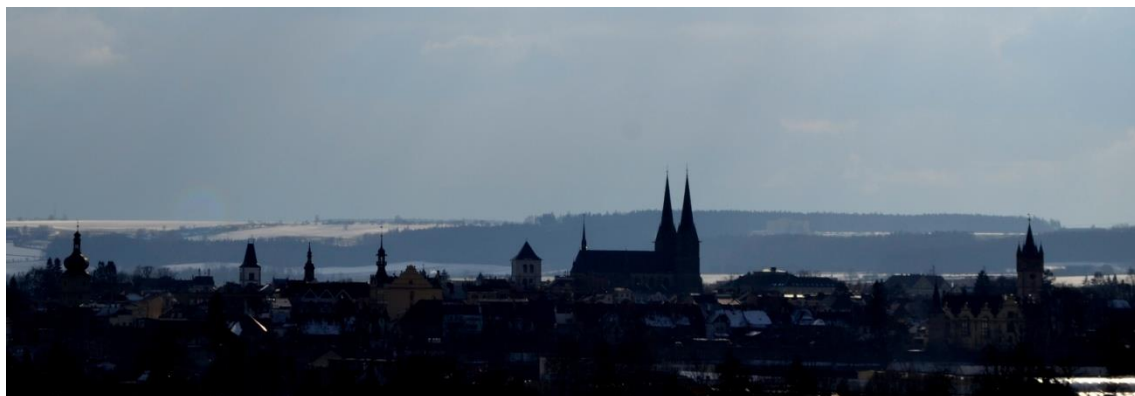
ZNAK MĚSTA V PODÁNÍ _____

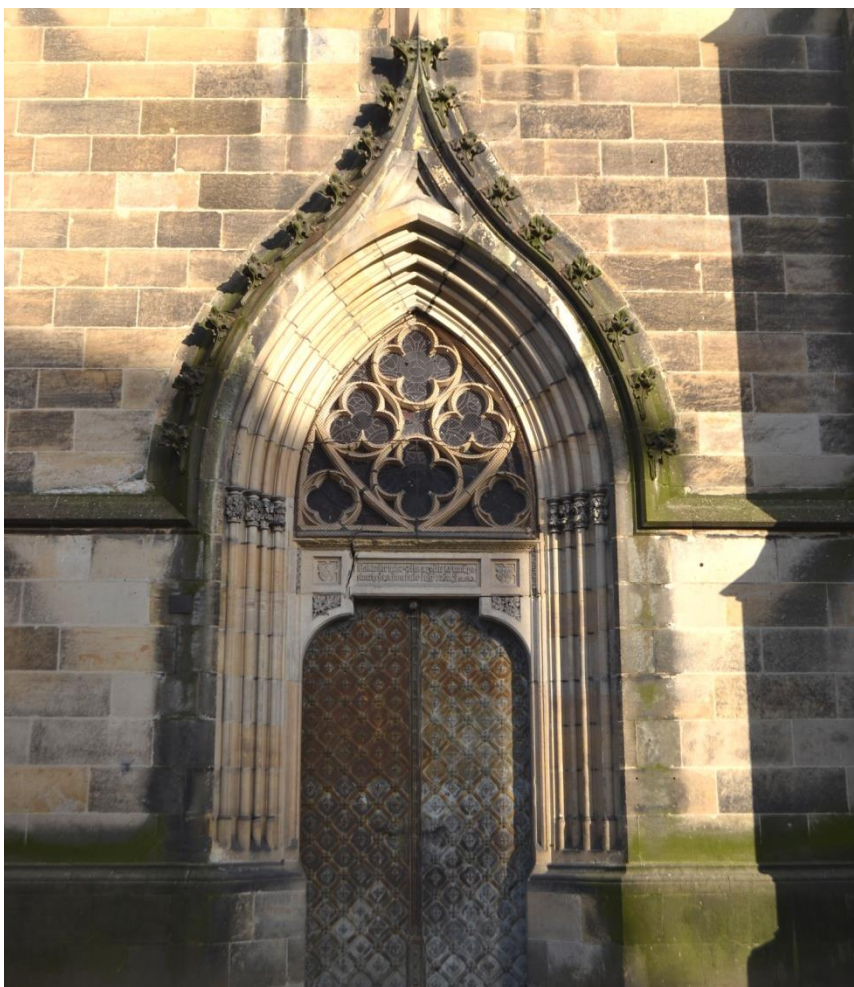
POKUD SI POZORNĚ POSLOUCHAL, VÍŠ:

Jak se jmenuje věda, která se zabývá znaky?	
Jaký panovník je na našem znaku vyobrazen?	
Co značí - červená barva - drak?	

Příloha č. 18 – Fotografie siluet města

Příloha č. 19 – Fotografie simetrických míst, které byly pořízeny ve Vysokém Mýtě

Příloha č. 20 – Listy s textem o třech osobnostech města

„Ahoj, jmenuji se **Alois Vojtěch Šembera**.

Víš, jaká budova v Mýtě je po mně pojmenovaná? Možná bych ti mohl poradit.

Občas se do té budovy vydáš se třídou na představení, koncert nebo do kina. Už víš?

Ano, je to Šemberovo divadlo. A proč se jmenuje právě po mně? Nebylo to jen tak, musel jsem si to zasloužit. V městě, kde ty

bydlíš nebo chodíš do školy jsem se narodil. Je to už 200 let, ale jak vidíš, asi jsem něco dokázal, když se o mně ještě mluví. Bavila mne čeština, tak jsem se ji rozhodl studovat. Přidal jsem si k tomu ještě literaturu, knížky, české i ty zahraniční. Kvůli studiu jsem bydlel v Olomouci a také v Brně. Když budeš mít chvíli, najdi si to na mapě. Po škole jsem se stal učitelem, a to co jsem měl rád, jsem učil ostatní žáky. K jazyku patří také písmo, to mě hodně bavilo. Dokázal jsem poznat rukopis nebo jeho padělek, lidé se semnou o tom často radili. Tenkrát jsem přišel na to, že některé historické rukopisy jsou padělky, ale nikdo mi to nevěřil. Dnes už mi dali za pravdu. Staral jsem se také o vysokomýtské památky. Ne přímo já, ale díky mně to někteří lidé mohli dělat. Opravovali, nebo tedy restaurovali – řeknu-li to odborně – městské památky, věže a také Chrám sv. Vavřince. Ještě bych ti chtěl říci, že jsem založil v Mýtě první knihovnu. Tenkrát se tomu ještě neříkalo knihovna ale kněhpůjčovna. Svých 151 milovaných knížek jsem půjčoval lidem, abych jim ukázal, jak je čtení a učení pěkná věc. Ke konci života jsem žil ve Vídni, to je hlavní město Rakouska, našeho sousedního státu. Tam jsem taky zemřel, ale hrobeček mám tady u vás na městském hřbitově. Až půjdeš příště okolo divadla, vzpomeň si na mě.

(1807-1882)

OTÁZKY K TEXTU:

1. Pamatuješ si, která budova se po mě jmenuje?
2. Ve kterých městech jsem žil?
3. Co jsem studoval a čím jsem se zabýval?
4. Pamatuješ si, co jsem udělal pro Vysoké Mýto?
5. Říkal jsem ti, že jsem založil první knihovnu, jak se jí tenkrát říkalo?

„Zdravím tě, jmenuji se Otmar, **Otmar Vaňorný**. Já jsem se v Mýtě nenarodil, ale učil jsem zde na gymnáziu. Možná právě proto se po mně jmenuje jedno náměstí, vzpomeneš si jaké? Napovím ti, učil jsem na gymnáziu. Jak se jmenuje náměstí, kde gymnázium najdeme? Vaňorného, správně. Stal jsem se profesorem, to je ještě o něco vyšší titul, než mají učitelé. Vyučoval jsem jazyky na gymnáziích v různých městech České republiky. Nějaký čas jsem žil v zahraničí, abych poznal také jinou kulturu než tu naši. Když jsem byl v Itálii a v Řecku, přeložil jsem do českého jazyka dílo Homéra, nejstaršího řeckého básníka. Jeho město mi za to poslalo děkovný dopis dokonce s darem. Byli rádi, že jejich knihu můžou číst také Češi. Přeložil jsem ještě další knihy, ale nebudu ti tím zatěžovat hlavičku. Potom jsem se seznámil se svou ženou, oženil jsem se a od roku 1895 do roku 1927 jsem učil na gymnáziu v Mýtě.“

(1860–1941)

OTÁZKY K TEXTU:

1. Pamatuješ si mé jméno? Jak se jmenuji?
2. Jaký titul jsem měl?
3. Které místo a proč je po mě pojmenováno?
4. Za svého života jsem dokázal přeložit několik knih. Můžeš v textu najít jméno autora, jehož knihu jsem přeložil a odkud byl?
5. Vypočítej, jak dlouho jsem učil v Mýtě na gymnáziu.

„Dobrý den, máš rád koně? Já totiž ano, celý život jsem se jim věnoval. Něco málo bych ti o tom řekl, ale nejdřív pojďme zkusit najít, co se po mně jmenuje. Narodil jsem se ve Vysokém Mýtě, na statku kousek za městem. Tenkrát tam ještě nebyli žádní koně, dnes je tam ale najdeme. Statku se říká Jangelec, ale ulice, která k němu vede skoro

z centra města se jmenuje Kpt. Poplera. Já jsem tedy **kapitán Rudolf Popler**. Jako malý kluk jsem docházel každý den do základní školy poté na gymnázium. S koňmi jsem začal jezdit, když mě povolali na vojnu. Na vojnu se mi moc nechtělo, ale naštěstí jsem tam poznal mé milované koně. Začal jsem na nich jezdit a dařilo se mi. Dokonce natolik, že jsem mohl odjet studovat a jezdit na koni do zahraničí. Stal jsem se jezdeckým závodníkem. Znáte Pardubice? Jsou nedaleko od Mýta. Tam se jezdí Velká pardubická a jiné závody. I tenkrát se jezdila a já byl závodníkem. Startoval jsem taky na zahraničních dostizích v Anglii, Francii, Itálii a na Olympijských hrách v Amsterdamu. Když se půjdeš podívat do restaurace na Jangelci, najdeš mě tam vyobrazeného na obrazech. Nezapomeň si jít pohladit koně, které tam mají dodnes.“

(1889–1932)

OTÁZKY K TEXTU:

1. Jak se jmenuje statek, ke kterému vede ulice nesoucí moje jméno?
2. Kdy jsem začal jezdit na koních?
3. Čím jsem se proslavil?
4. Najdi jméno závodu, který se jezdí nedaleko Vysokého Mýta?
5. Je pravda, že jsem byl na Olympijských hrách v Londýně?

Příloha č. 21 –Pracovní list

**SPOJ DO DVOJIC SYMBOL STÁTNÍ A SYMBOL MĚSTA.
POJMENUJ JE A ŘEKNI, CO O NICH VÍŠ.**

Příloha č. 22 – Tajenky

VYLUŠTI KŘÍŽOVKU A DOPLŇ TAJENKU DO VĚTY.

1.   — — — — — — — — —
2.   — — — — — —
3.   — — — — — — — —
4.   — — — — — — —
5.   — — — — — — — —
6.   — — — — — —
7.   — — — — — — — —

Otázky:

1. Jak se jmenuje náš sousední stát, s kterým jsme byli dříve spojeni? Jeho hlavní město je Bratislava.
2. Naše město má při vstupu na náměstí 1 věž a 2 (Pražskou a Litomyšlskou) ....
3. Velký a malý státní znak, státní barvy, vlajka, hymna pečeť a prezidentská standarta jsou státní ....
4. Obce, které mají více než 3000 obyvatel, nazýváme ....
5. Území ČR dělíme na Čechy, Moravu a ....
6. Který dopravní prostředek MHD jezdí pod zemí?
7. Okolo města se nachází lesy, louky, pole. Tam žijí zvířata a my chodíme na procházky. Jak toto místo nazýváme?

Odpověď:

Vysoké Mýto má největší čtvercové _____ v České republice.

VYŠKRTEJ SLOVA A VYJDE TI JMÉNO MUŽE, KTERÝ V MĚTSKÉM ZNAKU SEDÍ NA KONI A KOPÍM PROPICHUJE DRAKA.

S S T Á T N Í Z N A K V H Y M N A A Č E S K Á R E P U B L I K A T
V Y S O K É M Ý T O Ý S T Á T N Í B A R V Y J P E Č E Ť I V L A J
K A Ř S T A N D A R T A Í S T Á T N Í B A R V Y

Vypiš slova:

Na koni sedí _____ .

ZAZNAMENEJ, JESLI JSOU VĚTY PRAVDIVÉ. Z ODPOVĚDÍ TI VYJDE TAJENKA. DOPLŇ JI DO VĚTY.

	ANO	NE
1. Náš sousední stát je Polsko.	S	L
2. Ve Vysokém Mýtě máme MHD.	E	T
3. Hymna České republiky se jmenuje Kde domov můj.	A	K
4. Jednotnou měnou pro Evropskou Unii je Euro.	R	U
5. Chod státu řídí vláda složená z ředitelů.	R	O
6. Když chci zavolat hasiče, zavolám číslo 158.	N	S
7. Česká republika vznikla po rozpadu Československa.	T	Y
8. Vysoké Mýto je malá obec- vesnice.	U	A

V čele státu stojí prezident, v čele města stojí pan _____ .

ROZLUŠTI ŠIFRU POMOCÍ TABULKY A DOPIŠ TAJENKU DO VĚTY.

	○	□	△	☆	♡
1	A	B	C	D	E
2	F	G	H	CH	I
3	J	K	L	M	N
4	O	P	Q	R	Ř
5	S	Š	T	Ť	U
6	V	W	X	Y	Z
7	Ž	I.	II.	III.	IV.

4 □	4 ♡	1 ♡	3 ☆	6 ☆	5 ○	3 △

4 ○	5 △	1 ○	3 △	1 ○	4 ☆	7 △

Zakladatel Vysokého Mýta se jmenuje _____ .

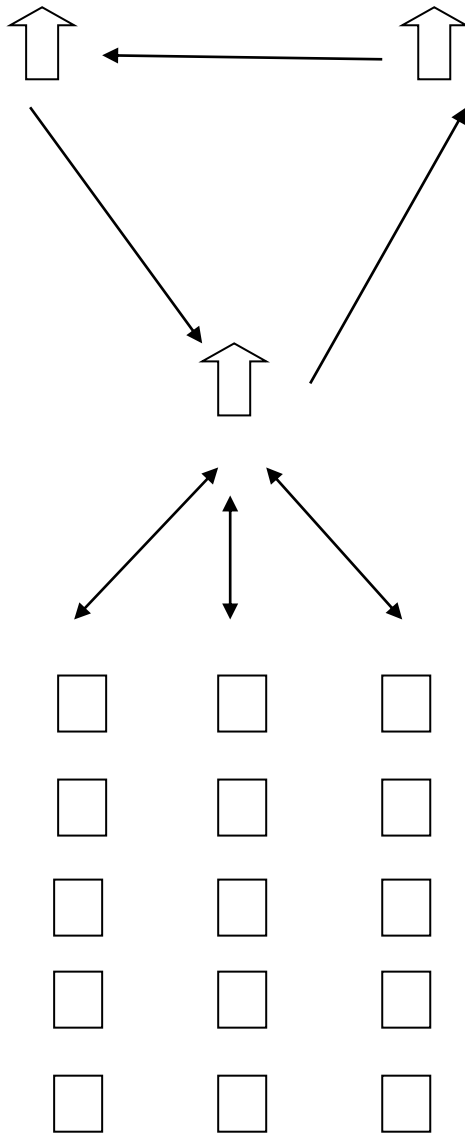

Příloha č. 23 – Náčrt hry pro lepší pochopení

žáci s čísly

žáci jako věže

směr běhu

SEZNAM OBRÁZKŮ

- obr. č. 1 Púdorys města

zdroj: vlastní

- obr. č. 2 Alois Vojtěch Šembera

zdroj: Alois Vojtěch Šembera. In: Google [online]. [Cit. 2017–03–18]. Dostupné z: https://www.google.cz/search?q=alouis+vojt%C4%9Bch+%C5%A1embera&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwiF3b3SksTbAhVDDywKHTq2CPEQ_AUICigB&biw=1366&bih=635#imgrc=5cksNJlsHZJMAM:

- obr. č. 3 Šemberovo divadlo

zdroj: vlastní

- obr. č. 4: Otmar Vaňorný

zdroj: Otmar Vaňorný. In Google [online]. [Cit. 2017–03–18]. Dostupné z: https://www.google.cz/search?q=otmar+va%C5%88orn%C3%BD&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwj3hZvTk8TbAhUtyqYKHS7hBCUQ_AUICigB&biw=1366&bih=635#imgrc=PQrF46tbQqkQGM:

- obr. č. 5 Pohled na Vaňorného náměstí

zdroj: vlastní

- obr. č. 6 Kpt. Rudlof Popler

zdroj: kpt. Rudol Popler. In Google [online]. [Cit. 2017-03–18]. Dostupné z: https://www.google.cz/search?biw=1366&bih=635&tbm=isch&sa=1&ei=CYIaW-fmHeHO6AS1j5OgBw&q=kpt+popler+rudolf&oq=kpt+popler+rudolf&gs_l=img.3...138296.143725.0.143866.21.19.2.0.0.0.136.1639.16j3.19.0...0...1c.1.64.img..0.6.606...0j0i30k1j0i19k1j0i30i19k1.0.0EHh_jNZ9e8#imgrc=0yuITCf7pnPb7M:

- obr. č. 7 Znak města

zdroj: Vysoké Mýto, znak. In: Google [online]. [Cit. 2017 – 03 – 18]. Dostupné z: https://www.google.cz/search?biw=1366&bih=635&tbm=isch&sa=1&ei=moIaW9u_HOPL6ATSGZugCQ&q=Vysok%C3%A9+M%C3%BDto+znak&oq=Vysok%C3%A9

+M%C3%BDto+znak&gs_l=img.3..0.36701.39319.0.39551.16.11.0.5.5.0.167.1116.8j3
.11.0....0...1c.1.64.img..0.16.1150...0i30k1j0i24k1.0.5Xs6x1hx_6w#imgrc=p936TRhjS
R0N7M:&

https://www.google.cz/search?biw=1366&bih=635&tbm=isch&sa=1&ei=moIaW9u_HOPL6ATSgZugCQ&q=Vysok%C3%A9+M%C3%BDto+znak&oq=Vysok%C3%A9+M%C3%BDto+znak&gs_l=img.3..0.36701.39319.0.39551.16.11.0.5.5.0.167.1116.8j3.11.0....0...1c.1.64.img..0.16.1150...0i30k1j0i24k1.0.5Xs6x1hx_6w#imgrc=sTRtEjOhnepzbM:

- obr. č. 8 Vlajka města

zdroj:Vysoké Mýto, vlajka. In Google [online]. [Cit. 2017–03–18]. Dostupné z:
https://www.google.cz/search?biw=1366&bih=635&tbm=isch&sa=1&ei=w4IaW8aeDqGr6ASFppi4Aw&q=Vysok%C3%A9+M%C3%BDto+vlajka&oq=Vysok%C3%A9+M%C3%BDto+vlajka&gs_l=img.3...185621.186454.0.186662.6.5.0.1.1.0.132.448.0j4.4.0....0...1c.1.64.img..1.3.243...0i24k1.0.JyF5pyORTpg#imgrc=bVG4Xvf_CEsruM:

- obr. č. 9 Pečeť města

zdroj:KŘIVOHLÁVEK, Jan F. *Znaky, vlajky, pečeti a správní vývoj obcí okresu Ústí nad Orlicí*: Oftis, 2005. ISBN 80-86845-25-7.

- obr. č. 10 Pohled na náměstí Přemysla Otakara II.

zdroj: vlastní